

**Посвещавам на всички, които
вчера, днес и всякога отдават с
радост живота си за благо на
цялото човечество**

ПЛАМЕННИ НАДЕЖДИ

**400 ГОДИНИ ОТ ПЪРВОТО
БЪЛГАРСКО ХУМАНИТАРНО
УЧИЛИЩЕ**

ПЛАМЕННИ НАДЕЖДИ

Автор: отец Анджело Габриеле Джорджета
Заглавие: Пламенни надежди / Speranze ardenti

Издателство: „Аз-буки“
Двуезично издание

Книгата се издава по проект на културна асоциация „Паралел 43“ Рим,
Национална програма „Неразказаните истории на българите“, МОН – България

Научен консултант и автор на предговора: проф. Лилия Илиева
Редактори: Венета Ненкова, Мая Падешка, Зумруд Джаферова
Коректор: Анелия Врачева

ISBN 978-619-7667-67-7

Още по темата:

Гледайте филма „В името на Вярата“, посветен на 350-годишния юбилей на Петър Парчевич, Петър Богдан Бакшич и Филип Станиславов и на Чипровското въстание от 1688 г.

ПРЕДГОВОР

За историята и културата на българските католици е писано немалко (както от български, така и от други европейски автори), но почти изключително в трудове със строго научен характер, които остават известни в относително малък кръг. Затова вдъхновено написаната книга „Пламенни надежди“ е обнадеждаващ принос за популяризирането на общобългарското значение на културата, създадена от българските католици. Тя има различни измерения. Първо, българските католици имат огромен принос в развитието на образователното дело в българските земи в далечния XVII век, когато обучението в четене и писане, на практика, изчерпва предлаганите знания. Точно в този период млади българчета успяват да се възползват от благосклонното отношение към тях от страна на Римската църква и да получат европейско образование в Рим, Лорето, напоследък станало ясно, че са се обучавали и в Прага – голям културен център на Свещената Римска империя. В българските земи пък са открити (по новоиздирените документи) пет училища със светски характер.

Първото от тях е в Чипровец и за него имаме най-много сведения. Там децата са се обучавали на четмо и писмо чрез две азбуки – кирилица и латиница, но също са изучавали и латински език, логика и други дисциплини, развиващи ума и издигащи културата на българчетата. Един от възпитаниците

на това училище – Марко Пеячевич – защитава и дисертация в Прага по теология и философия „в духа на изтънчения доктор Дънс Скот“. Данни за това са получени в последните години, а на титулната страница на издадените в Прага Тезиси към дисертационния труд през 1679 г. изрично е отбелязано, че авторът е възпитаник на Чипровското училище. Все още е под печат научен труд на д-р Янко Димитров, в който се обяснява, че това е второ издание на Тезисите, а предишната година е имало друго, с различно посвещение. Това говори за интерес към дисертацията на чипровския българин Марко Пеячевич, доскоро неизвестен у нас не само с научно, но и с книжовно дело.

Обичайно се смята, че книжовното и научното дело на българските католици не е предизвиквало интереса на учените в културна и напреднала Европа. През последните години обаче се откриха данни, че това съвсем не е така. Например книгата на чипровчанина Кръстьо Пейкич „Огледало на истината между Източната и Западната църква“ (отпечатана за първи път във Венеция през 1716 г.) е получила извънредно висока оценка. Била е рецензирана в авторитетното френско научно списание *Journal de Trevoux* в броя за февруари, 1731 г. За XVIII век това е огромно признание. Фактът показва, че българин е успял да се включи в процеса на тогавашната европейска наука с успех и да допринесе за развоя ѝ. Този случай не е

изолиран, но изследванията в тази област все още са в процес на развитие и апробация в научния свят. Трудът на о. Джорджета е плод на много усилия и добро познаване на библиографията, която, на практика, започва да се трупа след фундаменталния труд на банатския българин академик Еузебий Ферменджин *Acta Bulgariae ecclesiastica ab anno 1565 usque ad annum 1799*, публикувана през 1887 г., откъдето авторът е привел някои документи, практически неизвестни на културната общественост в България.

Съществен принос на автора е изтъкването на един от първите новобългарски поети – Павел Дованлийски (Дуванлийски), представен и с неизвестни у нас биографични подробности. Този представител на пловдивските католици е усвоил техники на стиха,

развити в различни европейски литературни традиции – главно италиански и хърватски, и успешно ги е приложил за създаването на поезия на народен български език. Чрез книгата на о. Джорджета се открива нова страница в изследванията на тази поезия, която обаче все още чака своя предан почитател и популяризатор. Книгата на о. Джорджета ще даде много на своя читател, българин, наш съвременник, който ще попадне в един неподозиран свят на развита култура и пламенен патриотизъм, както и на вдъхновено християнство, чиито три добродетели са изтъкнати и в съдържанието на предлаганата книга: НАДЕЖДА. ЛЮБОВ. ВЯРА.

Проф. Лилия Илиева

ПРЕДИСЛОВИЕ

В старославянската биография на светите братя Кирил и Методий се разказва как св. Кирил, от когото поискали да напише азбука за славянските народи, за да не бъде сметнат за еретик, отговорил: „Е, как да пиша върху вода“. Да се проникне там, където потъват корените на католицизма в България, е като да се пише върху вода...

Първите сведения за това датират от IV век, за да се стигне до XVII век, смятан за „златния век“ на католицизма в България. Римската империя, първите мъченици, варварските нашествия, княз Борис I, цар Калоян, падането на Видинското царство, чудотворната икона, дубровнишките търговци, богатият на руди град Чипровец, културата му и неговото унищожение – това в основни линии са корените на католицизма в България. В най-мрачните времена на нацията, заедно с православните братя, той е запалил светлината на културата, така че да триумфират свободата и достойнството на целия български народ, който днес се възприема като пример за целия свят: обединение на вярата и на културата, за да бъдат победени всички форми на невежество и тирания – истинските вируси на нашето общество.

НИКОПОЛИС АД ИСТРУМ.
РИМСКИЯТ ГРАД НИКОПОЛИС АД ИСТРУМ Е ОСНОВАН В 102Г. ОТ ИМПЕРАТОР ТРАЯН В ЧЕСТ НА ПОБЕДАТА МУ НАД ДАКИТЕ. ОТ НАЧАЛОТО НА IIВ. ДО СРЕДАТА НА IVВ. НИКОПОЛИС АД ИСТРУМ Е НАЙ-ЗНАЧИТЕЛНИЯТ ГРАДСКИ ЦЕНТЪР ВЪВ ВЪТРЕШНОСТТА НА ОБЛАСТТА МИЗИЯ МЕЖДУ Р.ДУНАВ И СТАРА-ПЛАНИНА. ПОСТРАДАЛ ОТ ПЪРВОТО И ВТОРОТО ГОТСКО НАШЕСТВИЕ ГРАДЪТ Е ВЪЗСТАНОВЯВАН ОТ ВИЗАНТИЙЦИТЕ ПРЕЗ V-VIВ. ЗАЕДНО С ДРУГИ КРЕПОСТИ НА СЕВЕР ОТ СТАРА ПЛАНИНА.

ДУНАВСКАТА РАВНИНА И НЕЙНИТЕ ПЪРВИ ХРИСТИЯНИ

Общественото признаване на християнската вяра през 313 г. от император Константин и Първият вселенски събор в Никея през 325 г. позволяват на всички християни да се организират. Предхождащите ги преследвания възпрепятстват местните църкви да се съветват помежду си. Създават се различни обреди. Съществуват ереси и има нужда от ред.

Благодарение на вселенските събори се формират: Веруюто, обредите, литургичният календар, законите, каноничните молитви и т.н. Всичко се извършва на двата основни езика в Римската империя: гръцки и латински. Римската империя се разпростира към Дунавската равнина: след унищожаването на даките от император Траян през 106 г. към новите територии на империята от запад емигрират селяни и търговци, които в течение на няколко века завладяват Дунавската равнина. Между тях е имало и християни.

Потвърждението идва от римския martyrologii, в който са упоменати убитите мъченици в Долна Мизия през III в. сл. Хр. още от времето на императорите Александър и Антонино (вж. тук имената на мъчениците).

Marcianópolis in Thracia sanctæ Melitinæ Mártyris, quæ sub Antonino Imperatore et Antiocho Præsidente ad Gentilium fana semel et iterum ducta; cum idola semper corruerent; suspensa et laniata, ac demum capite plexa est.

Doróstori in Mysia sancti Dásii Episcopi, qui cum nollet in festo Saturni impudicitias ejus consentire, sub Basso Præsidente cæsus est.

Doróstori in Mysia natalis sanctorum Mártyrum Pasícratis, Valentianis, et aliorum duorum simul coronatorum.

Doróstori in Mysia sancti Hesychii Militis, qui cum beato Júlio comprehensus, sub Máximo Præsidente post eum martyrio coronatus est.

Doróstori in Mysia passio beati Júlii, qui tempore Alexandri Imperatoris, cum esset veteranus et emeritæ militiæ, comprehensus ab officialibus, Máximo Præsidi offertur: quo presentè cum idola execraretur, et Christi nomen constantissime confiteretur, capitali sententia punitus est.

Doróstori in Mysia sancti Emiliáni Mártyris, qui tempore Juliáni Apostatæ sub Capitolino Præsidente in fornacem injectus, martyrii palmam accepit.

In Bulgaria sanctorum plurimorum Mártyrum, quos Nicéphorus impius Imperator Ecclesias Dei devastans, diverso mortis genere, ense, laqueo, sagittis, diutino carcere, et fame necari fecit.

„Martyrologium Romanum“ е книга, в която се вписват имената на убитите мъченици, верни на Христос и предани на Църквата.

В римския martyrologii са вписани многобройни мъченици, избити в Dorostorum (Силистра), Marcianopolis (Преслав) и др. Той е свидетелство за унищожаването на християни в тогавашна България.

Докато през IV век християнството процъфтява, през V век то посреща ударите от идването на варварите. Именно християните от Дунава са първите, които ще понесат тежките последици от тези нашествия.

С идването на вестготите, готите и прабългарите малките християнски общности – вече присъстващи в плодородната Мизийска равнина, биват разкъсани и разпръснати. Трябва да чакаме покръстването на княз Борис I, за да видим отново разцъфтяването на християнството по тези земи.

Именно обсадата на готите през 430 г. е причина Никополският епископ Поликарп да се премести от Nicopolis ad Istrum (Никюп) в Sexantaprista (Русе), където негови наследници ще бъдат епископите Марчелос и Амантиус.

От Nicopolis ad Istrum ще вземе името католическата епархия в Северна България: Никополска епархия.

Това свидетелства, че корените на сегашния католицизъм в България тръгват от IV – V век сл. Хр.

БЪЛГАРИЯ И ХРИСТИЯНСТВОТО

От самото начало българите стават врагове на Източната Римска империя. Чрез водените войни и обсади срещу Константинопол те пленяват много византийци, които, от своя страна, пренасят вярата си на територията на езическа България.

През 862 г. княз Борис I се съюзява с Людовик Немски срещу византийците и се подготвя за обръщането на българите към християнството. През 863 г. обаче Византия напада България и подписването на мирния договор принуждава българския владетел да разтрогне съюза с немския цар, а България е заставена да мине под византийска църковна власт. В късната 863 г. княз Борис I приема кръщение с името Михаил.

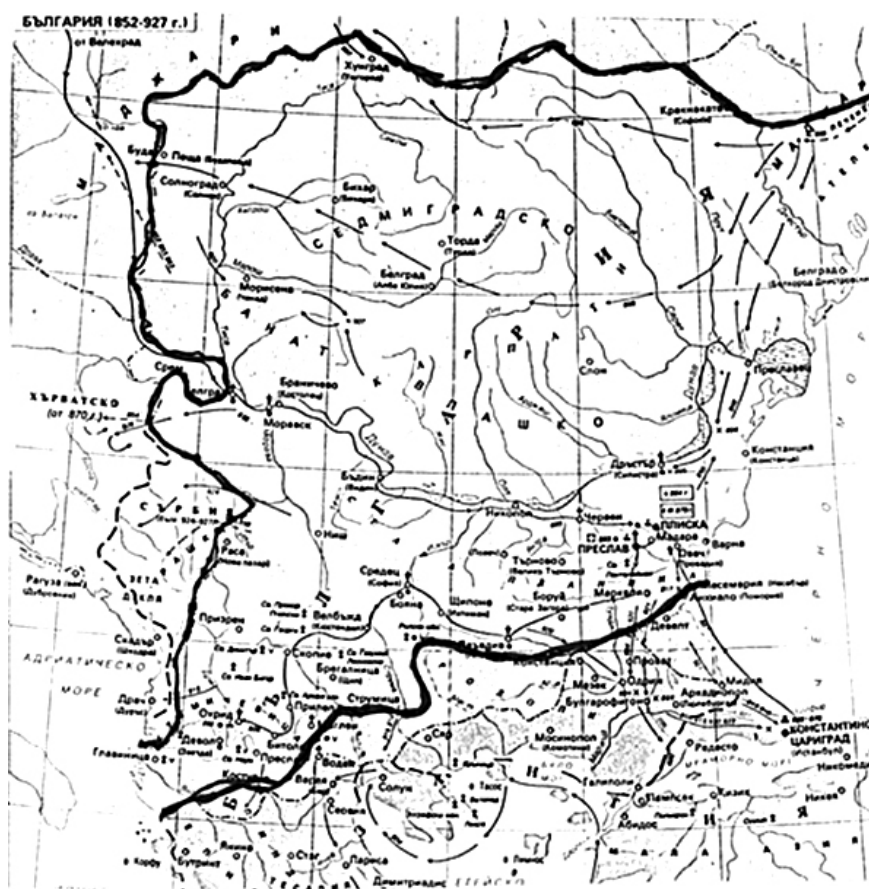
През 866 г. България изявява желание пред папа Николай I да мине под ръководството на римската Църква, а през 867 г. в страната пристигат епископите Павел и Формоза. През 878 г. обаче Осмият вселенски събор решава, че българската църква трябва да остане под ръководството на Константинополския патриархат.

Римското духовенство е принудено да напусне страната.

Преди това, след изпращането на светите Кирил и Методий от Византийския император във Велика Моравия (858 г.), двамата братя, предвид конфликтите с местните епископи, отиват в Рим (867 г.), за да получат от Папата разрешение да се използва новата славянска азбука в светите служби. Пристигат, като носят мощи от тялото на четвъртия римски папа – св. Климент, открити по чудотворен начин от св. Кирил на полуостров Крим. Когато получават разрешението на папата да се използва новата азбука, за нещастие, св. Кирил умира на 14 февруари 869 г. и е погребан в базиликата на св. Климент. Св. Методий, ръкоположен впоследствие за епископ от Папата, тръгва отново за Моравия, където, обвинен за еретик, е затворен. След смъртта му – 6 април 885 г., много от неговите ученици са продадени като роби във Венеция, други бягат в Далмация, трети намират убежище в Плиска – тогавашната българска столица, където са приети с голяма радост и почести.

В началото на X век Българското царство се простира отБудапеща до Егейско море, от Адриатическо до Черно море. През 926 г. европейските държави се боят Симеон Велики да не завладее и Хърватско. Трябвало е на всяка цена да спрат настъплението му на запад. Папата изпраща двама посланици в столицата Преслав, като обещава на Симеон царска корона и самостоятелна Църква (съкровено желание на княз Борис I).

На 27 май 927 г. българският цар умира, преди да получи обещаната корона.

Карта на България (852 – 927 г.)

България пада под политическата власт на Византия през 1018 г., като е превърната в провинция, а през 1054 г. християнският свят окончателно е разделен от схизма.

През 1204 г. Цариград пада под властта на латинските държави и това ще продължи около 50 години. На 8 ноември същата година след дълги преговори е подписана унията между цар Калоян (1196 – 1207) и папа Инокентий III. Българският владетел е коронован за цар от кардинал Льв, изпратен лично от Папата, така че Българската църква придобива самостоятелност под върховното ръководство на Римския папа.

По-късно цар Борил (1207 – 1217) приема от папа Инокентий III упълномощен кардинал по случай откриването на събора срещу еретиците богомили.

Всичко това свършва през 1237 г., когато цар Иван Асен II (1218 – 1241 г.) се връща към православията.

Едва на 15 юни 1253 г., при царуването на Михаил-Асен, католически търговци от гр. Дубровник сключват с българския цар търговски договор (потвърден по-късно и от турците), който защитава правата на българските търговци в гр. Дубровник и правата на дубровнишките търговци в България, които имали право да бъдат придружавани и от католическите си свещеници. Цар Иван-Асен II смятал дубровнишките търговци за „най-искрени и скъпи гости на царството“.

На 26 септември 1371 г. българската войска от 30 000 войници е разбита при Черномен от османската армия, която през 1393 г. напада България, което дава основание на Османската империя да се смята за господар на Балканския полуостров.

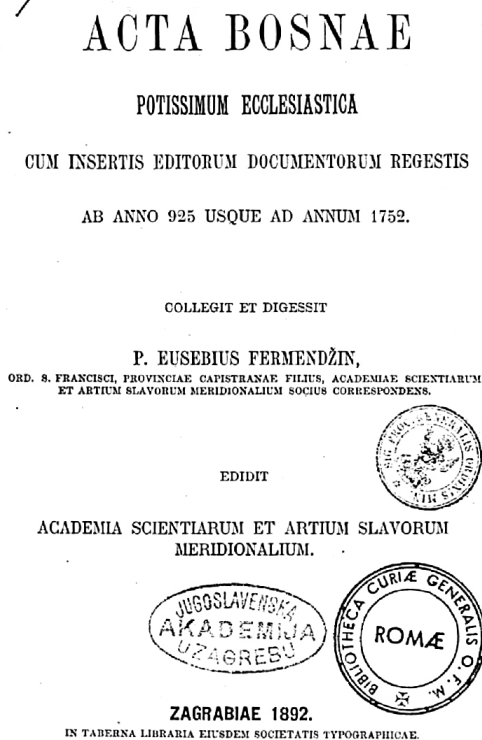
Политико-религиозната българска идентичност бива „капсулирана“ от турската политика.

ЗЛАТНИЯТ ВЕК

Унгарският крал Людовик Велики завладява в 1365 г. Видинското царство. Същата година, по нареждане на Светия престол и по покана на крал Людовик осем католически монаси на Францисканския орден от Босненската провинция влизат за първи път в бившето Видинско царство и в продължение на 50 дни покръстват хиляди българи. Тяхното местоживеене е било Чипровец – днес Чипровци, тогава богато на руди селище.

Не след дълго, през 1369 г., унгарците биват прогонени и Видин се връща отново на Царство България. Това е причина голяма част от българите да се отрекат от католицизма, а петима монаси францисканци да умрат като мъченици. Когато през 1393 г. турците завземат и тази част от България, много католици се изселват в Унгария – история, която ще се повтори и през XVII и XVIII век. В книгата „Акта Босне“ от отец Еузебий Ферменджин – францисканец и генерален настоятел на „Малките братя“, има поне седем доклада за мисията на отците францисканци в България от 1366 до 1451 г.

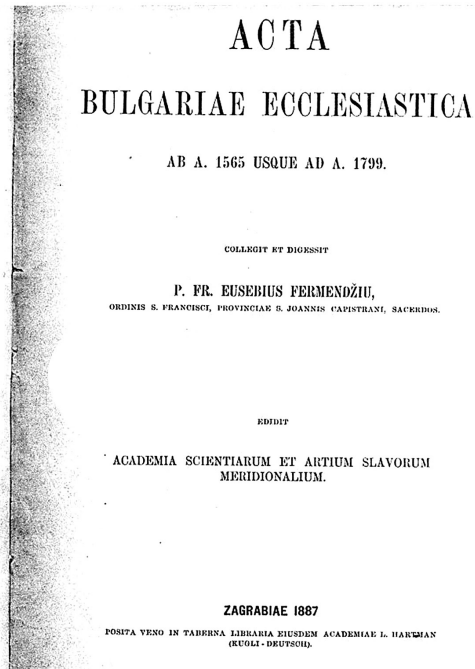
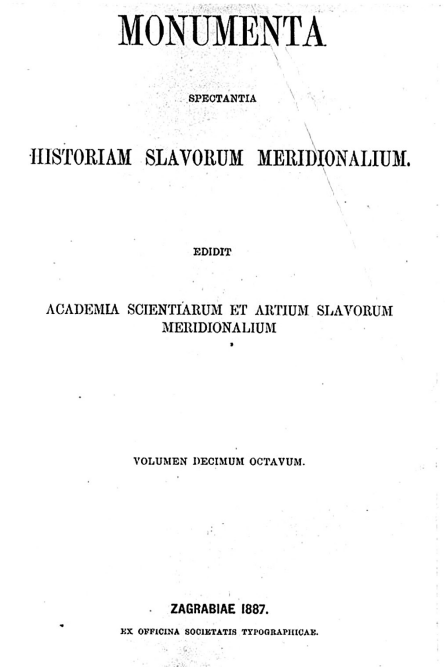
Вж. следния текст от „Акта Босне“, с. 35:

CXCI. 1366.

Fr. Marcus a Viterbio, minister generalis ordinis minorum, ministro provinciali provinciae seraphicae scribit de felici progressu fratrum vicariae Bosnensis in Bulgaris ad fidem catholicam convertendis, zelo Ludovici regis, operariorum paucitate et Bulgarorum pia docilitate; hortaturque eum, ut cum fratribus festo „Portiunculae“ Assisii congregandis haec communicet, et ut in eas partes irent, provocet.

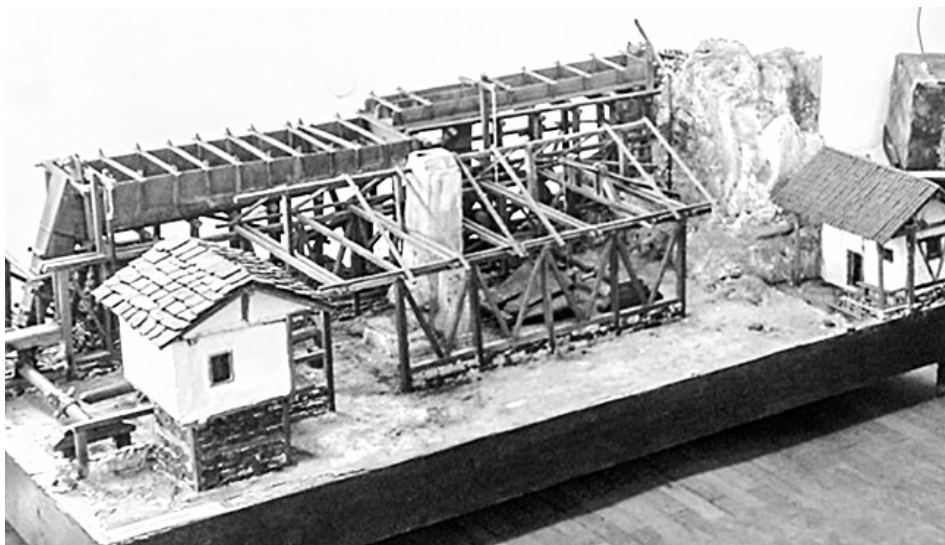
Apud *Wadding*: Annal. minor. tom. VIII, p. 196. *Urban. Fridrich*: in historia provinc. ss. Salvatoris p. 3.

Първият доклад от 1565 г. в „Акта Булгарие“, с. 1, съобщава за присъствието на католически свещеници в България.

В едно анонимно писмо от 1578 г. същата книга, с. 393 – 394, се говори ясно за 2000 католици в Чипровец с двама свещеници от латински обред. Това са католици саксонци и албанци, вече претопени и говорещи български език.

Защо само в Чипровец и в околностите намират място тези саксонски католици, докато в цяла България има пръснати католици търговци от Дубровник? Трудно е да се уточни кога саксите са се насочили към българските земи, и по-специално към Чипровец. Те са част от заселването на балканските държави със саксонски майстори рудари (вж. снимка на миниатюрна мина в Чипровския музей). Още по времето на цар Борил през 1210 – 1211 г. по течението на р. Огоста прониква войска от трансилвански саксонци, които са в тесни връзки с колонизираното Седмоградско немско рударско население.

През 1581 г. отец Ироним Арсенго получава известие от търговците, че: „...между гр. Никопол и гр. Русе има около 12 села с еретици, наречени павликяни... Изповядват, че зависят от Папата и че са от латински обряд...“ (Акта Булгарие, с.7).

Един любопитен факт: Босна била наричана Аржентина заради сребърните мини, на които била богата и които турците искали да използват. Думата *Argentina* идва от *argento*, което означава сребро.

МОНСЕНЬОР ПЕТЪР ЗЛОЙУТРИЧ (БУДИ) (1565 – 1623)

Монсеньор Петър Злойутрич е наричан още Солинат заради родното си място – гр. Соли (Тузла, Босна). Босненски монах францисканец, велик пастир, апостол до края на дните си. Много вероятно след молба на чипровчани папа Климент VIII през 1595 г. го изпраща като апостолически визитатор в България, за да се осведоми относно въпроса с еретиците павликяни.

Посещава селищата Чипровец, Железна, Копиловец и Клисуре. На 10 септември 1601 г. в Рим Петър Солинат е ръкоположен от същия папа за първи католически епископ на Сердика (София) със седалище Чипровец, където през 1604 г. започва забележителната си апостолическа дейност. Тогава градът наброява около 4000 жители, като малко повече отполовината са католици със саксонски произход, вече претопени, с двама местни свещеници.

Старата каменна църква „Успение Богородично“ става негово епископско седалище.

След установяването си монсеньор Солинат започва първата си обиколка из околните енории. В с. Железна също намира каменна църква – „Свети Антон игумен“, и около 600 жители, от които две трети са католици от саксонски произход. В с. Копиловец намира 1500 жители и всички са католици от албански произход. Тук построява църква и я освещава на 10 май 1610 г. в чест на св. Петър апостол.

В с. Клисуре има около 300 жители, от които две трети са католици от саксонски произход, но без църква. През 1613 г. и тук построява църква, която посвещава на св. Архангел Михаил.

Петър Солинат заварва четири християнски общности с две каменни църкви, но без камбанарии.

По-късно посещава 17 павликянски села с около 1330 семейства – горе-долу 8000 души, в цяла България.

Успява да обърне към вярата 12 села близо до Никопол и две близо до Пловдив, където не отива лично, а изпраща двама свои свещеници.

Първите 100 семейства павликяни, обърнати към католицизма през януари 1606 г., са от Петокладенци – село близо до Дунава, където на 25-и същия месец Петър Солинат отслужва първата си литургия, а през 1609 г. построява първата каменна църква, посветена на светите Петър и Павел, и оставя двама свои свещеници. Петокладенци, за съжаление, е кръстопът за търговци и турски войници. Католиците биват непрекъснато измъчвани. През 1659 г. те са около 1200 човека, но през 1832 г. ще си заминат и последните оцелели.

В съседното село Трънчовица Петър Солинат обръща 200 еретици; в с. Белене броят на новопокръстените еретици в католицизъм е около 500, като там има трима свещеници с една църква. В с. Ореш – около 400 души с двама свещеници, а в сегашното село Малчика – около 30 семейства.

Отива и в много други села, които днес вече не са католически, стига дори до Велико Търново и Варна.

В целия си огромен, мъчителен и всеотдаен апостолат монс. Петър Солинат бива изложен на много опасности: студ, побоища, болести, страхове, смъртни заплахи, които геройски понася.

На 4 април 1623 г. в Босна, след 28 години упорит апостолат в България, Петър Злойутрич чества своето „небесно раждане“, оставяйки една епархия със здрави духовни основи: около 8000 верни в 15 енории.

МОНСЕНЬОР ИЛИЯ МАРИНИЧ

(1577? – 1641)

Български монах францисканец, родом от Чипровец, епископ от 29 юли 1624 до 15 юни 1641 г., погребан в Чипровската катедрала. Известно е, че още с встъпването си като епископ основава в Чипровец първото училище по религиозно-хуманни науки. В доклада на „Акта Булгарие“, с. 26 (вж. сл. стр.), е споменато, че тъй като няма семинар за свещеници, един францисканец учи деца, някои от които по-късно стават свещеници, докато други стават експерти в някаква професия. Така че училището се ражда не само да се преподава теология, но и да се преподават

**ГЕРБ НА ЧИПРОВСКОТО УЧИЛИЩЕ,
СЪХРАНЕН В АРХИВИТЕ НА ВАТИКАНА**

хуманитарни и технически науки. Затова то би следвало да бъде смятано за първото българско училище, от което ще излязат образовани хора, като свещеници, търговци, лингвисти и невероятни майстори златари. Чудо е, че точно през най-тъмния век от историята на България едно училище запалва искрата на надеждата – първата мъничка искрана възродената българска култура – след това чрез учители и няколко ученици пламъкът се разпръсква.

След няколко години повече от 100 младежи вече знаят да четат и пишат (реална опасност за османската власт). Това училище ще изкове свещеници и известни епископи като Петър Парчевич – първия българин, дипломиран висшист. През 1635 г. училището е признато официално и е построена нова сграда.

Из „Акта Булгарие“, с. 26 – 27: писмо свидетелство за основаването и дейността на първото хуманитарно училище в Чипровец:

XXIV. A. 1625, 12. Aprilis. Ciprovacii.

Idem de schola Ciprovacensi et quibusdam aliis refert.

Mons. Rmo! Con questa vengo salutare sua Sig. Rssma. et darli raguaglio del mio ben stare et di questi nostri Cattolici, che si trovano in Bulgaria; per gratia del Sig. Iddio stanno tuti bene e forti nella fide Cattolica, ma assai aggravati delli tributi quotidiani dei Turchi, per le continue guerre, hora quà, hora la mai non stano fermi. In quanto della mia venuta, hanno hauto grandissima allegrezza tutti quanti, e massimamente della Scuola, che ho subito fatta come arrivai qui in Chiprovaz, perchè insino adesso sono più di sessanta puti, che vengono alla scola del borgo, et dieci dei quali saranno religiosi e sei . . . li quali si sono vestiti dopo la mia venuta. Li ho trovato duoi bonissimi maestri, li quali sono stati nel studio in Collegio Clementino, sono bonissimi humanisti; per questo prego sua Sig. Rma, che eseguiscono quel decreto, che mi hanno fatto per questi duoi maestri; perchè in poco tempo con questa scola si farà grandissimo progresso tra questi populi; perchè li ho constretti che ognuno mandi filiuoli alla scuola, che imparano la dottrina Christiana; ma non posso dir cosa alcuna del pagamento dei maestri per li loro continui tributi e avanie. Sua Signoria Reverendissima farà grandissima opera di pietà verso questi miseri populi; resteranno in perpetuo obbligati a pregare il Sig. Iddio per sua Sig. Rever. Il Sig. Don Luca non ha voluto venir qui per maestro come promise; ma andò nella sua patria; delli vestimenti del mio antecessore non mi hanno dato in sin adesso nissuna cosa; prego sua Sig. Rma, che mi mandi una scomunica papale, acciochè li possa sforzare di cavare ogni cosa vescovale, et ancora un breve per l'anno santo. Et la prego, che mi scriva, se posso mandare un mio nepote in Cal . . . adesso. Ho fatto Giovedì Santo crisma nova et ho fatto crisma nello feste di Pasca più di ottocento puti, et quanto prima andrò per . . . mia diocesi a crismare e visitare. Adesso mando quattro frati nostri di Chiprovaz, bonissimi soggetti, da imparare, duoi nella provintia di Bologna et duoi in provintia di Brescia. Per questo prego sua Sig. Rma, se occorrerà qualche bisogno raccomandarli alli detti patri Ministri, che li assegni qualche buon luogo, dove potessero imparare qualche . . . per potere fare qualche bene in queste misere parti a questi poveri catolici. Io et loro resteremo obbligati, come ancora siamo, per molti beneficii ricevuti da sua Signoria. Reverendissima pregare Signore Iddio per lunga et felice vita. Di Chiprovaz alli 12 di Aprile 1625. Di sua Sig. Rma. Affmo. come fratello: fra Elia Marini Vescovo di Soffia.

La prego ora salutarmi il Sig. Illmo. Cardinale Bandino et l' Illmo. Mellino da mia parte come essa meglio sa

Archiv. Propag. Orig. vol. 219, fol. 1.

Печатно копие на оригинала, изпратено от епископ Илия Маринич до „Propaganda Fidae“:

Monsig.r Ressmo

Con questa vengo salutare sua Sig.ia Ressma e darli raguaglio del mio ben star... (stare) e di questi nostri cattolici che si trovano in Bulgaria Per grazia ... (del) Sig.r Iddio stano tutti bene e forti nella fede cattolica ma asai agravati di tributi guotidiani di Turchi per le continue guere hora qua hora li mai non stano fermi. in quanto della mia venuta hano hauto gran... (grande) alegrezza tutti quanti e massimamente della scola che ho subito fata come arivai qui in Chiprovaz perche in sino adesso sono piu di sesanta pu... (puti) che vengano alla scola del borgo et dieci quali sarano religiosi e sei g... zi li qualli si sono vestiti dopola mia venuta. li ho trovati duoi bonis... (bonissimi) maestri li quali sono stati nel studio in colegio Clementino sono bonissim... (bonissimi) umanisti. per ques prego Sua Sig.ia Ressma che eseguiscono quel decreto che mi hano fato per questi duoi maestri perche in poco tempo con questa scola si f... (fa) grandissimo progresso tra questi populi. perche li ho constreto che ogni ... (ci) manti figlioli alla scola che imparano la Dotrina Charsiana (cristiana) ma non poss... (possono) di cosa alcuna del pagamento di maestri. per li loro continui tribu... (tributi) avanie. Sua Sig.ia Ressma fara grandissima opera di pieta verso questi mis... (miseri) populi restarano inperpetuo obligati a pregar Sig.r Iddio per Sua Sig.ia Ressma... Signor Dom Luca non ha voluto venire qui per maestro come promese ma a... nella sua patria delli festimenti del mio antecessore non mi hano dato ... adesso nisuna cosa prego Sua Sig.ia Ressma che mi mandi una Scomunica p... acioche li posso sforzare di cavare ogni cosa vescovale. et ancora un b... anno santo. et La prego che mi scriva si posso mandare un mio nepot... (nepote)... adesso. ho fato Giovedi Santo Crisma nova et ho fato Crisma nell... (nello periodo) di passca piu di otocento puti et quanto prima andaro per nuova ... sacrismare e visitare. adesso mando quatro frati nostri di Chipro... (Chiprovaz) ... bonissimi sogeti da imparare duoi nella profentia di Bologn... (Bologna) ... duoi in profentia di Bresa. per questo prego Sua Sig.ia Ressma ... ocorera qualche bisona raccomandarli alli duoi parti Minis... li asegni qualche bon loco dove potessero imparare qu... per potere fare qualche bene in queste misere parte a queste poveri cattolici. Io et loro resteremo obligati come ancora siamo per molti benefici ricevuti da Sua Sig.ia Ressma pregare Signor Iddio per lungaet felice vita. di Chiprovaz alli 12 di Aprile 1625 di Sua Sig.ia Ressa

Afssmo come fratello
fra Elia Marini vescovo di Soffia
La prego ora salutarmi il Sig.r Illustrissimo Gardenal Bandino
et il Illustrissimo Melino da mia parte come esa meglio sa

(Archivio storico “de Propaganda Fide”, Roma. Fondo: “S.O.C.G.” Vol. 219, p. 13)

СЪВРЕМЕНЕН ПРЕВОД НА ПИСМОТО

Ваше Високопреподобие,

С това писмо поздравявам Ваше Високопреподобие и Ви давам сведение за мене и за тези наши католици, които се намират в България. По Божия Благодат всички са добре и силни в католическата вяра, но са много обременени от ежедневните данъци от турците, които заради непрекъснатите войни тук и там никога не спират на едно място. Всички много се радват на моето идване, а най-много **на училището, което направих веднага след като пристигнах тук, в Чипровци.** Досега са над шестдесет деца, които идват в училището на селото, десет от които ще бъдат монаси и шест ... които са се облекли (с расото) след моето идване. Там намерих двама чудесни учители, които са учили в Климентинския колеж и са прекрасни хуманисти. Затова моля, Ваше Високопреподобие, да бъде изпълнен онзи декрет, който беше направен за тези двама учители, защото за кратко време посредством това училище, ще се отбележи голям прогрес между тези народи. Понеже там накарах всички да си пращат децата в училището, за да изучават християнската доктрина, но те не могат да плащат с нищо на учителите, защото данъците са постоянни.

Ваше Високопреподобие, ще направите велико Божие дело към този беден народ, който ще остане завинаги задължен да се моли на Бога за Ваше Високопреподобие.

Отец Лука не пожела да дойде тук като учител, както беше обещал, но ... в неговата родина от облеклата на моя предшественик не са ми давали... досега нищо. Моля, Ваше Многопреподобие, да ми разрешите Отлъчване... за да мога да ги накарам да изпълнят волята на епископа във всичко. И още... света година. И Ви моля да ми пишете и дали мога да изпратя моя племенник... сега. Във Велики четвъртък правих нови Миропомазания и правих Миропомазания... (през Пасхалното Време) на повече от осемстотини деца и колкото по-рано отида за нова... Миропомазание и посещение. Сега пращам четири наши монаси от Чипровци..., прекрасни хора, да се учат, двама в района на Болоня..., двама в района на Бреша. Затова Ви моля, Ваше Високопреподобие... налага се да бъдат препоръчани и на двете места... да им се даде хубаво място, където могат да се учат..., за да могат да направят добро на бедните католици в тази нуждаеща се страна. Аз и те ще се чувстваме длъжни занапред, каквито и понастоящем сме, за многобройните благоденствия, получени от Ваше Високопреподобие, да молим Всемогъщия да Ви дари с дълъг и щастлив живот.

Чипровци, 12 април 1625 г.

На Ваше Високопреподобие
привързван като брат

Брат Елиа Марини, Софийски епископ

Моля Ви да поздравите от мое име Многоуважаемия Кардинал Бандино и Многоуважаемия Мелино по начин, който Вие прецените за най-подходящ.

(Истор. архив „Propaganda Fide“, Рим. Фонд: „S.O.C.G.“ (Том 219, с. 13)

Някои интересни писма в архаична кирилица
от „Акта Българие“ (с. 33; 43 – 45)
на времето на Илия Маринич
(написани може би на босненски език на кирилица)

XXXI. A. 1629, 28. Julii. Ciprovacii.

Catholici Bulgariae, ut Pontifex quosdam saeculares bona ecclesiastica possidentes ad restituendum compelleret, rogant.

Присветому. Оццу папи Урбану Осмому у риму.

Присвети Оче. Ми народ кипровачки, копиловачки и Жележански, твоне виерне овцице од најманѣга до највеѣга, веле понизно целивамо блажене ноге светиѣѣ ваше просеѣи вашу свету благосов, (sic) и милост у ове наше потребе. Наипарво да зна ваша светиниа (sic), како овди од карстѣани имаю мпозина кои дарже царковне ствари и манастирске воденице, лозиа и ливаде etc. Зато молимо вашу светиниу (sic), да пошлѣте вашу риеч и ваше оружие свержу ониех, кои се находе у то. Да свака поварне царкви царковно а манастиеру манастиерско. За що ми желимо живиет карстѣански меѣу толике невиерници. И захвалуиемо вашои светиѣѣни, кои нас често походите вашом светом благосовом и с присветиет Indulgentiam, која нам веѣ ваѣлану него да нам посилате злато и многоцено камене; и молимо вас (сп)омените се от нас у вашних присветних молитвах particulariter.

Datum У Кипровцу на 28 пулиа на 1629.

Ми више речени карстѣани чинисмо писат вашои Светиѣѣни на българие.

Ibid. fol. 60. Orig.

XLI. A. 1637, 20. Martij. Ciprovacii.

Catholici Cyprovacenses franciscanorum circa revectam disciplinam catholicam et aedificata monasteria merita enarrant, et Patri Custodi Bulgariae, quem una cum fratribus suis enixe commendant, fidem haberi rogant.

Пресветла и узвишена господо! Мнози како чуиемо разликими начини тако пишу и смуђују свету скупшину злогласећи нас и наше редовнике које имамо. Зато ми чувши навластито сада, да се находе људи, кои смену и имају слобод писати и говорити толико срамотне и погардне речи које непотребно говорити, и казују под скут от љубави, како да за добро чине, може бити да другеж осрамоте, а они да су срамотом от других почастени. Заради коју ствар ми сви карстијани от овех страна којемо (sic) хвала богу иоце от времена стара католици и уврок, да су се и павлићани на веру карстијанску обратили; и иоце се находити у ова наша места иедна али две царкве и писмо у њних алити фигуре писане от Фратра светог францешка, а будући послје ове земље обневолене (sic) остале от руке поганске, и от куда су могли наши стари узимати су попа, кои их не служиа у духовне ствари; послѣ ми видѣћи щету, коју примакмо колико от душах толико от царковни ствари, отлучихмо договором свех коии смо сада иоце мнози живи, и послахмо у босну и доведохмо Фратре с. Францешки, от којех старешина доиде о. Ф. петар соланин, кога после от клемента 8. испросихмо за нашега бискупа, и он том области умножи ред; и поградше се манастире и царкви и павлићане се обратише и многа друга добра учинише, која оци наши желили несу, а ми хвала господину богу и с очи наши видимо, како не видио све ствари присветли господињ архибискуп антиварски, кои не прошастих дана био у овех землах; и ставите на душу реченому онђе све указати битие редовничко и наше; а и ми несмо махнити, да се неби умели потужити, када бисмо које зло видѣли, що не дао богъ. Зато присветла г. г. немоите свакому веровати, зацо кои се тамо чине добри а овди се име неихно и не чуие, него нас, коисмо глава от ове земље, и кои тарпимо сваке неволе за љубав божиу и с вере. И ми дружих нећемо ни по иедан начин, него ли како сада стоимо, докли бог другоиако провиди а за сада за мир наш добро смо међу мнози неприатељи имали овако. А такођер иде тамо о. кустод наш, кои вам може рети све потанко, а и сви га смо молили, да поиде, нека чуиете, да не отвара сваки уста толико супрот ове стране; и що њнему учините, оно свем нами чините; зацо труди у овех странах сас сву братију своју како прави слуга исукарстов И чинећи сварху останемо молиећи господина бога за в. приузвишена господства љубећи скуте спониженством и чекамо отговор и благосов с. оца нашега и пастира паче. И познаите овце своје, немоите да се заборавете от нас. У Ђупровцу 20 марча 1637.

п. п. г. г. иа францишко марканић понижни слуга, иа павал матеиц, иа марко макић, иа тома њоновъ, иа павал радулов, иа дола антић, иа павал гахълев, иа матеиц кнез, иа петар пелинковић, иа кожа мартић, иа павал гушиц, ђура петровић, иа иван павловић, иа никола лукић, цук њипровски.

Ibid. vol 268, fol. 357. Orig.

XLIII. A. 1637, 6. Augusti. Ciprovacii.

Catholici Ciprovacenses contra Philippum Mehemedović conqueruntur, et eius male ominatis scriptitationibus ne fides habeatur, orant.

Приузвишена господо. По книгах посланих вашои милости по оцу — фра богдану кустоду разуместе веле добро све оно, що вам писасмо; и варх тога даиемо иоще на знанѣе вашои милости, как оуде к нами доидоше неки лицимири или вам вли пророци, кои не-пристану сваки дан и свако време смуѣвати ове небоге овчице исукарстове и напаст наше пресветло господство; а то не иедан павластити, кои ище сваки час и хиц приобратити наопако ѣних, коиему име иест дон филип мехемедовиѣ, смугливац у истину таков, да веѣе се неможе рещти (sic); свакако веруиемо ми, да ваше пресветло господство жели овем карстианем добро, и угодити ѣ(н)им и учинити да таки човенек небуде верован прид ваше светло (sic) господства, коии настои свакако от смуѣнѣе; защо доста имамо смуѣнѣу и немир у ове странах от неверници. Зато пресветла господо ради такова човека, кои настои и апросуие неке кние становите лаживе от оных небоге карстиане от павлиѣане, от коных незна ни иедан ни чтити нимаѣне писати. От нѣегова живота лаживога дости буди дакле знати вашои милости, да такова човека неѣемо веѣе меу нами, ки смо до сада ударжали католичанску веру у овех странах тужнех и меу павлиѣани, како добро зна господин архибискуп антиварски, ки е меу нами биѣа пропасте дана. И ми држимо павлиѣане и помагамо и; ако коие вло приде фратром али невола от коие страна, ми а ви други брапимо и гасимо нашими нсволами и убогшвом. По ни иедан зато начин неѣемо овамо реченога попа, зато меу друге ствари реѣемо ово вашои милости, иедали он не учини раз-деленѣе меѣу женом и младиѣем, и неѣа несули (sic) на студиу оставили; и иоще не тако, коиему име омодеи, то добро и многа така остала учинил не ови мисионар дон пилип турски син, како рекох, будуѣи му отац сан мехемед иурве не пукал. и то буди за-дости вашои милости, коием увекѣе живемо слуге наиманше и ѣлубимо понижно скуте и чекамо отговор и благосов с. оца наше. у ѣипровац на 6 месеца агуста 1637.

в. в. г. г. понижни слуга франце(с)ко марканиѣ, пук ѣипровски: иа иѣна матеин, иа матеиа кнеж. писа, Ia Coja Martijn, иа павл андриѣ, иа матеиа марковиѣ, иа никола лукин, иа иовица петровиѣ, иа петар иовичин, петар пелиннов, иа матеиа мартин, иа иван павлов, Ja petar gioncou.

Ibid vol. 268, fol. 328 Orig.

МОНСЕНЬОР
ПЕТЪР БОГДАН (ПЕТЪР БАКШИЧ)
(1601 – 1674)

Той е свят духовник. Историк и неуморим апостол, пръв радетел за освобождението на България от турско робство. Обичаш българите, той ще напише първата история на католицизма в България. Пример за епископ, обичан и желан от всички.

Роден е в Чипровец през 1601 г. От 1618 г. е монах францисканец, а на 13 февруари 1638 г. е назначен като Сердикийски епископ. Току-що поел епископската длъжност, през 1639 г. пише до Рим, като осведомява, че младото му католическо паство в Северна България е жестоко измъчвано от турците. Много от верните са принудени да бягат във Влашко.

1640 г. е много плодотворна и значима за епископ Петър Богдан. Именно тогава той осъществява и описва първото си пасторално посещение от 20 май до 4 ноември. Описанието му е наситено с много подробности за особеностите на католици, православни и мюсюлмани и съдържа 52 страници. Пътуването обхваща цяла България, Влашко и Молдова, общо 24 католически християнски общности.

Особено важен факт е, че именно по негово време от 18 до 20 август 1641 г. в Чипровец е съставен и проведен първият епархиален Синод, на който присъстват 23-ма свещеници. На 18 ноември същата година, завръщайки се от устието на река Дунав след посещение из цяла Молдова с нейните големи църкви и 3000 католици и петима свещеници, епископ Петър Богдан намира енориите на Чипровец и на Копиловац заразени с чума.

Чипровци, паметник на Петър Богдан

През 1643 г., след като на 9 февруари с.г. Петър Богдан е издигнат като архиепископ, се извършва първото преброяване на всичките католици от епархията, която вече наброява: 13 43 верни. Същата година е

образувана и новата Марцианополска епархия и Софийска епархия е разделена на две части.

В доклад от 1 декември 1652 г., по време на шестото сипосещение, монс. Петър Богдан, описвайки София, говори за папа Климент – епископ и основател на Сердикийската църква: „Климент, епископ в Сердика; по-късно римски Върховен Първосвещеник... Климент... първият сред езичниците, повярвал в Христос, бил епископ в Сердика“. Тези изречения са намерени записани в един каталог, открит през 1516 г. на пергамент – ръкопис на кирилица отБосна на повече от 400 години, който монс. Петър Богдан носел със себе си.

През 1667 г. прави десетото и може би последно каноническо посещение. През декември 1669 г. строежът на катедралата в Чипровец бил към своя край, когато епископ Петър Богдан, придружен от малка свита, на кон преминава през заснежения Балкан и стига до Солун, за да се срещне с Великия везир. От любов към народа си и за завършване на катедралата, той пътува до Рим, Венеция, Виена и чак до Варшава.

Сред многобройните великолепно докладни доклади, писани от епископ Петър Богдан, този от 10 ноември 1670 г. е особено интересен, тъй като дава сведение за създаване на певчески хор от деца в Копиловец – първия в историята на България. На 15 март 1672 г. епископ Богдан пише за чудото, което се случва в разгара на втората чумна епидемия в 1671 г. през септември в Чипровец, изпросено от Дева Мария. Католици и православни от Чипровец понесли в шествие чудотворната икона на Света Богородица, почитана като „Майка на Милосърдието“, плачейки и молейки се за прошка. Когато стигнали до кръста на хълма, от този момент чумата спряла.

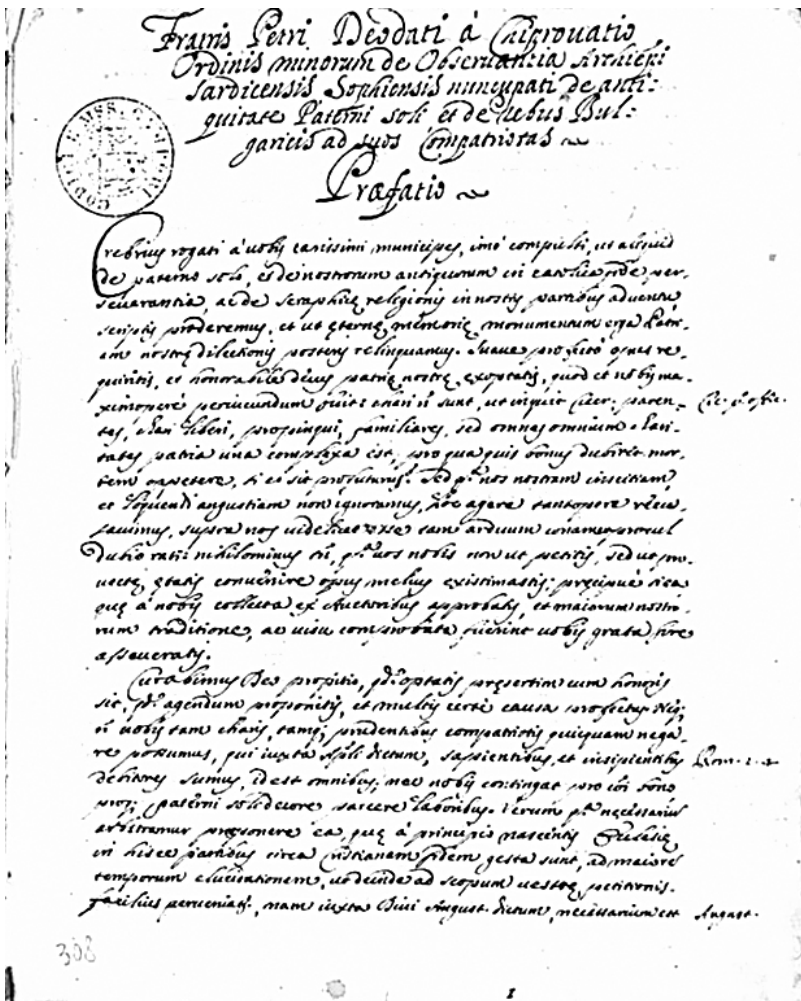
Точно като свещ, която, докато гори, се стопява, неуморимият епископ умира на 73-годишна възраст през 1674 г. За него ще пишат: „Горещият патриотизъм и безграничната преданост към паството, с живота на което е бил тъй тясно свързан – всичко това издига Петър Богдан високо в очите на съвременниците му и го прави една от най-видните личности на българското минало. Защото в една епоха, когато европейският рационализъм е считал българите за получовеци и чрез своите представители в България е увеличавал духовната и материалната неволя на нашия народ, Петър Богдан е говорил и проповядвал на български“.

Историята на България от Петър Богдан

“Frater Petri Deodati à Chiprovatio, Ordinis minorum de Observantia Archiepiscopus Sardicensis Sophiensis nuncupati de antiquitate Paterni soli et de rebus Bulgaricis ad suos Compatriotas.”

„Брат Петър Богдан от Чипровец, от Ордена на малките послушни братя, назначен Сердикийски софийски архиепископ, за миналото на родината си и за българските дела, извършени от неговите сънародници.“

Завършена около 1668 г., Историята на Петър Богдан е най-ранният известен историографски труд по история на България, предхождащ с около век написаната в 1761 г. от католическия отец Блазиус Клайнер „История на България“ и труда „История славянобългарска“ на Паисий Хилендарски от 1762 г.

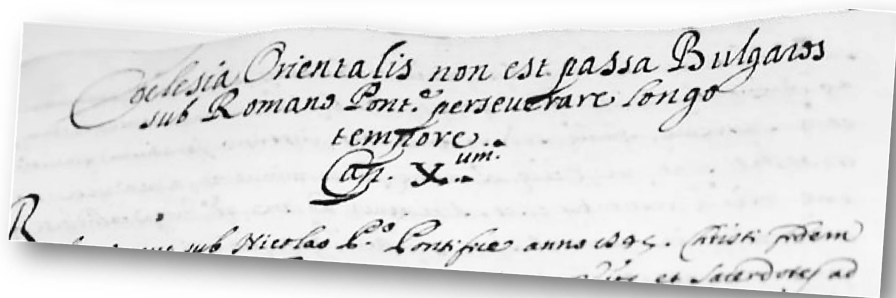
Текстът на историята е неизвестен до 1979 г., когато в архивите на Ватиканската библиотека Божидар Димитров намира 9 страници препис от историята, съдържащи увод, 3 глави и част от четвърта. Дотогава за нея се е знаело единствено от сведения в писма на Петър Богдан. През 2017 г. в университетската библиотека на италианския град Модена Лилия Илиева открива и целия авторов ръкопис на историята и съобщава, че латинският ръкопис заема около 200 страници, разпределени в 70 глави, предговор, послеслов и добавени документи.

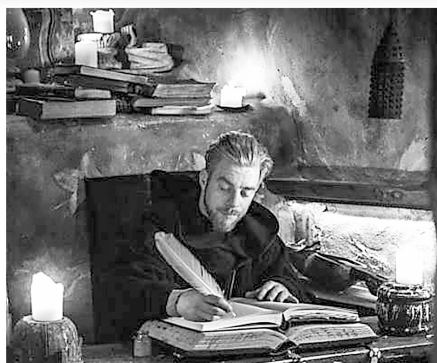
"И ако някогде езикът се нагма по-остро
срещу противника, това е с цел да се прегрупи
неговата сила и гордост ..."

Петър Богдан Баншев,
"За древността на бащината земя
и за българските деля"

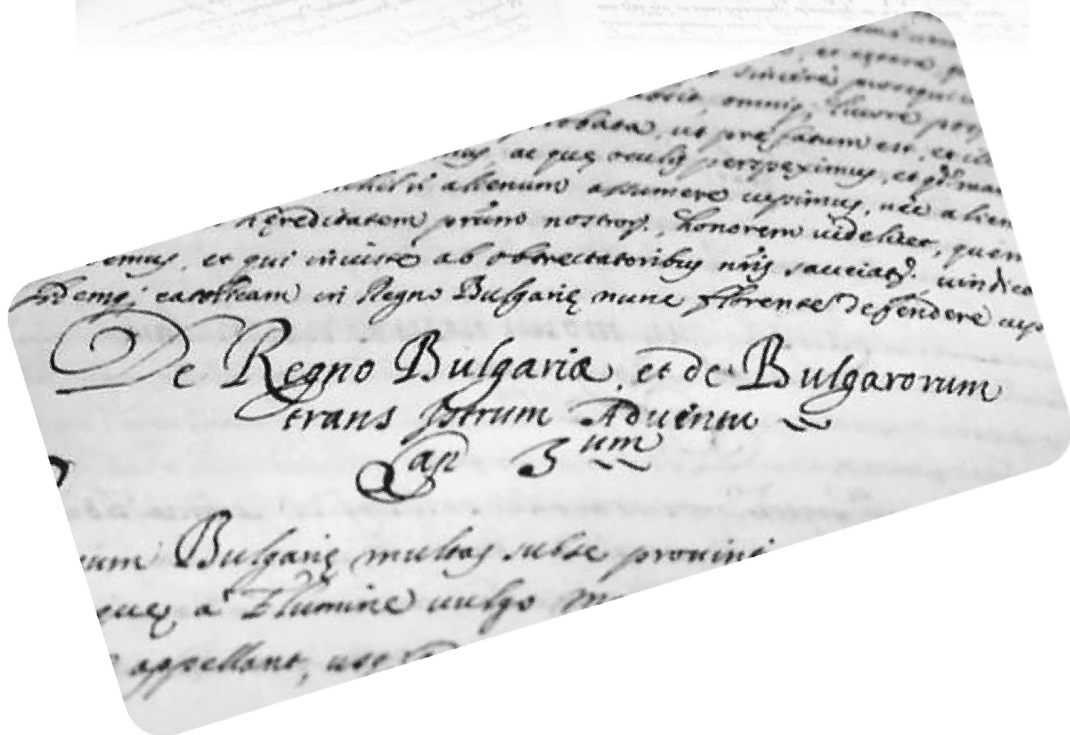
"Все по-често сме питани от вас, скъпи съграждани, даме подбуждани, да напишем нещо за бащината земя и за постоянството на нашите предци в каталинената вара.... и да оставим на потомците верно свидетелство за нашата любов към Родината".

Петър Богдан Баншев,
„За древността на бащината земя
и за българските дела“

"Общи това наша горев, който да не знае, че историята е пазител на всички стари дела, а най-последни книги са онези, които добронамерено и верно са предали на потомството паметта за извършеното по отношение на частните и обществените дела."

Петър Богдан Баншев,
„За древността на бащината земя
и за българските дела“

Останките на
Католическата
катедра
в Чипровци

МАРЦИАНОПОЛСКА АРХИЕПАРХИЯ. МОНСЕНЬОР ПЕТЪР ПАРЧЕВИЧ (1612 – 1674)

На 14 април 1643 г., с кардиналско постановление е новоучредена Марцианополската архиепархия със седалище в гр. Доросторум (Силистра). Новата архиепархия има 7757 верни, живеещи в Молдова и Североизточна България. Софийската архиепархия има 5681 верни, пребиваващи предимно във Влашко, в Северозападна и Южна България.

Роден в Чипровец през 1612 г., едва единадесетгодишен, Парчевич заминава за Лорето, където пребивава седем години. През 1630 г. той се намира в Рим, там се дипломира по богословие и канонично право, а

през пролетта на 1644 г. се връща в България.

Същата година, вече свещеник, отива в Молдова като секретар на Марцианополския епископ Марко Бандулорич, който умира през 1654 г.

На следващата година Парчевич е кандидат за апостолически администратор на Марцианополската архиепархия и през 1656 г. е избран за архиепископ.

Насърчаван, подпомаган, защитаван и придружаван от посланията на неустрашимия Петър Богдан, монс. Петър Парчевич, силен в своите учения и уповаващ се на своето

„дипломатично изкуство“, с много търпение започва „да плете“ политически отношения, с които да се създаде съюз между Австрия,

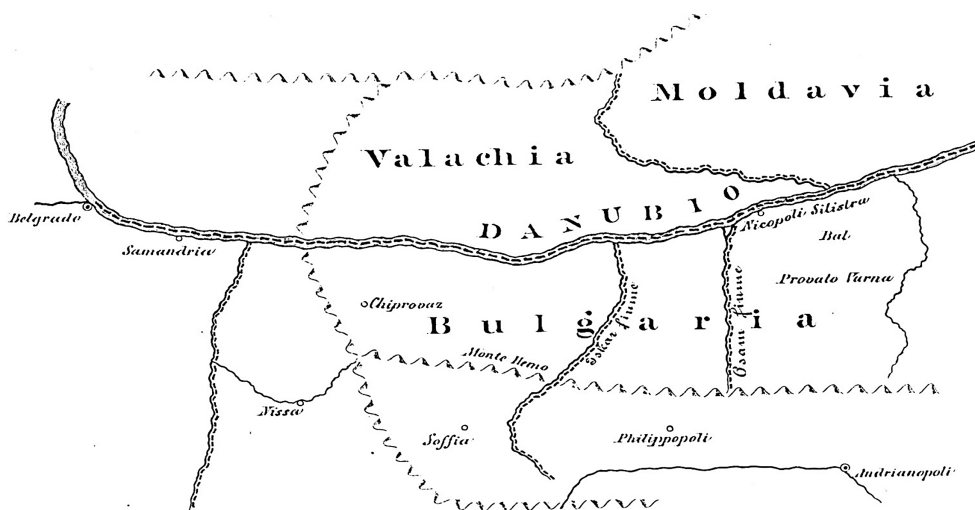

**Благородническият герб
на Петър Парчевич**

Полша, Венеция и Влашко срещу Турция за освобождаването на неговия любим народ и родина.

След 18 години на огромни дипломатически и религиозни усилия, след призоваването му в Рим, където не получава разбиране, и след като е „износен външно“ от уморителните пътувания и „износен вътрешно“ от горчиви недоразумения, на 23 юли 1674 г. той умира в Рим, далече от своята любима страна, която още е под турско иго. Неговите мощи се пазят в църквата „Сантандреа деле Фрате“.

За него ще пишат: „Архиепископ Петър Парчевич е един от най-видните българи на XVII век; по знания, дарби и характер той е в първите редици на българското католическо духовенство и през цялата си духовна кариера има и следва само един идеал: възкръсването на България“.

Католическа Сердикийска епархия през XVII век

Вътрешността на църквата „Сант Андреа деле Фрате“ в Рим. Тук под мраморните ангели на Жан Лоренцо Бернини е намерило вечен покой тялото на българина, който пламенно напомняше на света за един забравен народ.

Един от мраморните ангели на Бернини, под които е погребан архиепископ Петър Парчевич. Долу вдясно на стената се вижда мраморната плоча, на която е обозначено мястото, където е погребан този забележителен българин.

Anno dñi 1672. Die vero quinta Julij
 Petrus filius Andree Casali Rom. et Neapolitani Campi et Patavio die
 septimo gratias suas animas reddidit Creatori, cuiusq; Corpus se-
 pulch est in hac Ecclesia.

Anno dñi 1674 die 12 Julij
 Joan. Bruni Romani filius q; beati et vidui relicta q; Matthee
 Massi Romani in Communione S. M. C. animam reddidit
 Creatori in via Gregoriana anno gratias suas absoluit seque-
 gitimo die Parvocho Confessa, die 12. Eius S. Sacramenti S. S. Mo. Sa-
 crificio confecta, et die 13. Sacri Olei unzione roborata, ac pre-
 cibus ad animę Commendationem adiuta, eius Corpus in hac
 Ecclesia Parvochiali sepulch fuit. Epist. Epist. Tambell. Parvelli. 4. p.

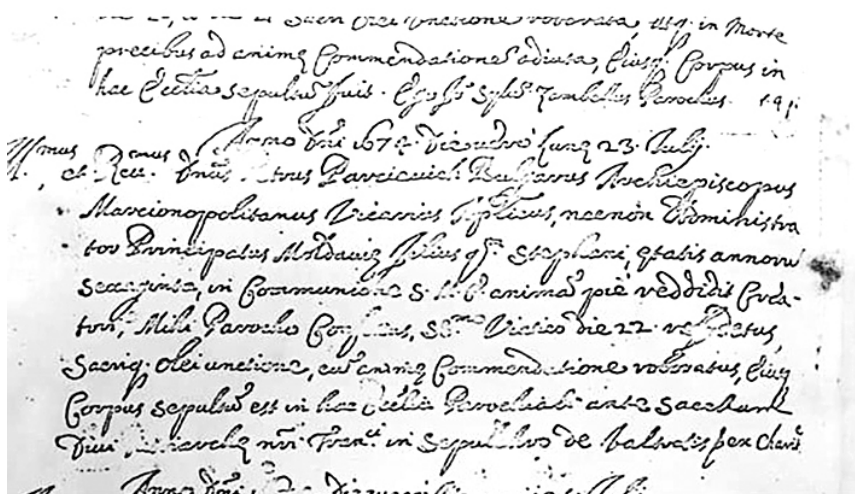
Anno dñi 1674. Die 22 Julij.
 Catharina q; Nicolai Rom. Virgo Julij Biazellini Pallij. anno circiter
 gratias suas in domo Marci Chervandi animas deu reddidit
 in Communione S. M. C. Nihil Confessa, Senectute. Quatuor confecta
 die 20, et die 21. Sacri Olei unzione roborata, utq; in morte
 precibus ad animę Commendationem adiuta, eiusq; Corpus in
 hac Ecclesia sepulch fuit. Epist. Epist. Tambell. Parvelli. 19. p.

Anno dñi 1674. Die vero Junij 23 Julij.
 M. de. Rec. Anus. Anus Parvochiali Gregorius Archidiaconus
 Marcionopolitanus Vicarius Episcopi, necnon Administra-
 tor Principatus Moldaviae filius q; Stephani, gratias annoni
 S. M. C. in Communione S. M. C. animas pie reddidit Crea-
 tori, Nihil Parvocho Confessus, S. S. Sacramenti die 22. roboratus,
 Sacriq; Olei unzione, cuiusq; animę Commendatione roboratus, eiusq;
 Corpus sepulch est in hac Ecclesia Parvochiali. ante saccharum
 fuit. Nihilq; nri. Sacri in sepulch de balivis, per dñi

Anno dñi 1677. Die vero Junij 25 Julij
 Alexander Gregorius filius q; Anthonij filius q; Petri, et ultimo maritus
 Populoniæ Catholici Rom. in Communione S. M. C. animas reddidit in
 via Porta Vinc. Anno gratias suas 77. Nihil Parvocho Confessus,

Del Reg. III Morti S. Andreae delle Scuole 1677-95

Страница от Погребалната книга на базиликата „Сант Андреа деле Фрате“ в Рим, в която е регистриран смъртният акт на Петър Парчевич от 23.07.1674 г. (с. 36)

СМЪРТНИЯТ АКТ НА ПЕТЪР ПАРЧЕВИЧ: “Anno D.ni 1674. Di vero lunae 23 Julii. Maximus et Reverendissimus Donus Petrus Parčevich Bulgarus Archiepiscopus Marcianopolitanus Vicarius Ap. licus, necnon Administrator Principatus Moldaviae filius quondam Stephani, aetatis annorum, sexaginta, in Communione S.M.E. (Santa Mater Ecclesia) animam pie reddit Creatori, Mihi Parocho Confessus, SS.mo Viatico die 22. reffectus Sacriq; olei unctione, cu. m animae Commendatione roboratus. Eiusq; Corpus sepultum est in hac E'cl.ia Parochiali ante Sacellum Divi Patriarchae n.ri Fran.ci in Sepulchro de

НИКОПОЛСКА ЕПАРХИЯ. МОНС. ФИЛИП СТАНИСЛАВОВ (1596 – 1674)

Роден в с. Ореш, Филип Станиславов извършва разнообразно и богато по обем дело.

Освен български език владее италиански, турски, латински, немски, гръцки, татарски и др. През 1643 г. заедно с епископ Петър Богдан заминава за Рим, където остава като преводач при папа Урбан VIII.

През 1647 г. е избран за Никополски епископ и на 3 септември 1648 г. е ръкоположен от Папата. През същата година се завръща в родината си и в с. Трънчовица съвместно с местния свещеник Иван Павлов открива второ училище в България. Вероятно за целите на училището издава молитвеник, наречен „Абагар“.

На 23 декември 1662 г. вследствие на неоснователни клевети, защитен единствено от монс. Петър Богдан, Филип Станиславов е освободен от поста епископ на Никополската епархия. Напразно протестира и пише до Рим. Огорчен и вече примирен, той е принуден да се подчини на несправедливата наредба. На 4 септември 1663 г. монс. Франческо Соимирович – архиепископ в Охрид, поема и неговата епархия. Въпреки несправедливостта монс. Станиславов посещава Влашко и Молдова. През 1666 г. отива в Цариград, а през 1667 г. е в Никопол.

След 12 години незаслужени страдания и клевети, на 18 април 1673 г. от Рим го възстановяват като Никополски епископ, но със задължението и уговорката да не напуска седалището си, т.е. Никопол. На 23 юли 1674 г. му връщат и стипендията. Старият и вече щастлив епископ е пак пастир на стадото си. Последните си дни изживява в истински вътрешен мир. Смъртта му, описана като свята, го постига на 8 август 1674 г.

ПАМЕТНАТА НАДГРОБНА ПЛОЧА НА ФИЛИП
СТАНИСЛАВОВ, СЪХРАНЯВАНА
В ПЛЕВЕНСКИЯ ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ

1674 – Тук в Господната Благодат почива Филип Станиславов
Никополски епископ. Да почива в мир, 8 август

Първото печатно издание „Кодекс-молитвеник“, наречено „Абагар“. Представлява свитък, съхраняван в кожена калъфка

„Абагар“ (на латински: Abagarus) е първото печатно българско издание. Един особен молитвеник с новобългарски елементи в езика, отпечатан на кирилица и „илирийски“, съставен и издаден в Рим на 6 май 1651 г. от Филип Станиславов в чест на легендарния цар Абгар V Уккама. Текстът, отпечатан само върху едната страна на листовете, има девет илюстрации (ксилографюри с изображения на светци). Страниците са оформени в 4 колони. Съдържа апокрифни молитви и разкази с религиозен характер.

Заглавието идва от включеното апокрифно послание на едеския цар Абагар (Авгар) до Иисус Христос. Според древно предание Иисус го излекувал чрез силата на Божието слово и чрез убрус – кърпа, запазила образа на Христос.

„Абагар“ е отпечатан анопистографски на пет големи хартиени листа с широчина 44,5 и височина 33,5 см. Шрифтът му е изработен от известния френски гравьор Робер Гранжон (Robert Granjon, 1582 г.) по поръчка на папа Григорий XIII и е украсен с гравюри, рязани на дърво, с размер 6,5 x 10 см, разположени между отделните текстове. Без първата, те са дело на майстор славянин по недоказани предположения. От „Абагар“ днес са запазени 17 екземпляра, един от които е в България, в Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“.

✠ Пощедала чествоемъ Карствъ и Трѣсницъ немаслице.

К Арствъ тѣхъ: нмъ чествоемъ пошкльгнмъсе Зел цнкъс, и сѣнътсѣмъ карштъмъ пошмъ и слазньмс. Цвѣтнн и лнзсѣтѣхъ: штн Карствѣ пошсѣзн рѣбъ Божннхъ.

✠ Снѣ нмѣнъ Господнн, Ксннхъ нсѣнтъ при себѣ цнствѣмъ сарцѣм, и бнстрѣмъ памѣтнм, бсншштѣсе Бсга, далгсѣвѣнн бѣдетъ на землн.

О Блмст, Снмъ, Слѣзкѣс, Жнксѣт, Лнмъ, Нмъдрѣст, Сѣсѣтнр, Пандсѣратсѣр, Парлкънт, Сѣветанн Тарпѣза, Пастнр, Сѣвѣцѣ Камѣн, Пѣт, Дѣсѣм, Рнза, Цѣвет, Сѣсѣлнннѣ, Глазл, цнѣт Жѣннхъ Злданнѣ, Нстннн Снн цлѣсѣцнскн, Слмманънн, Нцѣтсѣж, Парсѣсѣржѣдннн, Нлсѣнн, Царъ вѣрнн. Нѣсѣ Хлѣк Нѣбескн, Сѣтѣц, Тѣхъсѣрц, Сѣвѣсѣф, Кнрнѣсѣ, Дѣхъ, Нлнлсѣсѣрннн Зѣстѣпннн, Бѣжкѣ, Слнцѣ, Жнрнстѣс, Нсѣлнтѣл, Прнвѣцнн, Афлннфѣсѣс, Нлнлсѣстннѣ, Зѣздѣтелъ, Нлглннц, Тѣлц, Сѣрнз, Слмвѣ, азъ не самъ

сѣже не самъ, Прѣвѣдл, Нѣсѣцннн, Зѣстл Нстннн, радѣст, Нѣцѣнннн, Слѣсѣн, Сѣрѣн, рѣсн, Дѣхъсѣр вѣцнн, Сѣ прѣвѣдлннѣ, Трѣснцн нрѣздлнннмъ, Царъ, Надъ вѣсѣмъ Царннѣ, Госпѣсѣлн Нѣсѣкарствѣ пошсѣзн рѣбъ Божннхъ и нсѣлнн снхъ сѣдъ нѣдѣстн нѣннн.

Асе нмѣнн прнсѣветнѣ Бѣсѣсѣрѣдннцн.

К Зпннн, Жѣзл, Кѣсѣрѣн, Зѣлнлн сѣветл, Нмъ, Камѣн, Нлсѣлннн, Кнѣсѣт, Прѣстѣл, Дѣхъсѣр, Снѣсѣмъ, Нлѣтн снмнл, Сѣдлр, Кннгл, Клѣцн, Дѣвнцл цѣснл, Прѣсѣрѣцнцл, Царнцл, Снрнглнл, Нѣвнѣстл, Сѣстѣрл, Зѣрлѣтл, Грл, Дѣштн Сѣрѣцѣнл, Сѣблмъ, Зрѣннѣ бнстрѣс, Нѣсѣс, Нѣстѣж, Зѣплл Слннцѣ, Нѣстѣсѣ, Рѣнѣс, Жѣнл блѣжнл, Нлрнл, Гѣсѣрл Бѣжнл, Сѣнѣцл нѣвѣкѣснмнл, Зѣлтнл Кѣдлннннѣ, Прѣцнѣстл сѣс Нмъжнл, и Снрнглнл бѣхъцѣннл, Нлсѣлмъ бллгѣсѣсѣннл, Цѣветъ и Зѣхънѣт, Сѣвѣнтл Сѣвѣнтнхъ, Бѣсѣцнѣкѣ Зѣжнѣтл, Рлн, Фнмнлн, Кнрннѣ нзлнрнл, Хѣсѣрѣбѣнъ Зѣллдѣлѣстѣвѣл Прѣстѣл Хѣрѣбннскн, Тарпѣзл Сѣвѣстл, Блгѣсѣпрннѣмннцл, Нстнннн Сѣн, Дѣсѣмъ Бѣжнн, Цѣрнѣсѣ Слѣсѣсѣнѣзѣл, Дрѣвѣсѣ жнѣсѣтнѣснѣ, Сѣглѣдлѣсѣ прѣвѣдл, Зѣвѣздѣ нѣтлрннл, Дѣнннѣцѣ вѣрнл, Сѣдъ дѣхъсѣлннн, Зѣрѣцѣ нлшѣ радѣстн, Нлмѣ пошѣтѣсѣ, Сплсѣннѣ нѣмѣсѣштннн, Зѣтѣшѣннѣ Хрнстнл нѣсѣмъ, рѣздѣлѣсѣ тѣжннѣмъ, Пѣсѣмѣштннѣцѣ бѣсѣлѣвннѣмъ, Царнцл Хѣрѣбннѣсѣмъ и Сѣрфнннѣсѣмъ, и влѣсѣхъ Нѣбесннѣхъ Снл, и Зѣлѣстнн, пошсѣзн тѣ рѣбъ Божннхъ.

Спнстѣлнлн Аѣлѣрл Царл пнслннѣ Карствъ Госпѣсѣдъ нлшѣмъ.

А Блглр Царъ, Кнѣзъ Сѣдѣнскѣсѣсѣ Грлдл лѣсѣлннѣ и бллнѣсѣсѣ бѣсѣзднхннѣ нѣпрнѣстлѣсѣ и сѣлзн прѣслѣнѣнѣштн дѣнъ Снѣцѣ глѣгѣсѣлннъ и сѣлзѣнъ Госпѣсѣдъ нлшѣмъ Нѣсѣкарствъ тѣсѣрлдн Спнстѣлнлн

снѣдахъ и посѣлахъ ка тебе, не содрѣци
сеприиди ка мене. Пѣсникъ не
мошѣт сасдрѣжити мене, и со
содрѣ мѣсѣго дивнѣти се немошѣ
дооседе, бѣ тоа лето имамъ. На
мошѣтнѣсе дѣшенѣ сманне дѣнѣ
зашѣо ѹстѣти немошѣ, аштебнѣхъ
прише ка тебе, да немошѣти радъ
немошѣ приити и поклѣнитнѣсе
тебе. Тѣмъко мошѣне и Ѣписѣо
анѣ снѣ писѣхъ. Снѣшѣхъмо со те
бе, велика ѡчеленна, тѣвѣсори
ма самѣсѣсѣсѣмъ нединне и вели
ка тво кѣма поведешиши.

Снѣшѣхъмо со тебе: Гѣспѣ
де Бѣже мѣсѣн и со тѣвѣсори
цѣкахъ бнѣвшѣхъ стѣвѣснѣ, како
ти безѣлѣхъсѣанне и безѣанне, и сѣ
анне сѣсѣсѣмъ нединне тѣвѣсоришъ,
слѣпимъ прѣзрѣние, глѣхъимъ снѣ
шанне, хрѣсѣимъ хѣсѣанне подал
неш, и слѣки и спрѣлѣнашъ прѣсѣ
кѣжени сѣщѣлеш, и деагѣо мѣ
чимъ бѣлѣзѣни сѣщѣлеш, и нѣци
сти дѣхън сѣсѣсѣмъ сѣдѣснѣшъ,
и тѣнѣ прѣсѣкѣжѣнъ карѣсѣсѣнѣхъ
прикѣсѣсѣене рѣзи тѣвѣснѣ, и сѣ
ананеснѣ, и мѣртѣвѣнъ екакарѣшѣнѣшъ.
Тѣмъко снѣшѣхъмо со тебе Гѣс
спѣди, и снѣсѣлахъ ѹсарѣе мѣсѣ
не, писѣти ка тебе да донаѣшъ
и сѣанѣти мене, и посѣмъ, Хрѣсѣосъ
Тѣдеѣ Ѣписѣосѣла, и носѣе негѣ, не
бнѣанеа ни цѣрнеа, ни мѣгнѣа, негѣ
сѣсѣсѣмъ, како пнше деагар самъ
да цѣлѣшъ бѣсѣнѣна, самѣо сѣсѣсѣмъ,
како ене прѣкѣлѣти, вѣштнѣце, вѣз
анѣсѣла, цѣлѣте, вѣлѣхърѣкѣимъ, цѣ
рѣлѣ, и мѣгнѣа, тѣсѣнъ елѣ: хрѣсѣтъ наѣ
ци, тѣсѣнъ насъ наѣцишѣ: Ѣписѣосѣла,
тѣсѣнъ Ѣвангѣанѣсти, тѣсѣнъ Мѣлѣснѣ
ци, тѣсѣнъ Кѣлѣснѣрѣни Пѣсѣтнѣнѣ
ци, кѣсѣнъ сѣнъ подалѣжнѣше Хрѣсѣта
радъ Тѣсѣо и Пѣлѣтъ сѣсѣнѣ на разѣл
ни мѣлѣснѣ: тѣсѣнъ Сѣвѣснѣръ, и Сѣ
тнѣ Ѣтѣнъ наѣцишѣ, и наѣвѣзѣтнѣше, ѹ
Кнѣгѣе напнѣсашѣ, да наѣслѣдѣнѣте,
цѣрнѣе и мѣгнѣе: Сѣтѣснѣска бнѣна:

бнѣнѣте да деагар Цѣр, не нѣше бн
ла со Хрѣсѣта да носѣне бѣде, ани
да рѣцѣ, рѣцѣ Хрѣсѣосъ и да и сѣане
сѣлѣши: Наѣсѣла Ѣписѣосѣла Брѣта
Хрѣсѣосѣла, де каше, Брѣтнѣсѣо Кѣ
жнѣ, и Жѣне, како сѣо кѣсѣнъ со
расѣсѣла, ни поѣсѣла да доѣсѣе
Нѣсѣла, да мѣ поѣцѣте и поѣмаже
мнѣсѣмъ сѣвѣтнѣмъ, и нѣсѣсѣла грѣхъ
сѣлѣнъ дѣхъмнѣнѣхъ, и прѣсѣти мѣ
кѣ Бѣгъ, и со лѣнѣкѣе болѣстѣ негѣ:
бѣ, а некаже, доѣсѣвѣнъ бѣлѣ, да бѣ
и сѣнѣа кѣсѣтѣра. Ѣписѣосѣла Пѣвѣ
пнше, Трѣбе, и канѣа, не сѣтѣан
каше, да еа Цѣрѣсѣо не бѣсѣснѣе,
нѣштѣтѣ да ѹлѣбатъ кѣмнѣлѣци со
Нѣсѣла, ни кѣлѣвѣрѣнъ, расѣлѣдѣнѣци,
расѣлѣснѣнѣци, ни сѣлѣшѣмъ гѣлѣсѣмъ
хѣдѣштнѣ, ни хѣрѣлѣнѣи, ни нечѣсѣтѣ:
ни бѣлѣсѣо, ни пѣлѣнѣци, ни кѣсѣнъ прѣ
кѣнѣнѣнѣ, ни кѣсѣе зѣкѣнѣнѣнѣ, ни
вѣштнѣце, ни мѣгнѣснѣнѣце, ни кѣсѣнъ
жѣнѣнѣмъ хѣдѣнѣ и грѣшѣ, канѣа
Пѣвѣлѣ, на дѣвѣсѣр, такѣвѣнѣ, и сѣнѣ
рѣна Бѣлѣжѣга и принеѣлѣнѣштѣ Хрѣ
сѣосѣла. И расѣкѣше нагѣнѣца, и при
сѣсѣла сѣдѣнѣго, недиѣкѣ Пѣвѣлѣ кѣже,
зѣдѣштнѣце, Кѣлѣгѣснѣнѣце, Бѣхѣсѣр
кѣ, ни дѣсѣе нѣде, ни пнѣ, ни дѣмъ,
ни ѹкѣштнѣ дѣсѣ ѹнѣштѣнѣнѣ, тѣсѣнъ
прѣкѣлѣти, како ене драгѣ Брѣтнѣсѣо,
и мѣнѣ Сѣстрѣ, пѣлѣштѣте, ѹкѣштнѣ,
и наѣдѣте, и пнѣте, и дѣмѣ стѣснѣ,
прѣкѣлѣнѣце и прѣкѣлѣнѣци, не приѣте
ли Бѣжнѣ, кѣда недиѣкѣ кѣрѣстѣ не
дожѣла на сѣветѣ, ни мѣла пѣтнѣлѣ, тѣс
гнѣнѣ, а ннѣ, спрѣчнѣте, сѣрѣсѣтѣнѣ
сте, поѣсѣвѣштѣнѣсте, спрѣдѣлѣнѣнѣ
сте, еа нѣмѣ Хрѣсѣта, и дѣхъа Бѣга
нашега, кѣсѣнъ кѣже, дѣна нѣстѣ мене
сѣлѣкамѣштѣ ни неѣсѣнѣ на земѣнѣнѣ,
пѣсѣнѣте хнѣтѣсѣо пѣсѣ сѣвѣмъ сѣвѣнѣтѣ,
ѹцнѣте сѣнѣ Нарѣднѣ сѣсѣлѣжѣвѣти
сѣлѣакѣна заѣсѣбѣлѣхъ гѣмнѣ. Карѣтнѣ
тѣ нѣхъ еа нѣмѣ Ѣтѣцѣ, и Снѣнѣ, и Сѣ
тѣлѣгѣ дѣхъа, нѣмѣ кѣрѣтѣнѣсѣо спѣлѣнѣ
бѣдѣ, а нѣмѣ некарѣтѣнѣсѣо сѣдѣдѣ
ни бѣдѣ, да на Сѣтѣ не рѣнѣдѣхъ грѣхъ
небнѣ и мѣлѣнѣ, тѣсѣнѣ дѣхънѣ еа ннѣ

раце им, Примите Ѹ гла Духа Светаго, и кому ѡдпустанете грехи, бѣдут ѡдпустени, а коимъ елсѡдържитѣ, не прѡстони несѣ. ѡбне Архиперен Братисо мѡсона, кому тѡ Христ глагола, неан нами Наместникомъ Апостоломъ и Наместникомъ Христознем, ѡдвѣсати ѡд грѣхъ, и сѣсати, кон ѡд нас Архиперен сѣан да сѣша грѣх Стада сѣвога, и сѣвекет их ѡ грѣх, наисо Христъ аповеда Апостолемъ ѡдвѣсати, а Невѣштцемъ, и Млагосѡнцемъ. Заштосне ѡ Архиперен, Попови, Калѡгнери, Духсѡвнѣци допѣштѡвѣте да снѣ стѡрѣжанъ и цнненъ Ѹ Стадахъ вашнхъ, мекаѡ не Книжнѣи м Христѣиномъ де вѣн Кнѡвѣцѣ Петрофъ, де вѣн Млѡцѣ нан Сѡблѣ Пѡвѡва, а тѡ нест прѡклетѡвѡ, да прѡклетѣ ѡдферѣте, ѡдѡелѣте, и ѡдѡлѣците, тѡкѣнѣи ѡд Стадахъ вашнхъ, аан вѣн неинѡга радѣ, негѡ бѡлга радѣ снѣ допѣштѡвѣте. Тѡ гѡрѣвѡмѣи, кака вѣн рѣцет Христѡс, Нѡхунаеѣ вѡмѣи Пѡстриѡн, заштѡ Стадѡ мѡсона немѡвѣцѣте, а ми запѡстнѡсте да бѡдѡанъ, аѡшѣннхъ и сѡкшѣта ѡд рѣкѡхъ вашнхъ. За тѡ мнсангесе вѣн ѡ Архиперен.

Кѡнсе рѡдѣи насѡн сѡнетъ бѡлѣстѣи тѡрѣи и неѡдѣге пѡтѣи и цѣмѣи.

Мѡлантѡва за неѡдѣге рѣцетъ Попѡвѡсѡкалѡ, нан дѡухсѡмнѣи нѡд бѡлннѣи мѡлетесе снѣце.

С Арѡвѡ Тѡлѡ, Пѡлтѡ, нѡдѡша Гѡспѡдинѡ Нѡвѡкарѡста Спасѡнгѣана сѡнегѡ сѡнѣта нас радѣи на карѡтѡ распѣтѡ рагнѣнѡ, ѡмѡрѡлѡ, пѡнѣнѣнѡ и пѡгѡрѡгѡнѡ.

Сѡрѡвѡ Кѡрѣн вѡсѡценѡмѡ, нас радѣи прѡлантѡ.

Сѡрѡвѡ Дѡшѡ прѡсѡнѣта Гѡспѡдинѡ Нѡвѡкарѡстѡ, кѡнѡ на карѡтѡ прѡпѡрѡци и прѡкѡзѡ сѡцѡ Бѡгѡ Стѡворѣнгѡнѡ, пѡннѡжѡстѣи прѡкѡзѡнѡмъ дѡбѡрѡвѡлѡнѡ нѡдѡрѡмѡ дѡшѡ, жнѡкѡтѡ, сѡрѣце мѡшѡне, трѡдѡ и мѡжѣ, и

сѡвѡдѣи дѡнѡлѡ дѡннѡсѡ, сѡтра и сѡвѡ Зрѣмѣ неѡдѡстѡннѣи нѡште мѡланѣи, тебе Бѡже Спасѣнгѡнѡ слѡсѣи мѡнѡПрѡнѡтѡнѡ, Дѡвѡрѡцинѣи, и снѡвѡвѡ, рѡдѡннѡнѡ и пѡсѡвнѡнѡ, и ѡште рѡдѡнѡтѡнѡ, Братнѡ, Сѡстрѣи, Прѡнѡтѡнѡ, и мѡнѡмнѡ Нѡпрѡнѡтѡнѡмѡ, и ннѡхъ слѡсѣи, нѡспрѡстѣи да неѡдѡшѡ ѡтѡмнѡнѡ намѡ, и негѡрѡрѣ Ѹ вѡнѣциѡ сѡтѣи. Аминѡ.

Мѡлантѡва за Цѡркѡвѡ светѡзѡ Бѡжнѡхъ цѣтесе на вѡсѡкѡ Зрѣмѣ.

П ѡмѡланѡмѡсе прѡнѡдѡрага Братнѡ за Цѡркѡвѡ светѡзѡ Бѡжнѡхъ радѣи дѡннѡнѡ Бѡгѡи Гѡспѡдинѡ нашѡ ѡмирѣи, сѡкѡпѣи, сѡвѡре, и сѡвѡрѣне дѡстѡнѡне ѡ сѡнегѡ сѡнѣта зѡмѡлѡсѡгѡ ѡдѡдѡлѡстѡвѣи и Гѡспѡдѡстѡвѣи нен пѡдѡдѡжѣи, кѡнѡ слѡвѡхъ сѡвѡнѡхъ сѡнеи Ѹ Карѡтѡ вѡрѡнѡшѣи сѡнѡнѡнѡсѡ.

Пѡмѡланѡмѡсе нѡште и за бѡлѡжѡнѡга сѡцѡ Пѡпѡвѡ нашѡга да и негѡ Бѡгѡи Гѡспѡдѡ нашѡ кѡнѡ негѡи заѡрѡи и пѡстѡвѣи на прѡстѡлѡ Бнѡсѡвѡспѡнѡ да ѡвѡдѡдѡ Цѡркѡвѡ сѡкѡтѡ и крѡпнѡ Нѡрѡдѡи заѡбрѡнѡи Бѡжнѡи, а и ннѡне спѡмѡнѡмѡсе за сѡнѡхъ Пѡтрѡнѡрѣхъ Архиперѣнѡ Бнѡсѡпѡе, Пѡпѡсѡвѡе, Днѡкѡнѡе, Нѡтѡрѡрѣнѡе, Пѡрѡнѡтѡрѡрѣнѡе, дѡсѡкѡлѡе зѡнѡлѡстѡннѣи, цѡтѡдѡннѣи, ѡмѡтѡрѡ

рне и Споведанинъ, Девине въ Давидице
и за свещъ и иишницъ, и Народа съв-
та Божиега ради, а за новопочини
наши да и гнихъ сътвориши ииш
и гни глаго Пастира, конъ сопръ ко-
берство въ бодомъ порождение и нар-
стение, и отпущи снемъ грехове
да и они видяхе Неожиданомъ Гос-
подникомъ нашимъ. Ииша Брѣгнѣ Бо-
га Оца могъстаго помолнимо се
да светъ оцрсте ѿ нескладанъ и бѣла-
ности, влоести одаметъ, гладъ ѿ-
терятъ, тамниче отворетъ, заведе
отвечетъ, Пѣтникомъ сараво дома
позуратение, влоеснемъ и бетиш-
нымъ исцеление, саравне и влоесне: Ко-
риваномъ плазубити по влодахъ ѿ-
тшанихъ сарупинени доведе. А и по-
молмо се и за Неретнике, и одаметни:
къ Калевне, и Аутерѣда и гнихъ Богъ
и Господъ нашъ и свѣтъ ѿ зазавъде-
ниа, и ка светѣтъ и иатерѣ Царке сар-
тодожеке озгавиши Католи-
цианске, и постолаке доведе се при-
брѣтнхъ и призожатнхъ върило
свѣне.

И оште снланъ Богъ и милостивъ
несть зашто спасене ииша нишо:
мъ погннѣти, поиниенѣ кагнѣмо:
ти се Божие милостивѣ погладанъ
на дѣшѣхъ ѿдъ Свѣтене преварени и
смамени, свѣтъ савластъ ѿметнѣтъ
и ѿдфаренѣтъ, а ѿстннѣ правѣде
тѣвѣне знеднѣне. Пѣка и за тѣвѣ:
догладанъ иишѣне нанѣвѣренъ помол-
лимо се, да Богъ и Господъ нашъ ѿ-
даметъ тамниче ѿ сарца нѣхъ
да и они посмадѣтъ Христа
Бога нашѣга. А и за Поганѣ при-
касието помолнимо се сѣнъ ѿ Карста
верѣишнѣ Иишнѣ, и Жѣне да Богъ
ѿдаметъ неприякъ ѿ сарца нѣхъ, да
свѣтленѣтъ и ѿдфаренѣтъ, и скорепъ,
и погладе Нѣволе свѣне, ѿсрѣ-
тетсе ка Божѣ живѣмоу и истинѣ-
нѣ: и ка нединѣ Снѣтъ негѣвъ нединѣ:
рожденѣ Богъ и Господъ нашѣмоу,
скога живе и црѣвне сѣ Духомъ све-
тнемъ Богъ по се веке векомъ. Аминъ.

Иконала на црѣ Умаран.

Ииша дѣшѣ карстиванска ѿдъ
свѣга свѣта, ѿ име Бога Оца
сѣвѣгамогъштаго, конъ тебе сатѣво:
ри, и ѿ име Христа Снѣла Божѣга
живѣго, конъ тебе ради мѣченъ бѣ,
ка име свѣтъ Духа, конъ ѿ тебе ѿ-
ленъ бѣста. ѿ име Ангѣлн и Архангѣ-
лн, ка име Поглавѣне и Снѣности,
ѿ име Керубинѣ ф и Серафинѣ ф, ка
име Патрнѣрхѣвнѣхъ и Пророкѣвнѣхъ,
ѿ име Светнѣхъ Апостола ф, и
Бѣангѣлнстѣвнѣхъ, ка имѣла свѣхъ
Илицннѣко ф, и Сповѣданнѣко ф, ка
имѣла свѣхъ Калѣтера и Пѣстннѣнѣка,
ка имѣла свѣтнѣхъ Девнѣнѣ и свѣхъ Свѣ-
тнѣхъ и Светнѣхъ Божнѣхъ, да имѣла
да бѣде ѿ мнрѣ и ѿ пакѣнѣ место
и приневалнѣте тѣвѣне, домъ, нѣка
и кѣны тѣвѣноа, ѿ светѣмоу Снѣноу
Неожиданомъ Господникомъ нашимъ.
Аминъ.

Иконала када дѣша и сплатн
нанъ иишѣмоу послѣзи молѣсе Пѣл-
снѣ.

Прѣни Господѣ ради на ирѣвъ,
ѿместѣ спасене милостн
тѣвѣне ради, и сѣлѣвѣданъ снѣ ѿ и-

мѹ неумилосѣнѹ плакаемѹ, нахоу со сло-
вѹданаси Ненѹха, и Нанѹ, Нѹсѹне ѿ
попѹла вѹдениѹга, Абрама ѿ Кил-
ден, Нѹва ѿ маке, Нѹка ѿ ножа,
Лѹти ѿ Сѹдѹмѹ и сод пѹлмена со-
нениѹга, Нѹсонѹ ѿ Цѹра Фарѹна,
Дѹнѹела сод наме Лѹке, три ѿ тро-
цѹета Снѹдрѹка, Нѹнсѹна, и Авѹлапа
ѿ пешти горѹштѹ, и ѿ Цѹра Лѹка
кѹга, Сѹслѹнѹ сод поѹтѹ торѹне крѹ-
ва, Дѹленѹ сод Цѹра Сѹлѹа, и сод
раѹе Гѹсолнѹ, Пѹтра и Пѹлѹа ѿ там-
ниѹце, и блаженнѹ Текаѹ Дѹненѹ и
Нѹценнѹ сод арѹвалѹ сод трѹнѹ мѹ
ѹе жѹстоѹе, тѹкоѹ Гѹспѹде Бѹже
мнѹстѹенѹ, сод тамнѹ, сод тарѹнѹ и со-
словодан дѹшѹ рѹбѹ, нан рѹбѹ тѹво
не да не и спѹне еѹ согаги вѹцѹни, да
прѹтѹланѹи ѹ Цѹрѹтѹвоѹ слабенѹ
тѹво не де ти живѹеш и цѹрѹнеш Бѹг
по сѹе в. кѹе вѹкѹм. Аминѹ.

Нѹланѹеѹ за Пѹтѹника.

Сѹветѹи Бѹже, Сѹветѹи приѹнѹш-
ни, Сѹветѹи цѹрѹкѹни, Сѹветѹи сна:
ни вѹ мѹртѹни, мнѹстѹенѹи Сѹтѹво-
литѹелнѹ. вѹбрѹе мѹѹнеѹго, горѹка-
гѹе, и цѹмерѹнѹи смѹртѹни мѹѹнѹи,

непрѹдѹш мене еѹ рѹѹе вѹнѹѹи мене
и погѹрадѹштѹ дѹшѹ мѹѹни, да
спѹменѹсе Гѹспѹде Сѹверѹнѹнѹ
сѹветѹнѹ тѹвоѹнѹ Цѹрѹкѹе, кѹнѹси
нокѹпѹнѹ сод поѹцѹла Сѹветѹи; тѹкоѹ
радѹи прѹстѹи грѹхи мѹѹнѹ Гѹспѹде
рѹбѹ тѹвоѹемѹ. Аминѹ.

Снѹнѹ Бѹга живѹаѹго смнѹѹсе на
мене грѹшѹнаѹго; и не допѹстѹи да
погѹне, и не ѹгѹрѹи дѹшѹ мѹѹнѹ еѹ
согаги вѹцѹни. Аминѹ.

Нѹланѹеѹ на вѹсна поѹтѹрѹеѹ.

Мнѹстѹенѹи и приѹнѹшнѹи Снѹ-
литѹелнѹ мѹѹнѹ, сословодан
мене рѹба тѹвоѹеѹго, радѹи тѹвоѹнѹх
имѹна Сѹветѹнѹх, заѹлѹсе аз не до-
стѹѹнѹи рѹбѹ тѹвоѹнѹ, нан рѹба тѹвоѹ
на

приѹнѹшатѹи, имѹна сна, да не
ти ѹ приѹнѹшнѹи Бѹже Гѹспѹде;
кѹнѹси по вѹсѹлѹѹ ѹбѹновѹитѹеѹ,
спѹменѹсе сод великѹи мнѹсѹрѹданѹе
тѹвоѹне, и сословодан мене сод за-
ѹтѹпанѹеѹ Нѹпрѹнѹитѹелѹ мѹѹнѹх, вѹ-
дѹненнѹх, и невѹдѹненнѹх, и радѹи сна
сѹветѹаѹгоѹштѹни и крѹпѹстѹи Кѹрѹ-
ста тѹвоѹа, и радѹи вѹсѹлѹх Сѹветѹнѹх

тѣхъныхъ, неспарзи мене Господе Нискарсте.

Иванте за Женѣ неплоданѣ.

Мѣ Еня неплодна прѣдетъ Царевѣхъ, и пристѣпе къ Попѣхъ, конъ сонсѣнтсе, нанъ свѣлицете ѹрѣхъ Царковѣхъ, и поставе Петраха на шнѣхъ, молесе сѣце, ва нме Сѣца, и Сина, и Дѹха Светаго. Амин.

Помощѣ наша ѿдъ Господа, конъ стѣворѣ Невѣ и Земанѣ.

Благословятъ тебѣ Господъ ѿдъ Сина, да вѣдѣши Синоѣ ѿдъ Цѣдахъ тѣхъныхъ дѣорнъ ѿдъ третѣга и четвѣртаго рода и племена. Кирне еленсон, Кирсте еленсон. Господе помнаѣн, Кирсте помнаѣн.

Иванте ва свѣзана нѣжа и Женѣ ѿдъ Сѣтоне царне, нанъ мѣгне, свѣлицете Попъ ѹрѣхъ Царковѣхъ, и ставе Петраха на шнѣхъ свѣзонѣхъ, рецетъ Ивантеѣ конѣ следѣн.

Помолнмесе.

Господе Нискарсте, конъ ва ранъ земалски женитеѣхъ нѣестнаси на ѹспасѣнене и охрѣнене плати

цѣловѣнске и сарѣжеѣ цѣловѣнске похрѣвалси ва пришествѣ цѣлси тѣхъныхъ тѣхъныхъ Иванте радн и ѿдъ стѣланствѣ Блаженнѣхъ Дненъ цѣхъ нѣрнѣхъ Иванте тѣхъныхъ, и блаженнаго Кнѣзѣнта, и Сѣловѣника тѣхъныхъ, и свѣхъ Свѣтѣныхъ тѣхъныхъ смѣнѣнсе ѿземъ радѣомъ тѣхънымъ, конъ нѣхъ вѣнчаннемъ сарѣжи; благословѣн и плаво и свѣзѣн, и словѣкѣ анъ ѿдъ дѣсѣлѣкоѣхъ заѣзеѣ зѣнѣнѣста царне нмагне дѣрнѣ гнѣннѣ плаѣ и милѣстнѣ; да словѣкѣомъ мѣгѣнъ и покънѣно ѹжнѣатн гнѣхъ сарѣженне пѣрѣ, алнтн свѣдѣѣ, за заѣтнѣ дѣнѣсѣнтн, похрѣднтн, ѿдъхрѣнтн, ѿдъгнѣтн Цѣдѣганѣнѣхъ Бѣгѣ, Анѣдемъ, и Цѣлѣкѣомъ, ѹ нме Сѣца, и Сина, и Дѹха Светаго. Амин.

Следѣн дѣрѣга Ивантеѣ за царне заѣвѣзе Днѣлѣаске снана нестъ Ивантеѣ сна.

Господе Нискарсте Снѣхъ Бѣга жнѣлѣго, конъ ѹ ѹгрѣвѣхъ Блаженнѣ Дненѣ нѣрнѣ цѣлѣтѣворнѣ и днѣнѣ ѹспѣданъ, да ѿдъ Дѹха Светаго заѣде нѣсѣнтн, похрѣднтн, и ѿдъхрѣнтн. Тебѣ Бѣга и Цѣлѣкѣ Спѣсѣтѣанемъ заѣнѣдемъ. Нѣнаѣсари анѣ тѣхънѣ радн, да ѿдъ свѣхъ радѣѣхъ тѣхъныхъ ѿдъ нѣхъ ѿдъ амнѣнѣхъ лѣѣхъ каѣвѣствѣ Днѣлѣаскѣ; и заѣзеѣ Сѣтѣнскѣ, дѣстѣнѣасѣ хѣрнѣзѣтнѣмъ похрѣдъ да мѣже зѣнтн, дѣнѣсѣнтн, похрѣднтн, ѿдъхрѣнтн, и ѿдъплѣнтн. Тебѣ хѣфѣлѣ ѹсѣдѣнѣхъ ѹ жнѣстѣ енѣцн. Амин.

ѹ нме Сѣца, и Сина, и Свѣтаго Дѹха, Амин.

Следѣнтъ Попъ и цѣтетъ Ивантеѣ снѣ за Женѣ бѣзѣцѣнѣхъ.

Помолнмесе.

Спасѣнѣ ѹцннѣ радѣѣ тѣхъныхъ Бѣже мѣлѣн, ка тебѣ ѹтнѣнѣсе да бѣдѣхъ Снѣсѣкѣ нѣнѣнѣ накѣ нѣосѣранѣ слѣн мѣслннѣннѣ, ѹжнѣлѣѣ тарѣѣѣ гнѣ

Госпoде вслани мoлнтвz мoиz, и
глaз мoи прет тoиzниz да приде.
Госпoдa скaми. И сo дyxиm твoиm.
Пoмoлaмoсe .

Бoже кoи o змрaлz утрoбeз рa
бн твoиe Сaрри пoз aбрaмa дe
ткнa твoиz сeмeнa пoрoдa смaнa
сoиz пoдaтгнoиz нe нaдoгo Ислa.
И нaкo aннa бeсцeднoиz пaлцш-
тeнз утeшнaсн Цeдoм пoлнeмeнoиz
гa рaбa твoиz Сaмeлa пoкeлaнкoиz
дoбрoтн твoиoиz пoдaлeиш нeгa,
снцe пoннeкeнo мoлeмoтe твoицe
смaнeсe нa рaбeз твoиoиz Тoдoрa,
нaп Гeргннa , нaн нaкo имe нoсeт,
нaн нмлт

нeкeстa свz
пoглeдн и присрн нaнe нeпaст-
штнe кa тoиoиz зcлaнжaнштeз, дa
гoркoстн o нoиz дaрдe и cкoрe-
ннш и oдмeтнeш. a oд зaцeтнe нeи
нo цeдo хaрнжн, Гoспoдe Бoжe
нaш и cтpицe, кoнe пoдaдeш нeи
дoбpocлoвo блaгoслoвн eгa Гoс-
пoдe Бoжe, кoи cннoм твoиm, и
дyxиm cвeтнeиm жнвeш и цaрнeш
пo свe бeкн бeкoм. Aмнн.

Иcлaнтвz нaн Пeсaн кoиoицкa и
пpeдoвптннкa нeзaкpстa нe cл-
бoм, нaцeм, штнтeм нн oрyшeм,
нeгo cлaмo тeшнeиm кaрeтoм , пo-
дaдoжн клeстн и гoспoдcтвeз нe cнo-
тoицкa рaсклaдeнншa .

Рeцнмo, oцe нaш кoнe cн нa нe-
бeсн. Дa cвeтнeсe нмe твoиe. И
дa бyдe eзoлaнa твoиa нaкo нa нe-
бo тaкo и нa зeмaнz. Жлeбe нaш вa-
сaдaшнн дaн гa нaм и дaнaскa. И cп-
пpocтн нaм н грeхн нaшн, нaкo и
мнe cпpштaгaмo дaлгн дaшнн
кoм нaшнeи. И нeкaвeдн нaс o нa:
пaст . Дaн cлaжнн o лoжнoгo,
aмнн .

Снз Иcлaнтeз нaшн нaс cаmш
Кpнcтoсo и рeцe. Бaднтe и мoлeтe ce
дaн и нoшт дa нe yлeтeтe знaпaстн
длaжннe cвzжн хpнcтнaннн и хpн-
cтнaннкa дa нaшцн и змeнe cнз мoиz

aнтeз.

Иcлaнтeз прн cкeтeиz Кoгoрoднцн
кa cлaкoнe зpемe и члo члeтeсe.
И мoлeтeсe cнчe .

Иcлaнтeз .

Сaрвкa тн нeсн нaрнo нaнeкo
Бoжнн, мнaкoстн плaмн, Гoс-
пoднe cтoлoиz , блaжeнн тн нeсн
мeшaз жeнaмн, и блaжeн пaвoд o
yтpocьe твoиe, Пeсoс. Свeтнa нa-
рнo мoлн ce зa нaс грeшннeш нннe,
сaдa , и бaсaдa , и кa вpeмeнцeс oд
cмaртн нaшe . Aмнн.

Иcлaнтeз, блaгoслoвнтe Бoгн нe:
гoбe дaрe рaдн.

Блaгoслoвнтe aнгeлн, нeпeсa,
cвн нeштн, cлaнцe, нeсeц .
звeздe, дaшт, днxaнштa Бoжнн,
oгaнн, лeттoс , знмz, cлaнa , нe-
мнрaнцa, cтyдeн , лeд , cнeг ,
нoшт , дaн , cвeтлoст , тaмннe,
Гaрмш , oблaк , блaгoслoвнтe и
кaсeнншнтe нeгa бa бeкe .

Зeмaнa, Плaннe , дoлнe , ce-
кa Пaвeштaнa нa зeмaнz, нeсeрa,
нeсoрнe , и рeкe , рнвe гнeмaнштa

в: ГОДАХЪ ПТИЦЪ СКОТЪ, СЪВЪЩЕ,
и СИНОВЕ АНДАСКИ БЛАГОСЛОВЯНТЕ
Господа, Писъвецъ СЛЪЖИ БОЖИ,
ДУХОВЕ и ДУШЕ ПРИБЕДЪ СЪВЕТИ и
ПОНИШИ СЛЪЖИ БЛАГОСЛОВЯНТЕ ГО-
СПОДА. БЛАГОСЛОВЯНТЕ ВИ НЕ АНЧЕ
НИА АЗЪРА, ИЛИВЕЛЕ ГОСПОДА.
ХФАЛНТЕ и КАСНИШТЕ НИГА ДО ВЕКА
СВЯН НАРОДН ПОКАНИТЕ НЕБЕСНИ,
ЗЕМЛАН, и ПАКАЕНЪН ИСПЕВАНЪ
ИГА, НЕ БЛАГОСЛОВЕ СЪТЦА, и СИНЪ и
СЪВЕТАГО ДУХА. СЕДЪШТАГО НА
ТВЪРАН НЕБЕСНИ ПОХФАЛЪ, ПРО-
СЛАВЕН и ВАСНИШИ ДО ВЕКА, АМИН.

ИМОЛТЕ СМЕРТИ БОГА, ДОБРОТЕ
НЕГОВЕ РАДИ.

СЛАВТЕ НЕБЕСА, АНГЕЛЪ, ИМОШ-
ТИ, СЛЪЖИ, ИМОШЪ ЗВЕЗДАЕ-
СЪВЕТАГО, ЗАШТО СЪН ПОКАЕ и
СЪВЪСОРА ВИСТА КА ВЕКЕ РЕЦСТАЕ,
и НЕМОЛНИШЪ ОНЪ.

ЗМЕНОВЕ ЗЕМЛАНКИ, СЪЛАН, СЪЕ-
ГОВЪ ГРАДЪ, АЕЛА, АМОНЪ ПЛАНИНЪ,
ДОЛАНЪ, ЗЕМЛАНТЕ, СКОТЪ, СЪВЪЩЕ,
ЗЕМЛАНЪ и ПТИЦЪ ФАКЛАНЪ, ЦАРЕНЪ
НАРОДЪ ПЕГЛАВНЪ и СЪДАЦЪ, и
СЪДЪЦЪ ЗЕМЛАНЪ, СЪТРОЦЪТА и СТА-
РИХФАЛТЕ НМЕ ГОСПОДА.

ИМОЛТЕ ХФАЛНТЕ БОГА ВЪСПРЕ-
СТАКА УВАЖЪ и УАСЪРЪ.

ТОВЕ БОГА ХФАЛНМО ВЕЩЕНЕМ
СЪТЦЕМ ЦЪЗНЕМО, АНГЕЛЪН.
ВЕКА, и СВЯ ИМОШЪ ХИРЪБИНИ, СЕ-
РАФНИНЪ ВЪСПОЩЕЛА ВАНЪ СВЕТЪ,
СВЕТЪ, СКОТЪ ГОСПОДА БОГА СЛАВЪТЪ,
ПЛАМЪНЪ НЕБЕСА, и ЗЕМЛАНЪ СЛАВЕ
ТВЪСОНЕ ГОСПОДА. ТЕБЕ СЛАВЪНИ
АПОСТОЛЪ ПОХФАЛНИНЪ ПРЕСОЩЪ,
ИМОЩНИКОФ ХФАЛНТЕ ВЪЗОНСА. ТЕБЕ
УКЪЛАНШЪ КЪНЦА СЪВЕТА, и СПЕВЪЛА
ЦАРКА, да ти неси КРАЛЪ СЪА СЛАВЕ.
СЪТЦА СИНЪКА КАСА ВЪРНИ. ТИ ПО-
ТАЛЦЪ и СЪВЪСОРНЪ ВЪРЪНИШТИНЪ РАИ
НЕСНИНЪ. ТИ СЕДЪШЪ БОГА СЕДЪШЪ,
и У СЛАВЪНЪ СЪЦА ТВЪСОНА, ЦЕКАМОТЕ ТИ
ДА СЪДЪШЪ, МОЛМОТЕ НЕДОСТОЯНИ,
КАРЕНМО МЪКЪМЪ СЪДЪШЪНИ, СПАСЕ-
НИ ВЪРНИ НА, и БЛАГОСЛОВЕ и ВЪШТЕ
НИЦЪ ТВЪСОН. ЦАРЪНЪ ЕПШЕ НАСЪ, и У-
АНГЪНЪ НАСЪ ДО ВЕКА. ДА ПО СЕДЪ ДЪНЪ
БЛАГОСЛОВЯМО ТЕБЕ, и СЛОВЕНМО НМЕ
ТВЪСОНЕ, СЪА ВЕКА ДО ВЕКА. ДОСТОЯ-
СЕ ГО СПЕДЕ УВЕЖИ ДЪНЪ ВЕСЪ ГРЕХА НАСЪ
УПАСИТИ. СЪВЪДИСЕ МИЛОСЪРАДИЕ ТВЪСОНЕ.
НИКОСЪ УФАМО, и КА ВЕКЕ НЕСЪМЪ
ТЕНЪ ВЪДИМОСЪ. СЛАВА СЪТЦЪНЪ СИНЪ,
и СВЕТЪМО ДУХЪ, НИКОСЪ ВЪЩЕ УПОЩЕ-
ЛО ИСАДА, и ВАСАДЪ и ВЪ ВЕКЕ ВЪСЪМЪ,
АМИН.

ИМОЛТЕ КЪСЪНЪ ТВЪЖИ ДУША!
У СКАНЦА ДУША МЪСОНА ГОСПОДА,
и ДУХЪ МЪСОНЪ У РАДОУВАСЪ БОГА
СПАСИТЕЛНА МОГЛА, НИКОСЪ УРЕ КЪСОЩЕ
НЕ РАВЕ СЪВЪСОТЪ, СЪА НМЕ ЗАШЕВАТА
БЛАЖЕНЪ СВЯНЪ НАРОДЪНЪ, ЗАШТЕСЪ ЦА-
РЪНЪНЪ МАРИЦА МЕНЕ, КЪНЪ СЛАВЪНЪ НЕСТЪ,
и СВЕТЪСЪ НМЕ НЕГОСЪСЪ. ПОДАСОЩЪНЪ
СНАНИ ПОДА ПРЕСТОЛЪ, и КЪЗДАНЪНЪ ПО-
НИЛЪНЪ. ГАЛАНИ ХЪ ИСАТИНЪ ДОБЪРНЪ
НОСЪМЪ, а БОГАТИ СЪДАМЪНЪ ПРАСАНИ.
НИКОСЪ СПЕОРИНА НЕСТЪ КА СЪТЦЪНЪ НАШЪНЪ
АВРАМЪ, и СЕМЕНЪ НЕГОСЪСЪ КА ВЕКЕ.
СЛАВА СЪТЦЪНЪ и СИНЪНЪ, и СВЕТЪМО ДУХЪ.
НИКОСЪ БЪШЕ УПОЩЕЛЪСЪ, и СА-
ДА, и ВАСАДЪ и ВЪ ВЕКЕ ВЪСЪМЪ, АМИН.

ИСОАНТЪ ДА ЦАСЪВЕКЪ СЛЪБИ БОГА.

СЛЪБИ ВА КНИЖИМЪ БОГА, И НА ЗЕМАНЪ МИРЪ АНДАНЪ МОХФАНИМО ТЕБЕ, БЛАГОСЛАВИМЪ ТЕБЕ, КЛАДИНАМОСЪ ТЕБЕ, СЛАВИМОСЪ ТЕБЕ, ХВАЛАМЪ УГЛАДИМОСЪ ТЕБЕ, ГОСПОДЕ БОЖИЕ, ЦАРЪ НЕБЕСНИ, СЪТЦЕ МОЩИ ТИИ, УВЕЛИКЕ СЛАВЕН ТЪВОЕ РАДИ, СИНЪ И ДИВНИ РОЖДАНИ, НАГАНЦЕ БОЖИИ, КЪСОНЪ ОДНИМАШЪ ГРЕХА СУБЪЕКТА, СМЪНАНОСЪ НАШИ, И ПРИИМЪ МОЛАТНИ НАША, ЗАШТОСЪ ТИ САМЪ СУБЪЕКТИСИ ГОСПОДА, ПРИИЗШИИ ИСУХЪКАРТЕ, СЪ ДУХОМЪ СЪСТНЕМЪ У СЛАВЕН БОГА СЪТЦА, АМИНЪ.

ИСОАНТЪ ДА ЦИТЕСЪ НАДЪ БОЛНИКА.

БОЖЕ ВЕЛИКИ, СТРАШНИ, И СИЛНИ, КЪСИ СЪТЪ ВЪЗРОДИ НАСИ СЪ ДЪКА СИНЪ ДЕНИ И НЕКЪДНИИ, ТИ НЕСИ БОГА НАШИ, ТЪВЕ ПРЪСЪНИМЪ, И ПРЪДЪ ТЪВЕ ПРЪПАДАНИМЪ СПАСИ РАБА НАНЪ РАБЪ

СОДА СЪЛКЕ ПЪДАВЕ, ДУХОСЪ ФНА, ПАЛТЕНА, И ТЕЛЕСНА, ПОСАДИМЪ ГОСПОДА НЕСОСЪДАНОСЪ СЪДЪВЕНЕ, И СОДАШЪТЪ РОССЕ ИМОСЪ ТИ ТЪВОЕ, ДА СЪДЪВЕН

ПРЕВЪЛИЗЪ ПЪСЪ ЕМОИ ДИИ СЪВЕСОНЪ, ХФАЛЕ НАМЕ ТЪВОЕ, МОСАТЪВАНИ ПРИСПЕТЕ ДИВЕНЦЕ ИДРИИ, И СВЕТАГО ПРЪСЪРОСА ИСОАНА КАРЪТИТЕЛА СВЕТИХЪ НЕБЕСНИХЪ, НАРЕДИ ПРИСЪТОАНА ИИХЪАНА, ГАВРИЕЛА, КЕРЪБИНИ, СЕРАФИМЪ АНГЕЛЪ, АРХАНГЕЛЪ, И СЪНЪ НЕБЕСНИ СНА И ИСОУШТИ, И СВЕТИ СЪВАНГЕЛИСТИ ИСОВАН, МАТЕИ, И ЯКА, И ИВАНЪ, СВЕТИ АПОСТОЛЪ ПЕТАРЪ, ПАВЛА, АНДРЕИ, ТОМА, КАРЪТОСАМОСЪ, СИМОНЪ СЕЛЪСТЕ, ИАКЪСОБЪ, ФИЛИПЪ, И ИАКЪСОБЪ АЛФЕНЪ, КИЛЕКОСЪ, И СЪНЪ СВЕТИ АПОСТОЛЪ, И ПРЪСЪРОСЪЦИ, ИСОАНА, ИЕРЕМИА, СЪТЕНЪ, ДАИНАЛЕ, И СЪНЪ СЪТРОСЪЦИ, АНАНИА, АЗАРНА, ИИЗЪАНАЕЛЪ, ПАМЪ, СЪЛЪИЗЕНЪ, ЕНСОЦЕ, ДАЕНДЕ, ЗАКАРИА, СЪОФРОНИА, ВАРЪХЪ, НАИМЪ, АВАКЪИ, И СЪНЪ СЪКЪПЕ ПОМОСАТЪТЕ СЪ РАБЪ БОЖИИ

СВЕТИ ИИЗЪЦЕННИЦА ХРИСТОСЪВЪ, СТЕФАНЕ ПАРЪИ ИИЗЪЦЕННИЦЕ, И БАГАРСЪКЕ ЗЕМАНЪ ЗАТЪПНИЦЕ И БРАИИТЪ АНЪ, АСОУФРИЦЕ, ВИИТЪ, ГЕРГИСЪ, ТЕСОДЪСЪРЪ, АИИТРИСЪ, ПРЪСЪКОПИСЪ, АРТЕМИСЪ, ИИЦЪТЪ, СЪУ ТЪКИСЪ, ТЕСОДЪСЪРЪ ТИРОСИСЪ, И СЪНЪ СВЕТИ ИИЗЪЦЕННИЦА ХРИСТОСЪВЪ ПОМОСАТЪТЕ СЪ РАБЪ БОЖИИ

СВЕТИ ЗЪРАЦЪСЪВЕ КУСЪМАНЪ И ДАМИАНЕ, КИРСЪ И ИСОВАНЕ, ПАТИМОСЪ, ЕРМОСОСЪ, ФЛОСЪСЪ И ЛАВРОСЪ, САМОСЪ, КЕСОСТАИТИНЕ, И НЕАГЪСЪ, СЪРГИСЪ, И БАКОСЪ И СЪМЪЕНТЕ РАБА БОЖИИ СОДА СЪЛКЕ ПЪДАВЕ ДУХОСЪ ФНОГО, ТЕЛЕСНОГО, И ПАЛТЕНОГО, СВЕТА ИИАНКО КИЕННА, ТИКАСЪ ПАРЪА ИИЗЪЦЕННИЦЕ, АИАСЪТАСИСЪ, СЪУФЪАИНСЪ, СЪУГИНСЪ, ВАРЪСЪСЪ, АФИА, ИИЗЪАНИСЪ, КРИСТИНСЪ, ТЕСОДЪСЪНСЪ, ФРЕСЪВИНСЪ, СЪУФЪАЕНСЪ, ЛЮЦИНСЪ, ФЕЛИЦИТОСЪ, И СВЕТЕ ИИЗЪЦЕННИЦЕ НАПОМОСАТЪ

РАБЪ БОЖИИМЪ, ПОСЪТЕЖЕТЕСЪ ВЕРСО, НАДАГИНЕ И АУБЕСЪ БОЖИИ, НАСЪКРИАНЪ, И ЗАШТИТИ ИИАНКО СЪОФИСО, ПОМОСАТИ СЪ РАБА БО

жега

Свети Папи, и Патриархи, кои са
ставнисте правехъ Божъ и Законъ Божъ,
Силвестре, Дамаско, Целестинъ,
Леоны велики Агатино, сн
Свети Папи, и Патриархи молите
се за раба Божия, и вѣн со апостолоу
ан Христосовъ, и снъ Назиръ ели
Несване Слатоусти, Василиу, Гри
горий, Сотце, Николоу, Клементе,
Ансенине, Несване мласостни,
Атмарино, и Цириле, Никите Бож
гоушце, Неронине, и снъ Свети
Сотци, Пвстигаци, Антонио, Са
всо, Евтимисо, Арсенио, Нерасме,
Теохисте, Макарио, Едикфрио,
Зозиме, Василио, Ефреме, Снес
нтя марцини, оу сапта, поамсо
антесе за рабъ нан раба Божянега

Нсолнте да цаетесе кады глаба
болнт.

Боже, кои имашъ власт грехи со
дпвстати, дъше спасевати, и
Палт исцвати, навн нине рабсоу
твсоуни, мласосаране твсоуно, кои
болнаф и немсоштан, несам
каксо нецелевш, сасоувоу
твсоуни, зашто ти неси Богъ и
Господъ наш, кои владя, цванш, и
некеш смарти цавеска да пошнне,
за то твѣ славъ пошннамъ Сотцъ,
и Сннъ, и Светомъ Духъ. Амин.

Нсолнте за вешинга соу све ху
да немсоштанго молане Псоп
соце.

Господе свегомоштни и вецни
Боже, соужени и соудпани сла
квнемсошт, и неадге, свакъ бо
лест, и хреспостни и Бетар веш
ни, соу раба твсоуно соу пархъ глабе,
дсо дна пете, оу глабе соу мсоуак,
соу теме, соу власи нан коуно, соу
анце, соу соци, соу зши, соу уста,
соу носсо, соу носре, соу барен, оу ца
лсо, соу небс, коуменадъ нати, соу
нати, соу шннъ нан урат, соу гар

ан, соу плешти, соу гаренне, ан
ти соу карст, соу рѣбра, соу сараца
соу утробе, соу папач, соу слезина
соу божка, оу хосоу, и прсоухосоу,
соу боуешт, соу прсоуоуан, соу
кнѣтенне, соу глаба, и недоушсти
снпнесот, соу вѣаре, соу неге, нан ти
бракъ, соу стегисо, соу коуленсо, соу
антсобе, соу парсти, соу цвала
ноуеф, соу носкте, соу жнале, соу
раце, соу аншнце, соу лакте, соу
алан, и поуоу пласте, соу телсо и
палти, соу коусти снае и накостни,
и соу сенхъуасовн, и свани, и ва
терни, зндани, и неандени, и соу
гарсо сосоуоуанъ Боже, и прелсо
жн сн немсошти неговн, мсоле
мсо те Боже, сасошти и боуест
гневоу, нечане, зашто твѣо не
си преложнтъ, пццалани и мнрсо
несоци, радост и бесланъ, и цавеси
коуоу ршнне, твѣ влсау хфала,
анки, цает, и поустеме ва вѣке вѣ
коуоу амин.

Нико поела оу расанко, и бласо
анхилисо цезетине свѣра мет,
несоли соце, Филипъ Станиславсоуф
соу велике Българне Бнсоуи, свѣра
и свѣди оу расанинъ Гинги Свети
Сотци слѣсоури соу и Авгар и хари
са свѣсоуемеу Нарсоуу Българсоу
мъ, да при себе носенъ, на местсо
снани мошти. Тнпарсоуанъ би Ав
гар соуеуа АгтсоуХри, тсозсоу АХ, и А
Иуана на ъ, у Свети Град, де пошн
ванъ тлесеуа Петра и Пазла, да Бре
ме Цара нашга Нерахима, а звааш
коуу цаститесе га Катне Бвсоуноуоу
нъ Бсгданкоуу бласоуоуиросоуа Ах
пѣла нарцанемеуоу Василине Бвсоу
ноуа.

Ва вѣк хфаленсо и славенсо Тел
лоу Христосоу.

Нѣсе и Макарио, блани харѣушнем
Сарце и дъшъ мѣсоу.

Н. Б. З. Н. Г. Амин.

Слово на отец д-р Евгений Босилков, произнесено в клуб „Славянска беседа“, София, на 21 декември 1941 г., по случай честване празника на първата печатна книга „Абагар“ с автор епископ Филип Станиславов

Годината е 1651. България е изминала половината път от страшното робство. Тиранинът угнетител със своите жестоки пипала навред се просмука между нещастния български народ, който постепенно губеше своите сили. Няма ли измежду чедата на тази България, с която едно време Карл Велики, маджарите и кръстоносците сключвали съюз, от която мощната Византия е треперела – да излезе един, който със своето слово, със своята храброст и смелост да потресе в неговото унило състояние българския народ? Да, господо, от скутовете на едно между два баира разположено село на име Ореш излезе оня, който в най-тежките за България времена скова оръдието за страхотната борба за свободата, и той е епископ Филип Станиславов.

Въпреки всички трудности и спънки той съумя и успя да даде на българския народ първата печатна книга „Абагар“ и с това той построи арсенала, в който отсега нататък ще се коват най-мощните оръдия за придобиване на свободата. Не е ли вярно, че всички наши труженици за свобода, като Раковски, Ботев, Левски и др., в своята борба за свобода си служиха на първо място и предимно с печатното слово?

Уважаеми господо, годината, в която излезе първата българска печатна книга, е знаменита дата. Дълбоко проникнованото око на историка не гледа само голите факти на историята, но то задирва главно и причините за тия факти. Ето защо ние смеем да твърдим, че годината 1878 не е изключителната дата на българското освобождение, но е дата, която носи в себе си свободата като зародиш – това е дебело подчертано годината 1651.

Господа, когато Филип Станиславов със своята книга в ръка сновеше из села и паланки, проповядвайки Божието слово, събуждайки народа и внушавайки му национално съзнание, в другия край на Северна България е д и н н е г о в с ъ б р а т – Петър Парчевич от село Чипровец, напуска страната и скита в чужбина при силните на деня, искайки тяхната подкрепа в борбата против турското владичество. Забележително е, че на екрана на българската история, между първите борци за свобода се явяват двама католически епископи. Единият – Филип Станиславов, пралядо и баща на всички наши български журналисти, писатели и просветители; другият – Петър Парчевич, пръв български дипломат, баща и учител на българската дипломация и политика.

Господа, ние днес градим нова България и се радваме, че преживяваме нейното обединение. А радостно е да отбележим, че в най-безнадеждното положение на страната ни епископ Ф. Станиславов е имал предчувствието за сбъждане на тия възжеления на българския народ, като смело преди близо 300 години се е подписал „епископ на Велика България“.

Господа, България е чакала 250 години да се роди един неин син, който да разпръсне из цялата страна искрата за борба за освобождение, искра, която по-нататък като мощен ток обхваща цялата страна. А този син – Филип Станиславов, е чакал 290 години за днешния ден, за да получи публично заслужената дан на признателност от българското общество. И в своя гроб днес той ще се усмихне, доволен за този народен поклон.

Ние благодарим на националното студентство, което устрои днешния ден, и на всички ония, които със своето присъствие отдадоха почит на епископ Ф. Станиславов. Остава ни един дълг: всички да запазим и изпълним заветите, завещани като наследство от този велик българин.

ПИСМО, В КОЕТО СЕ УДОСТОВЕРЯВАТ РЕАБИЛИТАЦИЯТА
И ВЪЗРАСТА НА ЕПИСКОП ФИЛИП СТАНИСЛАВОВ

137

Allo sc. e' R. S. P. Mio

S. P. Mio molto tempo è parido Anni sono passati che ho
 amato da Roma, mi sono scordato di parido CO: come Tardat Albice
 Par: Mousi Par: Fran: e Tard: Antonio Barbarini, e hora sono pouho
 CO: Tardat, bi quali ho bi cognosco, e cuscì mi sono demarcato
 body cononero, e scordero, ma hora per gratia di Dio, e per gratia di vna
 CO: mi è stata restituita Mitra, e la Chiesa di Nicop: per fauore di vna
 CO: bi rondo Milla Gratia, o resto obligatis: in uita di preg: la sua Sua
 Maesta per bi boni successi di vna CO: . Hauuo scritto prima Allo
 CO: della sacra Cong: con visite Ineluse dello Simolo Jonstiani Paolo
 mi di dionari, per cinghi villo bisogno delle Padri siniduali per aiuto di
 doi sacerdoti cing: o scesanta scudi anonatum, che si possono hante:
 fra di essi, acio di perichino senla SS: Sacra: e hora sonus Alla Sac:
 Cong: urigandola si degnino dar ordini in subuen: di doi sacer:
 et anedi Anni, e arinata la Vecchiaia di 28 Anni in circa, o di g:
 cristiani Honche ho ho manco un quabrinio For di Franco apena mi
 bastava. Mello Anno. Pero supplico Vna CO: con bi lttre CO: si
 degnino per carita ascurarmi quaboi v: mossa a renatum, acio mi
 possi sustentare nella mia Vecchiaia, e per do Satisfidino vno vna CO:
 facio juro, e mi offero di juro da Nicop:

ho 12 di Maggio 1637
 Vro Humiliss: e Deuotiss: Seruitor
 Philippus Stanislaus Episcopus de Nicop:

От личната кореспонденция на епископ Филип Станиславов: оригинал и съвременен превод на писмо от 2 май 1674 г до Конгрегацията на Пропаганда Фиде в Рим, в което изрично посочва 78-годишната си възраст

ПЕЧАТНО КОПИЕ НА ОРИГИНАЛА

All'Eccellentissimo e Reverendissimo

Signore e Padrone Mio Collendissimo

Eccellentissimo Signore e Padrone Mio Collendissimo

molto tempo e parechi Anni sono pasati che non ho comparso in Roma, mi sono scordato di parechi Eccellenze comme Gardenal Albici Gardenal Alouisi Gardinal Francesco e Gardinal Antonio Barbarini, e hora sono noveli Eccellentissimi Gardenali, li quali non li cognosco, e cusci mi son dementicatoa chi concorerò, e scriverò, ma hora per Gratia di Dio, e per Gratia di Vostra Eccellenza mie stata restituita Mitra, e la Chiesa di Nicopoli per Favore di Vostre Eccellenze li rendo Mille Gratie, e resto obligatissimo in vita di pregare la Sua Divina Maestà per li boni successi di Vostra Eccellenza. Avevo scritto prima alle Eccellenze della sacra Congregazione con Visite Incluse delli Novelli Christiani Pauliciani miei diocesani, per cinque Ville bisognose delli Padri spirituali per aiuto di doi sacerdoti cinquanta o scesanta scudi anonatim, che si possono mantenere fra di essi, acio non perischino senza Santissimi Sacramenti, e ora scrivo Alla Sacra Congregazione pregandola si degnino dar ordine in subvenienti doi sacerdoti, et anche ame, e arivata la Vecchiaia di 78 Anni in circa, e di questi Cristiani Novelli non ho manco un quatrino For di Grano apena mi bastara mezzo anno,. Pero supplico Vostra Eccellenza con li altri Eccellentissimi si degnino per carita asegnarmi qualche elemosina a nonatim, acio mi possi sustentare nella mia Vecchiaia, e per non infastidire piu vostra Eccellenza faccio fine, e mi offero di corre da Nicopoli.

Li 2 di Maggio 1674

Vostro Humilissimo, e Devotissimo Servitore

Filippo Stanislavo Vescovo di Nicoppoli

СЪВРЕМЕНЕН ПРЕВОД НА ПИСМОТО

До: Негово Високопревъзходителство,
Негово Високопреосвященство и мой Многоуважаем Господар,

Ваше Високопревъзходителство и мой Многоуважаем Господар, много време, дълги години минаха, откакто не съм се появявал в Рим. Бях забравил за Техни Превъзходителства като: кардинали Албичи, Алоизи, Франческо и Антонио Барбарини, които отскоро са кардинали и които не познавам. Така също и не си спомнях на кого да разчитам и да пиша, но сега благодарение на Бога и на Ваше Превъзходителство ми беше върната Митра и Никополската църква. Хиляди благодарности на Ваше Превъзходителство за тази закрила. Ще се чувствам задължен през целия си живот да моля Всемогъщия за Вашите успехи. Бях писал преди на Техни Превъзходителства от Светата Конгрегация, включително за посещенията при новите християни павликяни от моята епархия, за пет селища, нуждаещи се отдуховници, за 50 – 60 скуди годишно, като помощ за двама свещеници, с които да могат да се издържат, така че и вярващите да не загиват без Светите Тайнства. Сега пиша на Светата Конгрегация с молба да благослови и нареди както помощта за двамата свещеници, така и за мен, който вече съм почти на 78 години, защото от тези нови християни не получавам нито стотинка, а само жито, което едва ли ще ми стигне за половин година. Затова, умолявам Ваше Превъзходителство, заедно с останалите Техни Превъзходителства, да благоволят да се смиляти да ми отпускат всяка година някаква милостиня, за да мога да се издържам в старостта си. За да не отегчавам повече Ваше Превъзходителство, завършвам и се отдавам от сърце от Никопол.

2 май 1674 г.

Ваш смирен и предан слуга
Филип Станиславов, Никополски епископ

(От историческия архив на “Propaganda Fide”, Рим.
Фонд: “S.C. Bulgaria e Vallachia”, Том I, с. 127)

ОФИЦИАЛЕН ДОКУМЕНТ
ЗА ПЪРВИТЕ БЪЛГАРСКИ ЕПИСКОПИ
С ДАТИТЕ НА ПАПСКИТЕ ДЕКРЕТИ,
ОТНАСЯЩИ СЕ ДО ТЯХ,
И НА МЕРКИТЕ СРЕЩУ ТЯХ

HIERARCHIA CATHOLICA
MEDII ET RECENTIORIS Aevi

SIVE

SUMMORUM PONTIFICUM, S. R. E. CARDINALIUM,
ECCLESIARUM ANTISTITUM
SERIES

E DOCUMENTIS TABULARII PRAESERTIM VATICANI
COLLECTA, DIGESTA, EDITA

VOLUMEN QUARTUM

A PONTIFICATU CLEMENTIS PP. VIII (1592)
USQUE AD PONTIFICATUM ALEXANDRI PP. VII (1667)

PER

PATRITIUM GAUCHAT, O. M. CONV.
PHILOSOPHIAE DOCTOREM ET SACRAE THEOLOGIAE MAGISTRUM

MONASTERII MCMXXXV
SUMPTIBUS ET TYPIS LIBRARIAE REGENSBERGIANAE

Sophien(sis) seu **Sardicen(sis)** (Sardica, hodie Sophia) in Bulgaria.¹⁾

certo modo	Petrus Salinates, O. M. Obs. ²⁾	10 Sept. 1601	AC 13 f. 158 ^c
ob. Petri	Elias Marini, O. M. Obs. ³⁾	29 Iul. 1624	AV 17 f. 33 ^c
.	Petrus Deodata al. Deodatus, O. M. Obs., fit ep. Cal- liopolitan. et coadi. c. f. s. ⁴⁾	13 Febr. 1638	S. Br.

Sophien. seu Sardicen.

¹⁾ D. 10 Sept. 1601: Eccl. Sardicen. sub metrop. Antibaren. (bulla provisionis pro Petro Salinate apud S. Br. 377 f. 498). A. 1624: Civitas Sophien. in partibus Bulgariae Turcarum immanitati subiecta habet circ. 9000 animarum, quarum omnium vix centum sunt de religione Catholica, eccl. cathedr. antiquitus in illa extabat sub titulo S. Sophiae, quae conversa est in Meschitam Turcarum, ad praesens autem in ea extat unum oratorium mercatorum Raguseorum, in quo publice celebratur Missa, ep. autem residet in oppido Chipruvez [*Chiprovatz*] cui nuper a Sacra Congr. Prop. fuerunt assignata scuta ann. 200 pro eius sustentatione; dioec. est ampla sed numerus Catholicorum non ascendit nisi ad 8000 animarum (AM 98 f. 621). A. 1637: Ep. residet in conventu loci Ciproaz [*Chiprovatz*] eiusdem dioec. (P. Dat. a. 1637 f. 523'). D. 6 Dec. 1642: Per bullam datam octavo Idus Dec. 1642 eccl. Sardicen. [seu Sophien.] restituitur in eccl.^{am} *archiepalem* (S. Br. 974 f. 252).

²⁾ Promovetur cum cond. iur. Camerae Apost. et Sacri Coll. (AC 13 f. 158'), ob. 4 Apr. 1623 (Arch. Prop., Memoriali 384 f. 75) in mon. „Gradouvarh“ (l. c. 406 f. 127).

³⁾ Promovetur cum cond. iur. (AV 17 f. 33); originem duxit ex oppido „Chipruvez“ [*Chiprovatz*], fuit alumnus in Urbe in collegio Clementino, pbr. a 10 annis citra, O. M. Obs. (AM 98 f. 621). Apud AC 15 f. 238 erronee vocatur „Honuphrius a Verma“.

⁴⁾ Fit ep. Callipolitan. et deput. coadi. c. f. s. Sophien. etc. (cf. Calliopolitan.); nat. in loco „Ciproaz“, aet. 35 an. [m. Dec. 1637], iam vic. epi Sophien. (P. Dat. a. 1637 ff. 521—523'), a. 1642 successit Eliae defuncto, deinde 6 Dec. 1642, eccl. Sardicen. [seu Sophien.] in *archiepalem* restituta, Petrus iterum promovetur ad eccl. *archiepalem* Sardicen., et 9 Febr. 1643 conc. ei pallium (AC 18 f. 138'), deinde 23 Dec. 1662 committitur ei admin. dioec. Nicopolitan. in Bulgaria et dioecesium adiacentium solatio pastoris destitutarum ob suspensionem epi Nicopolitan. non residentis (breve, S. Br. 1270 f. 17), ob. a. 1672—1673.

ЗЛАТНИ БУКВИ – ОГНЕНИ СЛОВА

Във вековната българска история и българските католици имат свой „златен“ век: седемнадесети век.

Те никога не са били многобройни, векове наред българските католици живеят само в един район на страната: Чипровец, Копиловец, Железна и Клисера.

В Никопол, Свищов и Пловдив те се появяват едва в началото на XVII век, когато започва покръстването на павликяните.

Техният ограничен брой обаче не им пречи да оставят по време на турското робство чудесни и светли примери на високо славянобългарско съзнание.

Високообразовани личности – епископи, монаси, свещеници, хуманисти, интелигентни и образовани миряни, изучават славянската писменост, пишат и четат на древния и модерен български език.

Първи чипровчани, като представители на българския поробен народ, говорят от негово име и с надежда гледат към слабия лъч на свободата.

Прекрасни са думите, казани за Никополския епископ Филип Станиславов: *„Както пчелата събира мед и восък от уханните цветя, така и Филип Станиславов, епископ на Велика България, събра от книгите на различни свети отци, създаде „Абагар“ и го предложи на своя народ, за да го носи вместо най-ценни реликви“.*

В трудните и тежки времена епископи, монаси, свещеници и миряни изразяват своята синовна любов към родината си, пазейки славянската азбука, развивайки българския език, пишейки понякога и с латински букви.

По примера на славянските просветители, братята Кирил и Методий и техните ученици, католиците строят и дълго пазят като зениците на очите си своите училища в Чипровец, Копиловец, Железна, Трънчовица и други селища в цялата епархия. В тези училища децата учат Божиите закони, смятане, латински и кирилица.

Някои от тях стават свещеници, други – занаятчии, майстори, ювелири, търговци с ферман да пътуват из империята и извън нея.

Питаме се: откъде идва този благодатен дух, тази вещина, тази неудържима предприемчивост, тази вътрешна сила, завладяла и миряни, и монаси, които по примера на първите духовни отци стигат до най-далечните къчета на Европа, докато мнозинството поробени техни български събратя, „с приведени от робството гърбове“ невиджат нищо друго освен родното си място?

Чипровец, това цвете на България от XVII век, благодарение на духовното си католическо образование кърми и обучава силни и усърдни монаси, находчиви и мъжествени българи, които първи жертват земите и живота си за свободата на България.

Петър Злойутрич, Илия Маринич, Петър Бакшич, Филип Станиславов и Петър Парчевич носят духа и пламъка на Великите апостоли – братята Кирил и Методий.

Тяхната пасторска дейност се отличава с оживен, непрекъснат и неуморен апостолат, сякаш чувстват и предвиждат, че годините на временната свобода, на която се радват българските католици, са преброени.

Те получават средства, които рационално употребяват за строеж на църкви, манастири, енорийски домове и училища, за които всички, без изключение, влагат огромни сили и енергия и в които българчетата растат в мъдрост и духовна благодат.

Докато възрастните и старците учат между църковните стени, младото поколение учи Божиите закони, смятане, четене и писане в истинско училище.

Възкръсва просветната дейност на Сава, Наум, Ангеларий и Горазд – учениците на светите Кирил и Методий.

Два века преди Българското възраждане, българските католици имат свои училища, свой „ренесанс“.

Смелостта и находчивостта на католическите епископи са изключителни и несравними. Сякаш не живеят в постоянни опасности, грозящи народа на поробена България, сякаш поверените им верни са безбройни.

Едно е ясно: **тяхната любов преминава отвъд българските католици и достига до сърцето на всеки българин – в страната и в чужбина.** Петър Злойутрич, Илия Маринич, Петър Бакшич, Филип Станиславов и Петър Парчевич оставят дълбоки, вечни и незаличими следи в българската християнска история.

Благодарение на тези герои Първото българско чипровско училище ни остави в наследство: златни букви, вечни и блестящи звезди от любов, вяра и надежда; огнени слова, за да бъдем едно цяло, обединени във вярата и в културата, за да победим невежеството и тиранията – истински вируси на нашето общество.

ЧИПРОВСКОТО ВЪСТАНИЕ

МОНС. АНТОН СТЕФАНОВ (1617 – 1692)

Папа Инокентий XI назначава отец Антон Стефанов – францисканец от Чипровец, за Никополски епископ и заместник на Ф. Станиславов на 17 март 1677 г.

Същата година, на 20 август, е ръкоположен в църквата на родния му град.

На 30 август 1685 г. епископ Стефанов изготвя доклад за второто си каноническо посещение в епархията. В него описва жалкото състояние на католиците, принудени да бягат от село в село заради турците. Енористът на с. Петокладенци, принуден да живее в с. Трънчовица, е истински мъченик. По-малко притеснявано от турците село е Белене, където е епископското седалище. Монс. А. Стефанов посещава общо около 10 католически селища.

През месец септември 1688 г. монс. Стефанов е свидетел на Чипровското въстание, една незабравима кървава епопея:

„Австроунгарската съюзническа армия е на няколко километра от Чипровец. Обнадеждени католици и православни от Чипровец и околните села заедно въстават срещу турския завоевател и с биене

на църковните камбани обявяват началото на въстанието. По ирония на съдбата, съюзническата армия отстъпва. Въстанието е потушено с огън и кръв“.

На 30 януари 1689 г. епископ А. Стефанов описва така жестоката трагедия: „Смутовете от сегашните войни причиниха извънредни пакости и крайно отчаяние на окаяните католици от моята родина в Чипровец и на присъединените земи [...], където заедно с манастири и църкви всичко е било опустошено от желязото и огъня до пълно разорение... отците францисканци във Влашко всички са здрави, но по планините са били обрани...“.

Чипровци, паметник на въстанието

„Крадците са стреляли и убили отец Йоан Радоич – Провинциал [...] Четвърт от хората са били избити. Почти всички жени са били изтезавани. Пленниците, сред които жени и деца, са около 800.“

За около тридесет години Чипровец ще заприлича на пустиня, а по местата на някои от околните села и до днес има само паметни плочи. Едва през 1703 г., благодарение на смелостта на поп Живко – православен

монах, първият строеж, възстановен от пепелищата, е именно манастирът, който след време ще стане богословско училище.

Както феникxът се преражда от пепелта си, така започва да се възражда един нов град Чипровци, напомняйки, че старият и „скъп“

Чипровец, обичан, процъфтя, ... разрушен, не умря...

След Чипровското въстание от 1688 г. в цяла България турците преследват всички родени в Чипровец. Никополският епископ Стефанов, родом от Чипровец, бяга в Белене, а оттам е принуден да бяга във Влашко. В неговата епархия остават само трима свещеници с много малко верни.

Почти всички католици от Никополската епархия са принудени да бягат в Сърбия, в Южна България, във Влашко чак до Трансилвания.

Там те по чудо спасили чипровската икона, донесена в Чипровец през 1365 г., която ще продължи да прави чудеса, но за съжаление, на 29 ноември 1751 г. в гр. Алба Юлия тя ще изгори по време на пожар.

На 10 април 1689 г. кардинал Бонвизи – нунций във Виена, пише на епископ Стефанов и го кани да се пресели с около 3000 свои верни в Унгария. На 5 март 1690 г. от Виена епископ Стефанов описва плачевното положение насофийския епископ монс. Джовани Стефано Конти и на отците францисканци, приютили се в Трансилвания, бягайки и от татарите във Влашко, където *„всичко било подложено на нож и огън. Много българи били затворени, пленени и отведени отвъд Черно море, докато други били обезглавени [...] това било такова нещастие, че от този, който си спомня, не се е чуло и видяло нещо по-лошо нито за францисканската провинция, нито за българския народ... В края на месец януари всички оцелели, съвсем голи – жени и деца, преминали отвъд Карпатските планини и през месец февруари стигнали до град Брашов“*.

Повече от петдесет години след ужасното изселване, изложени на всякакви опасности, през октомври 1741 г. българските бежанци могат да се установят за постоянно в гр. Винга, получавайки на 1 август 1744 г. специални привилегии от императрица Мария Тереза.

Вдъхновено слово, произнесено от отец д-р Евгений Босилков на панихида за падналите чипровски въстаници в Чипровския манастир на 7 ноември 1938 г.

Когато след дълго изгнание Ботев спря парахода „Радецки“ пред Козлодуй и със своята чета стъпи на българската земя, първата заповед, която той издаде, бе тая: „Всички да целунат майката земя“.

И когато днеска ние, малка група банатски българи, далечни потомци на този дивен край, идем да се поклоним пред костите на нашите прадеди, ние коленичим ничком и целуваме също с благоговение тази свята за всички ни земя, напоена с кръвта на нашите прадеди.

Уважаеми слушатели! Преди 250 години тука са живели мирно, тихо и щастливо жителите на тия балкани. Но това мирно и щастливо живеене е било само външно, привидно. Балканът пеел своята вековна песен. За тях тая песен е криела нещо тъжно, плачевно. Всяко листо на всяко едно дърво е имало върху себе си написани едни думи, думи свети, огнени, животворни... думите „свобода или смърт“.

Българи и българки! Тая дума отминала всяко щастие на този народ и преди да се яви оня великан, който със своите думи трябвало да събуди България – атонският отшелник Паисий, един син на този кът разпространява не само из България същия този вик за свобода и самосъзнание, но също из всички европейски държави. И той е великанът на великаните, най-горещият родолюбец между родолюбците, пред чието име ние дълбоко се покланяме: великият, пламенният, възвишеният Петър Парчевич, Марицианополски архиепископ.

Но уви! Всички тия свръхчовешки усилия за свобода, извършени от него и от малката шепа народ с пълна самоотверженост, бяха трагично потушени от турския тиранин. И въпреки че туй първо въстание излезе несполучливо, сигналът за свободата бе даден. Българите от идуиците векове не останаха спокойни, докато не се сбъдна лозунгът на Парчевич и неговите съграждани чипровчани: „Свобода или смърт!“

Българи и българки! Днес, след 250 години, Балканът пак пее своята вековна песен; но тя не е вече жална, но ликуваща, защото ние добихме свободата. И в тоя велик ден ние всички се радваме, че се намираме в този кът, който е люлката на българската свобода.

Българи и българки! Над тия балкани, над тия гори витае и днес духът на великия Парчевич. Ние, банатските българи, потомци на тази земя, днес ви уверяваме, че ще пазим и ще браним тази самоотвержена преданост, тая беззаветна любов, тоя завет, нам предадени от Парчевич.

Като се кланяме дълбоко пред костите на тия велики герои, паднали първи за свободата на България и за тяхната Вяра, нека кажем от сърце: „Бог да ги прости, вечна им памет!“

**Д-р Евгений Босилков произнася вдъхновено слово.
Чипровски манастир, 7 ноември 1938 г.**

Слово, произнесено от отец д-р Евгений Босилков в гр. Чипровци на 8 ноември 1938 г.

Уважаеми слушатели! Когато в далечните, отминали векове в Колизеума се явявали гладиаторите, предназначени да умрат на арената за удоволствие на императора и на публиката, те се представяли на императора с тия думи: „Ave, Caesar, morituri te salutant“ (Здравей, Цезарю, отиващите на смърт те поздравяват!).

Чипровчани, когато преди 250 години вашите прадеди влязоха на арената, за да се борят за свободата, те, нямайки друг вожд освен Бога, протягат своите ръце за искрена, синовна молитва към всевишния Бог и освежени, закрепнали от тая молитва, се хвърлят в неравна борба, за да скъсат веригите на вековното угнетение и робство и да умрат, но да умрат славно като мъченици за свободата и за Вярата.

Между ония, които успяха да се спасят, са и някои, които в по-късни времена се завърнаха и над изгорените бащини огнища издигнаха нови хижи. Други пък потеглиха към чужди земи да търсят там подслон. И макар сравнително добре настанени, тъгата на тия изгнаници по родината не им даваше спокойствие. Една част от тях преди петдесет години намериха наново пътя към Отечеството и заживяха спокоен живот.

От името на тези именно изгнаници българи, далеч от скъпото Отечество, и от името на завърналите се банатски българи, потомци на чипровчани, ние, малка делегация, днес поднасяме нашите привети и поздравии на ликуващия Чипровец. Ведно с тях, ние с гордост и радост величаем образите на безсмъртните герои като Парчевич, Богдан Маринович, Георги Пеячевич и на толкова други останали неизвестни чипровчани.

Българи и българки, днес ние стъпваме върху земя, която е за нас свята, оросена и напоена с кръвта на първите ратници за българската свобода. И макар че жалим тяхната трагична кончина, ние, от друга страна, ликуваме, защото с геройската си смърт те оставиха след себе си голяма слава и такъв велик героизъм. Защото, както казва и поетът революционер: „Тоз, който падне в бой за свобода, той не умира“.

И както днес, в този тържествен ден, така и довеки, Балканите ще

възпяват тяхната безсмъртна епопея и ще ободряват винаги душите ни, като от своите белоснежни върхове изпращат на грядущите поколения поздрава на ония наши прадеди, които ни научиха как да обичаме Отечеството, които с непоколебимата си вяра, с пролятата на бойното поле кръв записаха огнените слова на завета на България. И тия синове запалиха пламъци в сърцата на плеядата достойни приемници на чипровските въстаници, които, окрилени от борческия дух на Богдан Маринов, Филип Станиславов, Георги Пеячевич и много други, извоюваха по-късно с кръвта си сладката свобода, на която днес се радваме.

И сега, когато в този тържествен час пазвите на Чипровския балкан са приютили хиляди поклонници, дошли да честват неговите някогашни славни защитници, нека в лицето на тук строените доблестни български войници, на златната учаща се младеж и всички родолюбиви организации поздравим върховния ни вожд, нашия любим Цар, като от гърдите си изтръгнем всепобедно войнишко „ура“ – за Царя и за България ура!

**Бл. Евгений Босилков, пасионист
(1900 – 1952), Никополски
епископ, мъченик за вярата**

НАДЕЖДА

През целия XVIII век, измъчвани от турците, българските католици бягат във Влашко и в Южна България. Положението на малкото католици, останали в Северна България, е извънредно тежко, но те знаят, че надеждата никога не умира.

Изселването е масово, нужна им е всякаква подкрепа: материална и духовна. Южните католици остават без свещеници, а в писмо от 14 юни 1704 г. (Акта Булгария) е удостоверено, че северните католици имат само двама свещеници. През 1708 г. новият архиепископ от София успява да изпрати един свещеник при католиците от юг и друг – при католиците на север, където са запазени само 7 католически общности с около 600 семейства, много от които са предразположени да приемат православието поради липса на католически свещеници. На 20 март 1714 г. папа Климент XI бива осведомен от отец Антон Гунчич, че през последните 30 години в България не е извършвана никаква епископска служба. През 1725 г. от София заедно с мисионерите си е изгонен и архиепископ Марко Андриаши, вече Никополски епископ. През 1728 г. започват нови преследвания в България. Година, през която Никополската епархия е под ръководството на нов епископ – Никола Станиславович, роднина на монс. Филип Станиславов. От седалището си във Влашко на 14 март 1729 г. пише за състоянието на своята епархия, в която действат само трима свещеници. Единствената положителна новина е, че в с. Трънчовица и с. Ореш се възстановяват църквите. На 23 юни същата година Рафаел Биаджи – апостолически мисионер в Белене, докладва за критичното положение на свещениците мисионери, постоянно изложени на смъртна опасност от турското преследване, които през 1723 г. не получават разрешения за строеж на каменни църкви за православни, арменци и католици. През 1737 г. монс. Станиславович е принуден да избяга в Банат – област в Австроунгарската империя, а днес в Северозападна Румъния. Тук намират убежище почти всички български католици, избягали след Чипровското въстание. Една част от тези католици се завръщат в родината си след освобождението на България от турците през 1878 г. и основават пет нови енории. Със заминаването на монс. Станиславович Никополска епархия ще остане 16 години без епископ. Междувременно в 1753 г. отец Никола

Пульези от Дубровник е ръкоположен за Никополски епископ. Той тръгва за Дунавската равнина с трима свещеници, мисионери баптистини, чиято конгрегация е създадена в Рим само преди три години. Новият епископ, чието седалище е в Белене, се бори срещу суеверията и за смяната на Юлианския с Григорианския календар. През 1760 г. построява в Белене голяма каменна църква, която след няколко години е унищожена от пожар.

На нейно място в 1766 г. се прави опит да се построи малко жилище, което да служи и за параклис, но турците подозират, че това ще служи като изкоп за тунел под Дунава и таен проход за немците. Епископът, двамата свещеници и шестима сътрудници са арестувани. Страдата е отново опожарена. Откарват ги в Никопол, но след голям протест на народа сътрудниците са освободени, а тримата духовници са изведени отвъд Дунава.

На 26 юни 1768 г. в Цариград е ръкоположен за Никополски епископ баптистинецът отец Себастиано Канепа, който става пример за всички и е смятан за велик проповедник с високи добродетели. Само след една година, през януари 1769 г., по време на обиколката си в епархията при посещение в с. Ореш измръзва и умира, а Никополската епархия остава седем години без епископ.

МОНС. ПАВЕЛ ДОВАНЛИЯ (1734 – 1804)

В Цариград на 6 април 1777 г. за епископ е ръкоположен отец Павел Дованлия – български свещеник от Южна България, вече апостолически администратор на Софийска епархия. Той е високо интелигентен, уважаван и всява респект у всички. Човек с висока култура, строг аскет, поет и изтънчен творец. Пастирските му послания са израз на съвършената му същност като духовен наставник. Великолепни са неговите „Духовни химни“, представляващи съвършена поетична литература. Много от художествените похвати на поезията му звучат съвсем съвременно, сякаш са писани днес. В началото на апостолата седалището му е в Белене, след това – в Русе, и накрая – в Букурещ при отците францисканци, където умира на 6 юли 1804 г. Погребението му е тържествено. Присъстват консулите на Англия и Русия, всички местни

власти, почетна рота, цялото духовенство и многобройни вярвачи. По улиците има всякакви хора, въпреки че не било държавно погребение. Нещо повече: това бил общ благодарствен и искрен израз на уважение от католици и православни към един изключителен епископ. Тогава известен и обичан, а днес непознат... Велик духовен пастир за малкото си стадо от едва 2000 души и двама-трима свещеници за цялата епархия; без църкви, службите се отслужвали в кошари. Той пръв кани отците пасионисти като мисионери в Северна България.

ЛЮБОВ

Основана от св. Павел от Кръста (1694 – 1775) в сложното и опасно време на 1781 г., Конгрегацията на отците пасионисти решава да открие първата си мисия в чужбина именно в Северна България.

Мисионерите тръгват, без да знаят дали ще се върнат. Войници и глашатаи на Разпнатия Христос, те предприемат пътуване, което ще ги отведе при първите от редицата на мисионерите.

От 28 юли 1781 до 30 април 1782 г. – Рим до Трънчовица...

Само от любов и готови на всякаква саможертва, те понесят студ, затвори и неразбирания.

Само от любов споделят трудния живот на малкото им поверени католици.

Само от любов изживяват несигурни и много опасни ситуации, като някои от тях умират от чума.

Само от любов реорганизируют католиците, които се връщат в България след Освобождението.

Само от любов учредяват училища, семинарии и обществени центрове, където възпитават младите да живеят и обичат според ученията на Исус Христос.

Само от любов жертват живота си и не се отричат от вярата си.

От 1393 до 1878 г. ... пет века, през които турският тиранин, кога по-леко, кога по-тежко, стоварва игото си и върху гърба на българския народ.

Католическото малцинство, избивано и разкъсвано, унищожавано и измъчвано, не се поддава и оцелява. Подкрепяни и водени от личния

пример на своите пастири, не се предават и остават верни на Родината, на Църквата ина Христос.

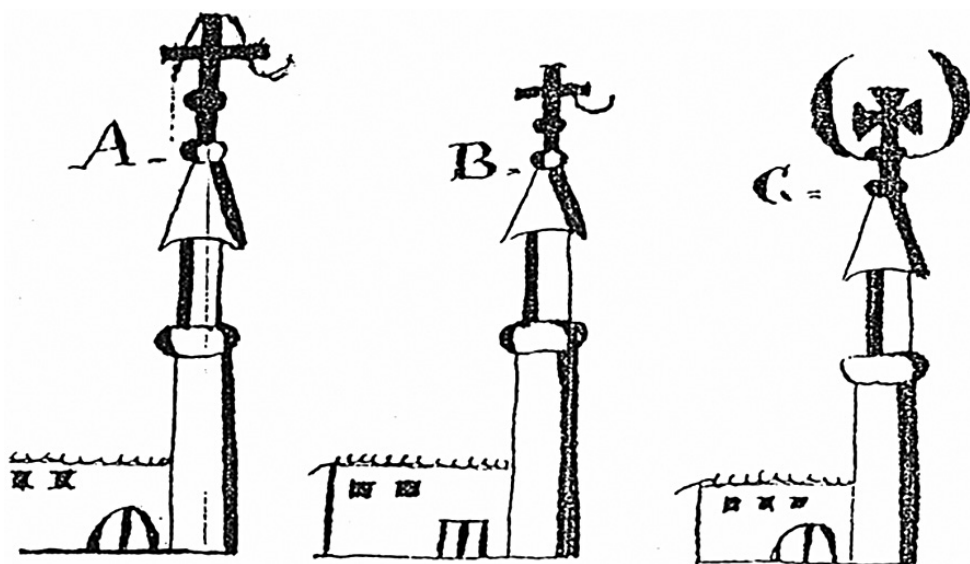
На 3 март 1878 г., след Априлското въстание и кървавото клане в Батак, където турците обезглавяват над 5000 българи, след пет ужасни века, България е вече освободена от турска власт. В периода на Българското възраждане Католическата църква също се възражда и процъфтява. През 1892 г. се завръщат една част от потомците на чипровските католици, избягали в Банат след Чипровското въстание. Пристигат мисионери от чужбина. Построяват се големи и просторни църкви. Духовенството удовлетворява изискванията на многобройните енории. Благоприятно въздейства и пребиваването на монс. Анджело Ронкали (1925 – 1934), апостолически визитатор, бъдещия папа св. Йоан XXIII, благодарение на което българите католици преживяват един от най-прекрасните периоди в своята история.

За съжаление, всичко свършва през 1944 г., когато Червената армия е в София, а през 1949 г. цялото чуждестранно духовенство е принудено да напусне страната. От 1952 г. започва жестокото преследване на католически и православни духовници от управляващия режим. Епископи и свещеници са хвърлени в затвори и подложени на зверски мъчения; някои посрещат в затвора смъртта си. Повтарят се мрачните години на тюрското робство. Църковното имущество е конфискувано. Излизайки от затворите, свещениците остават изолирани в сакристиите. Контролът над свещениците е постоянен – както денем, така и нощем. Много малко и скрити остават посвещаванията в свещенически сан.

Всичко това, за щастие, свършва със знаменитата за България и крайно благоприятна дата 10 ноември 1989 г. Сега, както в миналото, се започва отначало... и пак само от любов...

ДЕВЕТГОДИШНО НЕПРЕКЪСНАТО
ЧУДОТВОРНО ЯВЛЕНИЕ
В ГР. НИКОПОЛ

Като съдбовно знамение за скорошното освобождаване на България християните от Никопол възприемат чудотворното появяване на три кръста над трите полумесеца на три джамии...

Кръстовете видяха се отдолу, но когато се приближиха до тях, за да ги свалят, те изчезнаха... Минаретата А и В имат полумесец, разрушен от изстрел с цел да счупят кръстовете, но без резултат! След това решават да ги съборят веднага. Минарето С остава изоставено до 1835 г. – годината, в която той ще падне сам!

От 1826 до 1835 г. явлението е ясен знак, че Божието провидение, чрез знака на кръста, винаги побеждава.

ВЯРА

Католицизмът в България има своя история. Неговите корени са наистина дълбоки.

Уви, никога няма да се разберат вярата и героизмът на епископи като:

- Петър Солинат, основател на Софийската епархия.
- Илия Маринич, основател на първото хуманитарно училище в България.
- Петър Богдан Бакшич, апостол и историк. Първ радетел за освобождението на българския народ от турците.
- Петър Парчевич, първият дипломиран българин и неуморим дипломат, който се бори за освобождението на България от турците.
- Филип Станиславов, автор на „Абагар“ – първия печатен документ, с отличен за времето си български език.
- Павел Дованлия, ревностно занимаващ се с усъвършенстване на българския език. Превъзходен поет.

Тяхната вяра и техният героизъм са плод на дълъг и благоразумен Божествен план, който ни напомня, че нашият живот е растение, нуждаещо се от редовнополиване.

Да се говори за история, означава „да се поддържат живи нашите корени“ и да се укрепват със спомена за живота и делата на онези хора, които вчера, днес... и винаги се жертват и ще се жертват с радост за благо на всички.

„Дрвчето“ на днешния католицизъм в България прилича на синаповото семе от притчата на Иисус – растение с дълбоки и яки корени. Колкото пъти е рязано, толкова пъти се е разлиствало отново.

Вкоренено в Христос, никой не може да го изкорени. Жизнеността на този „малък храст“ е свидетелство за голяма любов и е сигурно, че корените на нашите мъки се спускат дълбоко в живото сърце на Възкръсналия Христос.

Благодарение на кръвта на католиците и православните сега процъфтяват енории, църкви и звания.

Голямата благодарност, започнала от епископ Петър Солинат (починал на 4 април 1623 г.), минавайки през всичките епископи, францисканци, пасионисти и местни свещеници, до епископ Кирил Куртев (починал на 9 март 1971 г.), никога няма да свърши...

КРАТКА ИСТОРИЯ НА ЧИПРОВСКАТА ЧУДОТВОРНА ИКОНА

През 1365 г. осем католически монаси на Францисканския орден, пристигайки от босненския град Олово до Чипровец, днес Чипровци, донасят копие на чудотворната икона на своя град.

Според легендата, след като три пъти тази икона самостоятелно се придвижва от монашеския параклис до върха на хълма, монасите решават, че там трябва да се изгради църква в чест на Дева Мария, наречена „Успение Богородично“, въпреки че дори и днес всички я знаят като катедрала „Santa Maria“.

Това ще се случи през 1371 г., когато град Чипровец ще бъде поставен под нейната защита във времена на суша, наводнения и чума.

Покрита със сребро, подложена на грабежи и опустошение, ще бъде отбрана и подкрепа за жителите на Чипровец, които едва през 1601 г. ще видят своята църква като епископална катедрала.

Оттук ще тръгнат епископи и мисионери, които ще благовестят еретици в цяла България, в цяла Южна Румъния и чак до Молдова.

През XVII век Чипровец ще бъде движещата сила на българската култура. Но образът на Чудотворната чипровска икона, почитана като „Майката на милосърдието“, ще плаче два пъти. Те ще бъдат сълзи на предсказание за унищожението на града и неговите хора (1688 г.). По време на Чипровското въстание иконата е чудотворно доведена до безопасност в гр. Сибиу (Трансилвания, Румъния), където ще продължи да извършва чудеса за много болни.

Съхранена в манастира на францисканците в гр. Алба Юлия, за съжаление, на 29 ноември 1751 г. е унищожена от пожар. За щастие, в Рим е открито копие на същата икона.

Тя е публикувана в чернобяло в българския католически вестник „Истина“ и в българския католически календар „Св. св. Кирил и Методий“ през 1938 г. по случай 250 години от Чипровското въстание.

През 2002 г. по повод апостолското посещение на св. Йоан Павел II в България образът се пребоядисва в Чипровци според строгите иконописни закони от времето (вж. снимката).

ПЛАМЕННИ НАДЕЖДИ

По този модел едно копие е ръчно изтъкано според древна и оригинална чипровска техника (вж. снимките). На 18 май 2002 г., в руините на Католическата катедрала в Чипровци, иконата е била тържествено благословена от Никополския епископ и от игумена на Чипровския манастир. На 26 май 2002 г. в Пловдив, по време на Светата литургия, иконата е била подарена на свети Йоан Павел II като знак за приятелство и благодарност (вж. снимката).

Молитва към Чипровската Дева Мария

Чудотворна Богородица;
Вие, която три пъти
по чудо сте се явили и
във Вашата чест е била
построена Катедрала;
Вие, която защитавахте
народа си от суша,
наводнения и чума;
Вие, която сте „Майка
на Милосърдие“;
Вие, която
с Вашите сълзи
пророкувахте
унищожаването на града;
Вие, която
сте излекували слепите,
глухите и много други
болни; Вие, която
с Вашата вечна святост
отново сте сред
верните си; да бъдете
милосърдна и към нас:
проси от Сина си и наш

Господ Исус Христос Благодатта, от която се нуждаем сега...

Отче наш... Радвай се... Слава... Чудотворна Богородица, Моли се за нас.

СПОМЕНИ И КИЛИМИ

Чипровци, 2001 г.

Благославяне
на статуята на епископ
Петър Богдан.
Сред присъстващите:
кметът на града
Люсиен Симеонов; Видинският
митрополит Дометиан
(1932 – 2017); Апостолическият
нунций Антонио Менини

Чипровци, 2020 г.

Новото параклисче до Историческия музей, близо до останките на католическата катедрала.

В параклиса ще бъдат положени тленните останки на архиепископ Петър Богдан, епископ Илия Маринов и францискански монаси, допринесли през XVII в. Чипровци да бъде наречено „цветето на България“.

**Село Асеново,
Никопол**

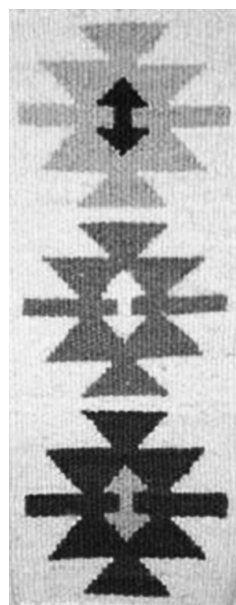
**Енорийска църква
на потомците
на жителите
от Чипровец, които
се завръщат
в България през
1892 г. и основават
с. Асеново**

3 септември 2015 г.

Свещеници от „Термоли-Ларинската“ епархия (област Молизе, Италия) са добре приети в Асеново: Джанфранко, Николино, Николино, Матео, Петър, Анджело, Силвио, Мария, Юлия и Ивайло.

Чипровци – „столица“ на килимите

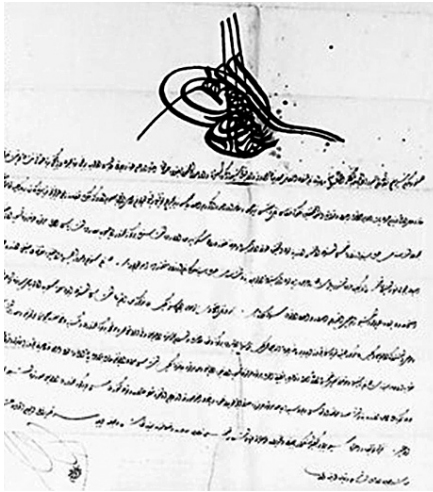
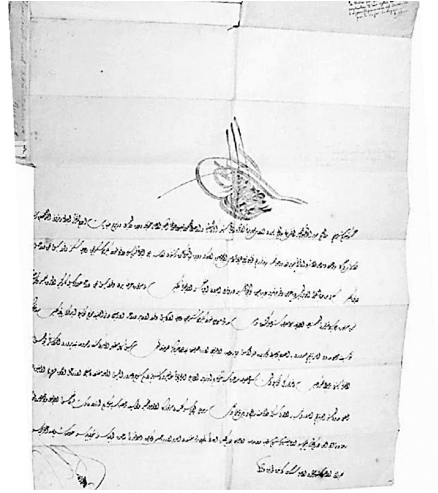
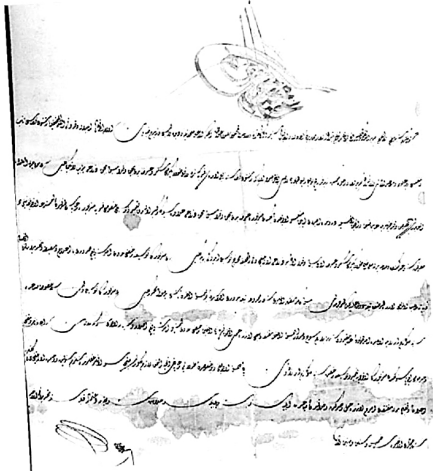
Никола Николов – учител по история, дълбок ценител на католическите епископи, които са живели през XVII век в България, отец Анджело и Сийка Тачева – тъкачка на килими и икони по древна и оригинална чипровска техника, изтъкала иконата, дарена на свети Йоан Павел II.

Белоградчишките скали (близо до Чипровци)

ПРИЛОЖЕНИЕ 1: Турските фермани

Фермани, издадени от турските власти в средата на XIX в., с които се разрешава строежът на настоящите църкви в Малчика, Ореш, Белене, Трънчовица (съхраняват се в Държавния архив в Русе)

Превод на фермана, с който се разрешава постройката на черквата в с. Ореш, Свищовска околия, направен от мюфтията в гр. Свищов на 1 април 1940 г

“адрес”

До Негово Превъзходителство
Видинския Валия и Свищовския
Мюфтия. – Румелия.

“Герб на Отоманската държава”

По повод заявлението подадено от християните в с. Ореш, Свищовско, с което искат да им се разреши да поправят старата църква, тъй като досегашната църква, която е била с дължина 28, на ширина 7,5 на височина 5 аршина и която не побирала цялото християнско население. След като се направи нужното проучване се установило, че действително е имало нужда от такава църква и за която им се разрешава с настоящия ферман да поправят и разширят нова такава със същата дължина, а с ширина 15, с височина 11 аршина. Като с изпълнението на настоящия ферман натоварваме Валия на Видинската област и Мюфтията в Свищов да бдят върху точното му изпълнение и за непопречването и от някоя друга страна.

...../подпис не се чете/

1265 година.

ПРИЛОЖЕНИЕ 2: д-р Купен Михайлов, РИМ, 17 ноември 1963 г.

**ОТ ПОГРЕБЕНИЕТО НА СВ. КИРИЛ В 869 Г.
ДО ПРЕНАСЯНЕТО НА НЕГОВИТЕ МОЩИ**

Исторически очерк, резюме

Всички славянски народи с право почитат паметта на светите солунски братя Кирил и Методий. И ние, българите, не по-малко от нашите събратя славяни, почитаме и тачим светите Кирил и Методий, защото на тях дължим нашата писменост, нашето духовно и просветно издигане.

Папа Адриян II през 867 г. посрещна тържествено в Рим Светите братя и благослови и освети първите славянски книги и ги постави на олтара на черквата „Санта Мария Маджоре“, където се отслужи и първата славянска литургия. Но не само това. Папа Адриян II лично ръкоположи в базиликата си „Св. Петър“ св. Кирил в епископски сан и нареди много от неговите ученици да бъдат ръкоположени за свещеници. С това той създаде и първото славянско католическо духовенство. Когато пък св. Кирил почина, папата положи неговия брат Методий в епископски сан, като го назначи за архиепископ за Моравия. И накрая, на 14 февруари 869 г., когато св. Кирил почина, Адриян II пожела неговите останки да бъдат поставени в гроба от дясната страна на олтара в черквата на св. Климент, в която бяха положени донесените от него мощи на св. Климент. Няколко месеца след смъртта на св. Кирил, в 869 г., папа Адриян II ръкоположи в епископски сан Методий и го изпратив Моравия. След много труд, гонения и затвор на 6 април 885 г., Врѣбница, почина св. Методий. Веднага след неговата смърт, в началото на 886 г., славянският език бе изхвърлен от черквите в Моравия и всички Методиеви ученици – изгонени от страната. Една част от тях дойдоха в България и тук увековечиха делото на двамата Солунски братя. За българската писменост и литература настъпваше периодът на „Златния век“...

**Странната история на мощите на св. Кирил
и тяхното щастливо откриване**

Колкото и странно да е, мощите на св. Кирил не бяха открити от някой славянин, но от един монах ирландец – отец Леонард Бойл.

Отец Бойл е монах от ордена на св. Доминик, католически свещеник и професор в Университета в Торонто, Канада. След като били направени няколко безрезултатни опита да се открият мощите на св. Кирил през 1961 г., държавният секретар на Ватикана Амлето Чиконяни, титуляр на базиликата „Св. Климент“, пита дали е възможно да се направят нови разкопки, с надеждата да се намерят най-после мощите на св. Кирил. Монасите приемат това предложение, но решават, че преди да започнат нови разкопки, трябва най-напред да се направят основни исторически проучвания за съдбата на тези мощи. С тази задача е натоварен отец Бойл. След дълги и трудни проучвания най-после отец Бойл успява да открие през 1963 г. част от мощите на св. Кирил. За това свое щастливо откритие говори сам отец Бойл в своя научен доклад на 1 май 1963 г. в Източния папски институт. Същия доклад той изнася на 15 юли 1963 г. в Залцбург на Международния конгрес по славянска история.

Един ценен нотариален акт

Във Ватиканските архиви не са намерени следи от подобен документ. Но за щастие, в Държавния архив на Рим е намерено едно негово копие. Ето и целия текст:

Приемане и предаване на един мраморен съд с реликви за почитаемата Конгрегация на ораторианците в Рим.

18 август 1798 г.

Аз, долуподписаният нотариус, по молба на почитаемата Конгрегация на ораторианците в Рим и от нейно име, на гражданина отец Лоренцо Агостини – главен клисар на почитаемата черква „Санта Мария ин Валичела“, отидох в черквата „Св. Климент“ заедно с гражданина Луиджи Еспеко – секретар на общината на 30-и район, и като влязохме в споменатата черква и стигнахме до олтара на параклиса на св. Доминик, който се намира веднага щом се влезе, отдясно на вратата, с помощта на Джовани Батиста Албенези и неговия другар Бартоломео биде отворена решетката от позлатен метал, запечатана с два оловни

печата с герб. Изваден бе един мраморен съд с капак и когато бе отворен, вътре се показаха кости, смесени с пръст, покрити с една мраморна плоча със змиеобразни петна; и според писаното и удостовереното от кардинал Баронио, отец Агостини казва, че е уверен, че това са мощите на св. Методий и Кирил. Този съд бе затворен веднага и нищо не бе пипано, тъй като тук присъстваше и един ирландски свещеник доминиканец. Същият гражданин – отец Агостини, нареди да поставят съда в една кола и след като влезе в нея самият той и гражданите Луиджи Еспеко и Джованни Батиста Рази, заедно с мене, нотариуса, беспренесен в гореспоменатата черква „Киеза Нуова“ и бе затворен в олтарата близо до ковчегата с тялото на св. Филип Нери.

След падането на републиката, 3 октомври 1799 г., когато Викарният епископ на Рим бе заповядал всички реликви от затворените черкви да се върнат на собствениците им, мощите на св. Кирил не бяха върнати в „Св. Климент“... Къде отидоха тези мощи? Какво стана с тях?...

Щастливото откритие в град Реканати

При това отчайващо състояние на нещата на отец Бойл идва мисълта, че може би разковничето на всички тези тайни се крие в Лоренцо Матеи, който последен е боравил с мраморната урна. И той започва да изучава личността на Лоренцо Матеи. След неговата смърт всички права на фамилията Матеи с папски мандат се прехвърлят на представителите по женска линия на този род, семейството Античи-Матеи. След Втората световна война архивът на тази фамилия е пренесен в град Реканати, близо до Анкона, на Адриатическо море, от двореца на Матеи в Рим в двореца Античи-Матеи в Реканати. През юли (2 – 4 юли) Античи-Матеи любезно предоставят на отец Бойл да прегледа всички документи в техния архив. За съжаление, в личните документи на Лоренцо Матеи не се намира нищо, което да разясни тайната около мощите на св. Кирил. Неочаквано обаче в домашния параклис на това семейство отец Бойл открива едно обикновено ковчеже, добре позлатено, в което се намира една кост, дълга около 6 сантиметра... Над ковчезето е написано: „Ex ossibus S. Kirilli“ – „от костите на св. Кирил“. Макар че липсва официален документ, придружаващ тези мощи, ние с право можем да кажем, че пред нас се намира една част от „костите, смесени

с пръст“, които се намираха под олтара на св. Доминик в черквата на св. Климент и които по-късно, от името на Латеранската базилика, са били взети от Лоренцо Матеи на 4 юли 1799 г. от КиезаНуова и запазени в неговия дворец в Реканати. Това заключение се потвърждава от факта, че върху златното ковчеже е поставен и гербът на кардинал Александър Матеи – брат на каноника-херцог Лоренцо Матеи. На 27 октомври 1963 г. епископ Андрей Грутка от Съединените щати приема мощите на св. Кирил, които семейството Античи-Матеи пожелава да предаде като ценен подарък на папата, и ги донася в Рим. На 14 ноември 1963 г. в Капела Систина, пред „Страшният съд“ на Микеланджело, в присъствието на принцеса Античи-Матеи, на кардиналите Чиконяни, Беа и Жилтрой, на много епископи и църковни сановници и на най-заслужилия от всичките това откритие – отец Бойл, златното ковчеже с мощите на св. Кирил е предадено в ръцете на папа Павел VI. Следващата неделя, 17 ноември 1963 г., на тържествена служба, в която взема участие лично папа Павел VI, по случай 11 столетия от покръстването на славянските народи реликвите са върнати отново в базиликата „Св. Климент“.

Голямата чест, оказана на българите католици и на България

След като произнесе своето вдъхновено слово и предаде реликвите, за да бъдат оставени на съхранение в параклиса, който папа Лъв XIII бе построил в чест на светите братя Кирил и Методий, Павел VI седна на своя епископски трон. Веднага започна тържествената литургия на славянски език. На папския олтар стоеше смутен и дълбоко вгълбен в себе си нашият незабравим духовен пастир дядо Куртев, който на 5 декември 1926 г., придружен от големия приятел на България монс. Ронкали – папа Йоан XXIII, тук, на същия олтар, бе ръкоположен епископ и прие името Кирил. От двете страни на дядо Куртев стояха облечени в архиерейски одежди двама епископи със служители: епископ Андрей Катков – русин, и епископ Чеслав Сипович – белорусин. На олтара бяха също и останалите свещеници със служители: архимандрит Атанас Великий – украинец, Михаил Лацко – словак,

Антоний Корен – словенец, и Йосиф Олшер – чех. Два мъжки хора, съставени от студенти на Руския папски колеж и на Украинския висш и среден колеж, изпълняваха вдъхновено на четири гласа величествената славянска литургия.

Папа Павел VI вземаше участие в богослужението, като благославяше присъстващите винаги на славянски език. Папата, кардиналите, епископите, дипломатите и всички присъстващи бяха възхитени от красотата и великолепието на тази необикновена славянска литургия. Наистина това честване бе един нов, небивал досега триумф на славянството и на славянския език в Рим – триумф, който напомняше на всички първите славянски служби във Вечния град с папа Адриан II преди XI век. Никой не очакваше, че на тези обикновени тържества на българите католици и на техния скромн екзарх Кирил Куртев ще се окаже толкова голяма чест. Най-малко очакваше това дядо Куртев. Но за своя голяма изненада той получи известие от Рим, че папа Павел VI желае българският католически екзарх дядо Куртев лично да участва в тържествата и да председателства архиерейската литургия, която ще се служи в базиликата „Св. Климент“ в присъствието и с участието на папата. Това бе наистина една голяма и неочаквана чест не само за дядо Куртев и за българите католици, но и за България въобще, като се има предвид, че българите католици са малко на брой и никога не са се проявили с големи дела. Но в Рим знаят също, че в течение на 10 години (1925 – 1935) нашият екзарх дядо Куртев бе най-близкият и най-верен приятел на монс. Ронкали, който дори и на смъртния си одър, като папа, искаше да види своя „скъп духовен син от България“. Но дядо Куртев не можа да отиде в Рим и тогава Йоан XXIII, преди да издъхне, си спомни отново за България и поръча броеничката, с която умираше, да бъде връчена лично на дядо Куртев. Това последно желание на Йоан XXIII бе изпълнено. Тази броеничка се пази днес като ценна реликва в католическата черква „Св. Троица“ в село Куклен, Пловдивско.

В Рим знаеха също, че когато дядо Куртев в 1926 г., тогава отец Стефан, бе доведен в Рим от монс. Ронкали за да бъде ръкоположен епископ, той пожела да повтори жеста на Константин Философ. И както Константин Философ смени името си в Рим и се нарече Кирил,

така и дядо Куртев, на 5 декември 1926 г., когато на главния олтар на „Св. Климент“ приемаше епископското ръкоположение, смени името си и се нарече Кирил. Наистина, както спомена Павел VI в словото си, „историята плете своите нишки с една точност, която ни възхищава и поражавя“. При тази голяма чест и при това необикновено тържество, на което бяха представени всички славянски народи, някои от тях в национални носии, толкова се искаше на дядо Куртев да види поне един свещеник от България или поне един селянин в национална българска носия! За негово щастие, между официалните лица заемаше своето почетно място българският посланик в Рим. Дядо Куртев си отдъхна. Честта на България бе спасена! Той продължи спокоен архиерейската си служба.

СЛОВО НА ОТЕЦ КИРИЛ КУРТЕВ

От името на всички славяни отец Куртев трябваше да поднесе благодарност към Светия отец за личното му участие в тези всеславянски тържества в Рим. Това бе нова голяма чест за българите католици и за България. Дядо Куртев говори френски.

Той каза:

„Ваше Светейшество,

Вие пожелахте 1100-годишнината от започването на апостолската дейност на св. братя Кирил и Методий сред славянските народи да приключи с една литургия на славянски език. Свети Кирил и свети Методий и техните непосредствени ученици св. Климент Охридски, Горазд и Наум бяха наистина създателите на славянската азбука, която даде началото на религиозната и светската литература на повече от 150 милиона славяни. Тази литература на национален език допринесе по един решителен начин за утвърждаването на християнството сред българския народ. Какво провиденциално събитие бе също и фактът, че в тази паметна година бяха открити мощите на св. Кирил, които Ваше Светейшество пожела да донесе сам в тази базилика, станала още по-скъпа на славянските народи.

Какво свето вълнение и каква чест за скромния представител на българските католици и на цялата наша страна, каква чест за мене, преди 37 години ръкоположен за епископ на същото това място, тук, в тази базилика, да бъда в този момент верен тълкувател на чувствата на всички присъстващи и по особен начин – на представителите на славянските католически народи: епископи, свещеници, верни, и да изразя тяхната дълбока благодарност към Ваше Светейшество, да изразя тяхната почит на синовно послушание и привързаност към Вашата особа, като Наследник на св. Петър и Заместник Христов.

Ваше Светейшество, като благоволихте да вземете лично участие в това заключително тържество, Вие подновихте, след десет века, жеста на Адриан II, който взе участие в тържественото погребение на св. Кирил тук, в същата тази базилика. За първи път славянският текст на литургията прозвуча под сводовете на базиликата „Санта Мария Маджоре“. Над пещерата на нашия Спасител Иисус Христос, почитана в тази базилика, бе осветена Литургията на славянски език. Тук беше нейният Витлеем. Тук св. Методий оплака останките на своя многообичан брат и заедно с него неговите ученици, гръцки и латински монаси, прекараха цялата нощ в молитвено бдение, пеейки поред заупокойните служби на трите тогавашни езика. На същия този език на славяните от Македония – отечеството на светите Кирил и Методий, ние отслужихме днес Светата литургия...

Благоволете, Ваше Светейшество, да ни дадете Вашия Апостолически благослов на нас, на нашите отсъстващи братя, на нашите болни, на страдащите, на всички верни, поверени на нашите грижи, на всички славянски народи“.

Преди 1100 години папа Адриан II в подножието на тази базилика слушаше словото на св. Кирил, славянския Просветител. Днес папа Павел VI слушаше словото на „Българския Кирил“. Действително има нещо знаменателно в това провиденциално съвпадение... Тържествената литургия, която се отслужи от дядо Куртев, и това слово, произнесено пред папа Павел VI и пред толкова много висши представители на Църквата и на славянските народи, може наистина да се сравни само с посрещането и с тържествата, които папа Адриан II направи в чест на двамата славянски просветители през декември

867 г. Не зная дали нашият скромнен дядо Куртев е съзнавал това, но на 17 ноември 1963 г. на този древен олтар, в тази скъпа за всички славяни базилика, в тази обстановка и пред тази елитна среда, събрана около Върховния Пастир на Католическата църква, България не е била никога толкова високо от векове насам... Същата нощ, като бяха утихнали отдавна чудните мелодии на славянската музика, след като всички височайши посетители напуснаха базиликата и вратите на това славянско светилище бяха заключени, когато Вечният град заспа, в полумрака на една червена електрическа лампичка се очертаваше силуетът на един странен богомолец, който прекара цялата нощ в молитва пред светите мощи.

Когато на другия ден слънцето огря Ватиканския хълм и монасите доминиканци влязоха в храма за утринна молитва, те с изненада видяха, че българският католически епископ още стоеше на колене и се молеше. Едва тогава дядо Куртев се сепна, стана и напусна удовлетворен древната базилика... От името на българските католици и от името на целия български народ той отдаде най-искрена и най-дълбока почит към новооткритите мощи на св. Кирил.

РЕЗЮМЕ...

1365 г. Осем францисканци започват евангелизиране във Видинското царство.

1371 г. Църквата в чест на Света Богородица е построена в Чипровец .

1565 г. Първото апостолическо посещение в Чипровец от Фра Амброджио да Рагуза. Това ще бъде предпоставка за ново и по-силно присъствие на францисканците в града.

10 септември 1601 г. В Рим Петър Солинат е ръкоположен от същия папа за първи католически епископ на Сердика (София) със седалище Чипровец, където през 1604 г. започва забележителната си апостолическа дейност.

1624 г. Епископ Илия Маринич основава в Чипровец първото българско хуманитарно училище.

6 май 1651 г. Монс. Филип Станиславов издава в Рим молитвеник с новобългарски елементи в езика, наречен „Абагар“ – първото българско печатно издание. Най-голямата гордост на Католическата църква в България.

1668 г. Петър Богдан написва историята на България.

1674 г. В една и съща година – в Рим, Никопол и Чипровец, умират Парчевич, Станиславов и Богдан, *„най-горещите родолюбци между великаните“*.

Септември 1688 г. Чипровец – „люлката на българската свобода“, въстава... В отговор на това унищожението е пълно... След 50 години, като феникс от пепелта си, той ще се прероди и ще се нарича Чипровци.

През 1700 г. След Чипровското въстание, особено в Северна България, християните са изтощени, измъчвани от турците. Опустошението е навсякъде, много хора бягат. Героичните епископи Станиславович, Пулиеви, Канапа и Дованлия се изправят лице в лице и преодоляват ужасни и неописуеми преживявания.

1782 г. Само от любов, пристигат Отците пасионисти в Северна България.

1826 – 1835 г. Деветгодишно непрекъснато чудотворно явление в гр. Никопол: над три полумесеца на три джамии се появявали три кръста...

1840 г. Само от любов пристигат и Отците капуцини в Южна България.

1861 г. Ражда се Униатската църква.

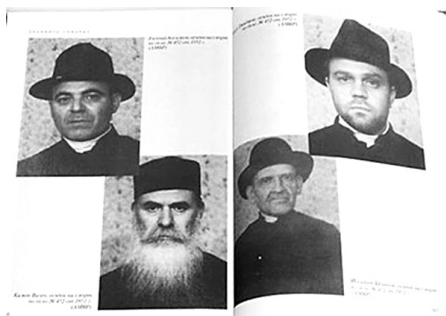
3 март 1878 г. След Априлското въстание и кървавото клане в Батак, където турците обезглавяват над 5000 българи, след епичните битки на Плевен и Шипка, след пет ужасни и дълги века на тирания, България е вече освободена от турското владичество. Българската нация се завръща гордо към живота. Глътка свобода, която, за съжаление, трае кратко.

1892 г. След поканата на цар Фердинанд в България се завръщат част от потомците на чипровските католици, избягали в Банат след Чипровското въстание. Основават село Асеново и енориите Бърдарски геран, Драгомирово, Гостиля и Брегаре.

1925 – 1934 г. Св. Йоан XXIII, обичан от всичките българи, пребивава в страната като Апостолически визитатор.

7 ноември 1938 г. След 250 години чипровските герои „възкръсват“ от устата и в сърцето на бъдещия епископ Евгений Босилков (1947 – 1952).

1944 г. Комунистическият режим – мракобесие и ново духовно заробване. Повтарят се мрачните години на турското иго.

11 ноември 1952 г.

Замлъква гласът на монс. Евгений Босилков и на неговите другари мъченици – свещениците Камен Вичев, Павел Джижов и Йосафат Шишков. „Ще заговори“ кръвта на бъдещите Блажени.

17 ноември 1963 г. Слово на Отец Кирил Куртев в Базиликата „Св. Климент“ в Рим по случай преоткриването на мощитена св. Кирил в гр. Реканати (област Марке, Италия) на 4 юли 1963. На тържествената служба участва лично папа Павел VI (1963 – 1978).

10 ноември 1989 г. Пада тоталитарният режим в България.

1993 г. Отците пасионисти и капуцини отново идват в България да върнат надеждата...

23 – 26 май 2002 г. Св. Йоан Павел II (1978 – 2005) посещава България. Чипровската чудотворна икона, възстановена, изтъкана и благословена от Чипровския игумен и от Никополския владика, е подарена на Папата.

2017 В университетската библиотека на италианския град Модена проф. Лилия Илиева открива целия авторов ръкопис на историята на България, написана от Петър Богдан.

5 – 6 май 2019 г. Папа Франциск посещава България.

1624 – 2024 г., Чипровец 400 години от основаването на първото хуманитарно българско училище в Чипровец, чрез което католици и православни, като едно цяло, обединени във вярата и културата, ни показват как да победим всички форми на невежество и тирания, истинските вируси на нашето общество.

БИБЛИОГРАФИЯ

- АБАГАР на Филип Станиславов. Рим 1651, София: Народна просвета, 1979.
- БОСИЛКОВ, Е., 1938. Станиславов и Парчевич. Статия във вестник „Istina“, № 877.
- АРХИВ в манастира на Сестрите Евхаристинки. София, 1938. България и историята на България във ватиканските архиви в апостолическа ватиканска библиотека. София, 1988.
- ДЖОРДЖЕТА, А. Г., 2004. Дълбоки корени – background на католицизма в България. Italia: Ed. ESO (TE).
- ДЖОРДЖЕТА, А. Г., 2006. Край брега на Дунава – начало на католическите общности в България. Italia: Ed. ESO (TE).
- ДИМИТРОВ, Б., 2001. Петър Богдан Бакшев. Български историк от XVII век. София: Биом.
- ДОВАНЛИЯ, П. Пастирски послания. Ръкописи. Рим: Генерален архив на Пасионистите.
- ДОКУМЕНТИ ЗА КАТОЛИЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ В БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ XVII ВЕК, 1993. София: Св. Климент Охридски“.
- ДЯКОВА, В., 1990. Кипровец, любезната ми родина. София.
- ЕЛЕНКОВ, И., 2000. Католическата църква от византийско-славянски обред в България.
- ГЕОРГИЕВ, И., 1914. ИСТОРИЯ НА БЪЛГАРСКИЯ НАРОД. Стара Загора: Светлина.
- ГЕОРГИЕВ, И., 1804. Чипровското въстание 1688. Букурещ.
- КАЛЕНДАРИ „СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“. Архив в манастира на Сестрите Евхаристинки. София, 1922 – 1950.
- КЛАЙНЕР, Б. , 1977. История на България. Съставена в 1761 г. София: Българска академия на науките.

- МАРКОВ, А., 1936. Исторически очерк за Никополската епархия. Календар „Св. Кирил и Методий“. София.
- МИЛЕТИЧ, Л., 1894. Из историята на българската католическа пропаганда в XVII в. София.
- МИЛЕТИЧ, Л., 1905. Нови документи по миналото на нашите павликяни. София.
- НЕШЕВ, Г., 1978. Културни прояви на българския народ XV – XVII в. София: Народна просвета.
- НЕШЕВ, Г., 1987. На своя народ български. София .
- НЕШЕВ, Г., 1989. Чипровци 1688 – 1988. София.
- РЪКОПИС ЗА ФИЛИП СТАНИСЛАВОВ . Враца: Държавен архив.
- APPARIZIONE MIRACOLOSA DELLE CROCI SUI TRE MINARETI NELLA CITTÀ DI NIKOPOL DAL 1826 al 1835. Manoscritto, Archivio generale Passionisti, Roma.
- ARCHIVUM FRANCISCANUM HISTORICUM. PP. Collegii D. Bonaventurae Firenze, 1929 /191 /192.
- EMMANUELIS A S. ALOYSIO G., 1912. Schematismus Diocesis Nicopolitanae, Ritus Latinis in Bulgaria. Romae.
- FERMENDZIN, E., 1892. ACTA BOSNAE. Zagrabiae.
- FERMENDZIN E., 1887. ACTA BULGARIAE ECCLESIASTICA. Academia scientiarum et artium slavorum meridionalium, Zagrabiae.
- GIORGINI, F., 1998. I passionisti nella chiesa di Bulgaria. Roma: Curia generale Passionisti.
- GIRAUDO, C., 1989. Eucarestia per la chiesa. Brescia: Morcelliana.
- GRANCHAROV, M. 1999. Catalogue. Historical museum – Pleven
- HIBERNO, L.W., 1932. ANNALES MINORUM. Firenze.
- HVEBERO, F., 1698. MENOLOGIUM. Firenze.
- MARTYROLOGIUM ROMANUM, 1845. Romae.

- NETZMANNER, 1913. O ESCURSIUNE LA NICOPOLIS AD ISTRUM.
Bucuresti
- NOTA D'ARCHIVIO SU FILIP STANISLAVOV. IV – III / I – I / I – 7.
Archivio generale Passionisti, Roma
- PERRI, V., 1982. Cirillo e Metodio. Le biografie paleoslave. Milano: Edizioni
O.R.
- ROPS, D., 1957. La chiesa del tempo dei barbari. Torino: Marietti.
- VESELY, J.M., 1982. Scrivere sull'acqua. Cirillo, Metodio, l'Europa. Jaca book.

PRIMI PRINCIPIJ
DELLA
GRAMMATICA TURCA

PARTE PRIMA

Dei Nomi.

CAPITOLO I.

Della Declinazione de'Nomi Sostantivi.

Prima Declinazione de'Nomi Sostantivi, che hanno per vocale

un ا , o - ا , o ى o - y nell'ultima sillaba

del Nominativo singolare.

- Sing.Nom. اوغلان *oghlan*, il Garzone .
Gen. اوغلانك *oghlanıñ*-, del Garzone .
Gen. اوغلان *oghlan*, di Garzone .
Dat. اوغلاننه *oghlanıñ*, al Garzone .
Acc. اوغلانى *oghlanıñ*, il Garzone .
Acc. اوغلان *oghlan*, Garzone .
Voc. اوغلان اوغلان يا اوغلان *oghlan, o ghlan ya ghlan*, o Garzone .
Abl. اوغلاندىن *oghlanıñdan*, dal Garzone .
Plur.Nom. اوغلانلار *oghlanlar*, i Garzoni .
Gen. اوغلانلارنى *oghlanlarnıñ*-, dei Garzoni .

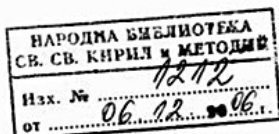
A

Gen.

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА „СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“
ST. ST. CYRIL AND METHODIUS NATIONAL LIBRARY

бул. „Васил Левски“ 88, 1037 София, тел. 00359 (2) 988 28 11, факс 00359 (2) 843 54 95
88, Vasil Levski bld., 1037 Sofia, Bulgaria, phone 00359 (2) 988 28 11, fax 00359 (2) 843 54 95
<http://www.nationallibrary.bg>, e-mail: nl@nationallibrary.bg

Отец Анджело Джорджета
Виа Белведере, 4
40033 Казалекио ди Рено
Италия

Уважаеми Отец Джорджета,

Ръководството на Народна библиотека “Св. Св. Кирил и Методий” най-искрено Ви благодарим за книгата “Край брега на Дунава – Начало на католическите общности в България”, която Ви е любезно ни предоставихте като дар.

Високо ценим Вашия дарителски жест и Ви уверяваме, че това издание ще бъде ценно попълнение във фондовете на Народната библиотека и ще спомогне за запълване на липсващи моменти в българската история, засягаща католицизма в България.

Благодарим Ви още веднъж за проявеното внимание.

С уважение:

Проф. д-р Боряна Христова
Директор

СЪДЪРЖАНИЕ

Предисловие	5
Дунавската равнина, нейните първи християни	6
България и християнството	9
Златният век	12
Монсеньор Петър Солинат – Петър Злойутрич	15
Монсеньор Илия Маринич	17
Писмо свидетелство за основаването и дейността на първото хуманитарно българско училище в Чипровец	18
Някои интересни писма в архаична кирилица от „Акта Булгарие“ на времето на И. Маринич	21
Монсеньор Петър Богдан (Петър Бакшич)	24
Историята на България от Петър Богдан	27
Марцианополска архиепархия. Монс. Петър Парчевич	34
Никополска епархия. Монс. Филип Станиславов	39
Паметната надгробна плоча на Ф. Станиславов	40
Абагар	41
Слово на отец д-р Евгений Босилков, по случай честване празника на първата печатна книга „Абагар“	52
Писмо, в което се удостоверяват реабилитацията и възрастта на епископ Филип Станиславов	54
Официален документ за първите български епископи с датите на папските декрети, отнасящи се до тях, и на мерките срещу тях	57
Златни букви – огнени слова	59

ПЛАМЕННИ НАДЕЖДИ

Чипровското въстание	
Монс. Антон Стефанов	61
Слово, произнесено от отец д-р Евгений Босилков на панихидата за падналите чипровски въстаници в Чипровския манастир на 7 ноември 1938 г.	64
Слово, произнесено от отец д-р Евгений Босилков в гр. Чипровци на 8 ноември 1938 г.	66
Надежда	68
Монс. Павел Дованлия	69
Любов	70
Деветгодишно непрекъснато чудотворно явление в гр. Никопол	72
Вяра	73
Кратка история на Чудотворната чипровска икона	74
Спомени и килими	78
Приложение 1: Турските фермани	84
Приложение 2: Д-р Купен Михайлов, Рим 1963 г. От погребението на св. Кирил 869 г. до пренасянето на неговите мощи (Исторически очерк, резюме)	86
Словото на отец Кирил Куртев	91
Резюме	94
Библиография	97
Благодарствено писмо от Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ в София	100

Prefazione	3
Premessa	5
La pianura danubiana e il suo primo cristianesimo	5
La Bulgaria e il cristianesimo	8
Il secolo d'oro	10
Il vescovo Petar Zlojutríc (Budi)	13
Il vescovo Elia Marinić	14
l'arcivescovo Petar Bogdan Bakšić (1601 – 1674)	17
l'Arcidiocesi Marcianopolitana. Petar Parcević	25
La Diocesi Nicopolitana – Filip Stanislavov, Abagar	28
Lettere d'oro – Parole di fuoco	36
l'insurrezione di Ciprovez. Antonio Stefanov	38
Speranza	43
Il vescovo Pavel Dovanlia	44
Amore	45
L'apparizione delle croci sui minareti a Nikopol	47
Fede	48
Breve storia dell'icona miracolosa di Ciprovi	49
Foto e ricordi	53
Le rocce di Belogradcik	58
In sintesi	61
Bibliografia	64

INDICE

- Sing.Nom. *اغلین*, il Garzone .
 Gen. *اغلین*, del Garzone .
 Dat. *اغلین*, al Garzone .
 Acc. *اغلین*, il Garzone .
 Acc. *اغلین*, Garzone .
 Voc. *اغلین*, o Garzone .
 Abl. *اغلین*, dal Garzone .
 Plur.Nom. *اغلینلر*, i Garzoni .
 Gen. *اغلینلر*, dei Garzoni .

A

Gen.

Della Declinazione de' Nomi Solitarii .
 Prima Declinazione de' Nomi Solitarii, che hanno per vocale
un f, o - a, o 5 o - y nell' ultima sillaba
 del Nominativo singolare .

PRIMI PRINCIPII
 DELLA
 GRAMMATICA TURCA
 PARTE PRIMA
 Dei Nomi .
 CAPITOLO I.
 DELLA DECLINAZIONE DE' NOMI SOLITARI.

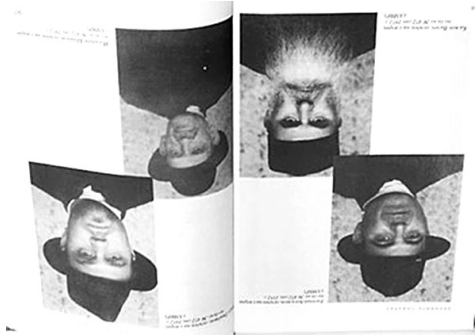
HVEBERO, F., 1698. *MENOLOGIUM*. Firenze.
 MARTYROLOGIUM ROMANUM, 1845. Romae.
 NETZMANNER, 1913. *O ESCURSIVNE LA NICOPOLIS AD ISTRUM*.
 Bucuresti.
 NOTA D'ARCHIVIO SU FILIP STANISLAVOV. IV - III / I - I / I - 7.
 Archivio generale Passionisti, Roma
 PERRI, V., 1982. *Cirillo e Metodio. Le biografie paleoslave*. Milano:
 Edizioni O.R.
 ROPS, D., 1957. *La chiesa del tempo dei barbari*. Torino: Marietti.
 VESELY, J. M., 1982. *Scrivere sull'acqua*. Cirillo, Metodio, l'Europa. Jaca book.

- КЛИЙНЕР, Б., 1977. История на България. Съставена в 1761 г. София: Българска академия на науките. София
- МАРКОВ, А., 1936. Исторически очерк за Никополската епархия. Календар „Св. Кирил и Методий“. София.
- МИЛЕТИЧ, Л., 1894. Из историята на българската католическа пропаганда в XVII в. София.
- МИЛЕТИЧ, Л., 1905. Нови документи по миналото на нашите павликяни. София.
- НЕШЕВ, Г., 1978. Културни прояви на българския народ XV – XVII в. София: Народна просвета.
- НЕШЕВ, Г., 1987. На своя народ български. София .
- НЕШЕВ, Г., 1989. Чирковци 1688 – 1988. София.
- РЪКОПИС ЗА ФИЛИП СТАНИСЛАВОВ. Браца: Държавен архив.
- APPARIZIONE MIRACOLOSA DELLE CROCI SUI TRE MINARETTI NELLA CITTÀ DI NIKOPOL DAL 1826 al 1835. Manoscritto, Archivio generale Passionisti, Roma.
- ARCHIVUMFRANCISCANUMHISTORICUM.PP.CollegiiD.Bonaventurae Firenze, 1929 /191 /192.
- EMMANUELIS A S. ALOYSIO G., 1912. Schematismus Diocesis Nicolitanae, Ritus Latinis in Bulgaria. Romae.
- FERMENDZIN, E., 1892. ACTA BOSNAE. Zagrabiae.
- FERMENDZIN E., 1887. ACTA BULGARIAE ECCLESIASTICA. Academia scientiarum et artium slavorum meridionalium, Zagrabiae.
- GIORGINI, F., 1998. I passionisti nella chiesa di Bulgaria. Roma: Curia generale Passionisti.
- GIRAUDDO, C., 1989. Eucarestia per la chiesa. Brescia: Morcelliana.
- GRANCHAROV, M. 1999. Catalogue. Historical museum – Pleven
- HIBERNO, L.W., 1932. ANNALES MINORUM. Firenze.

- АБАГАР на Филип Станиславов. Рим 1651, София: Народна просвета, 1979.
- БОСИЛКОВ, Е., 1938. Станиславов и Парчевич. Статия във вестник „Istina“, № 877.
- АРХИВ в манастира на Сестрите Евхаристинки. София, 1938. България и историята на България във ватиканските архиви в апостолическа ватиканска библиотека. София, 1988.
- БЪЛГАРИЯ И ИСТОРИЯТА НА БЪЛГАРИЯ във ватиканските архиви и в Апостолическа ватиканска библиотека“ – София – 1988
- ДЖОРДЖЕТА, А. Г., 2004. Дълбоки корени – background на католицизма в България. Italia: Ed. ESO (TE).
- ДЖОРДЖЕТА, А. Г., 2006. Край брега на Дунава – начало на католическите общности в България. Italia: Ed. ESO (TE), Italia 2006
- ДИМИТРОВ, Б., 2001. Петър Бордан Бакшев. Български историк от XVII век. София: Биом.
- ДОВАНИЯ, П. Пастирски послания. Ръкописи. Рим: Генерален архив на Лационистите.
- ДОКУМЕНТИ ЗА КАТОЛИЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ В БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ XVII ВЕК, 1993. София: Св. Климент Охридски;
- ДЯКОВА, В., 1990. Кипровец, любезната ми родина. София.
- ЕЛЕНКОВ, И., 2000. Католическата църква от византийско-славянски обред в България. София.
- ГЕОРГИЕВ, И., 1914. ИСТОРИЯ НА БЪЛГАРСКИЯ НАРОД. Стара Загора: Светлина.
- ГЕОРГИЕВ, И., 1804. Чипровското въстание 1688. Букурещ.
- КАЛЕНДАРИ „СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“; Архив в манастира на Сестрите Евхаристинки. София, 1922 – 1950.

BIBLIOGRAFIA

11 novembre 1952. In seguito alla fucilazione del vescovo Eugenio Bosilkov e dei sacerdoti Yosafat, Pavel e Kamen, la voce dei cristiani bulgari è messa a tacere. “Parlerà” il loro sangue!

17 novembre 1963. Omelia di Padre Kiril Kurtev (già segretario di Roncalli a Sofia) alla presenza Papa Paolo VI (1963-1978) nella basilica di S. Clemente a Roma, in occasione del riposizionamento delle reliquie di S. Cirillo scoperte a Recanati il 4 luglio 1963 da parte di Padre Leonard Boyl, domenicano irlandese.

10 novembre 1989 Cadono i regimi totalitari.

1993 I missionari passionisti e francescani ritornano in Bulgaria per restituire la “Speranza”.

23-26 maggio 2002 San Giovanni Paolo II (1978–2005) visita la Bulgaria. Ridisegnata, ricostituita e tessuta, l'icona miracolosa di Ciprovez, viene offerta al Papa a Plovdiv durante la Santa Messa.

2017 Nella biblioteca dell'università di Modena, la signora Lilia Ilieva scopre l'intero manoscritto della storia della Bulgaria, scritto da Petar Bogdan.

5 – 6 maggio 2019 Papa Francesco visita la Bulgaria

1624 Ciprovez 2024 - 400 anni dalla fondazione della prima scuola bulgara a Ciprovi, attraverso la quale cattolici e ortodossi, come un solo corpo, uniti nel credo e nella cultura, ci insegnano come vincere ogni forma di ignoranza e tirannia – le vere piaghe della nostra società.

- 30 aprile 1782** Solo per amore arrivano i Padri Passionisti nel nord della Bulgaria.
- 1826 – 1835** Apparizione di strane croci all'interno delle mezzelune, su tre minareti di Nikopol.
- 1840** Solo per Amore, nel sud della Bulgaria, arrivano anche i missionari Cappuccini.
- 1861** Nasce la Chiesa Cattolica di Rito Bizantino-Slavo.
- 3 marzo 1878** Dopo i moti insurrezionali di Aprilzi, Oborisct e Batak, dove vengono decapitate più di 5000 persone, in seguito alle epiche battaglie di Pleven e di Scipka, dopo cinque lunghi secoli di orrori e tirannie, la Bulgaria è libera dal giogo turco. Una "boccata di libertà" che purtroppo durerà poco.
- 1892** In seguito all'invito del re Ferdinando, una parte dei cattolici di origine bulgara, dalla regione Banat in Romania ritornano in patria. I discendenti dei valorosi eroi di Ciprovez fondano il paese di Azenovo, gli altri fondano le parrocchie di Bardarski Gheran, Dragomirovo, Gostilia e Bregare
- 1925 – 1934** San Giovanni XXIII, amato da tutti i bulgari, risiede per nove anni a Sofia come Visitatore Apostolico.
- 7 novembre 1938** Dopo 250 anni, gli eroi di Ciprovez "risorgono" dalle labbra e nel cuore del futuro vescovo Eugenio Bosilkov (1947-1952).
- 1944** Il regime comunista apre le porte alle tenebre di una nuova schiavitù... Si ripetonno, in modo peggiore, gli anni tenebrosi del giogo turco!

IN SINTESI

- 1365** Otto francescani iniziano la loro evangelizzazione nel Regno di Vidin.
- 1371** A Ciprovez viene costruita la chiesa in onore della Vergine Maria.
- 1565** Prima visita apostolica a Ciprovez da parte di Fra Ambrogio da Ragusa. Sarà la premessa per una nuova e più forte presenza francescana nella città.
- 10 settembre 1601** A Roma Petar Solinat è ordinato dallo stesso Papa come primo vescovo cattolico di Serdica (Sofia) con sede a Ciprovez, dove nel 1604 inizia il suo apostolato.
- 1624** Mons. Elia Marinic fonda la prima scuola di scienze religiose e umanistiche in Bulgaria.
- 6 mai 1651** r. Mons. Filip Stanislavov fa stampare a Roma un prontuario di preghiere detto "Abagar". Primo documento stampato in lingua bulgara, con elementi letterari nuovi.
- 1668** Petar Bogdan scrive la storia della Bulgaria.
- 1674** Nello stesso anno – a Roma, a Nikopol e a Ciprovez, muiono: Petar Parcevic, Filip Stanislavov e Petar Bogdan.
- Settembre 1688** Ciprovez - "Culla della libertà bulgara" - Insorge. In risposta la distruzione è totale... Dopo 50 anni, come una fenice, dalle proprie ceneri rinascerà e si chiamerà Ciprovi...
- Per tutto il 1700** A causa dell'insurrezione di Ciprovez, soprattutto nel nord della Bulgaria, tormentati dai turchi, i cristiani sono allo stremo. La desolazione è ovunque. La gente scappa. Gli eroici vescovi Stanislavovic, Pugliesi, Canepa e Dovanlia affrontano a viso aperto e superano terribili e indescrivibili prove.

Traduzione del Ferrano fatta dall'Imam di Svishov il 1° Aprile 1940, con il quale si autorizza la costruzione della chiesa di Oresh, presso Svishov.

“Destinatario”

A Sua Eccellenza il Governatore di Vidin e all'Imam di Svishov . – Rumelia.

“Stemma della nazione Ottomana”.

In occasione della domanda fatta dai cristiani di Oresh presso Svishov, con la quale vorrebbero il permesso di aggiustare la vecchia chiesa, dato che attualmente, la chiesa, lunga 28 m., larga 7,5 m. e alta 5 m., non riesce a contenere l'intera comunità cristiana. Dopo aver svolto le dovute verifiche, è risultato che effettivamente c'era bisogno di una chiesa nuova e per la quale gli si dà il permesso con codesto Ferrano di aggiustare e allargare la chiesa in questione con la stessa lunghezza, ma larga 15 m. e alta 11 m.. Perché l'attuale Ferrano venga eseguito incarichiamo il Governatore di Vidin e l'Imam di Svishov di vegliare perché esso sia eseguito in modo corretto e affinché non ci siano interferenze di nazioni straniere.

... (firma illegibile) Anno 1265

Прееод на фрмана, с които се разрешава постройката на църквата в с. Ореш, Свщовска околия, направен от мюфтията в гр. Свщов на 1 април 1940 г

“арс”
До Негово Превъзходителство Видинския Вагия и Свщовския Мюфтия. – Румелия.
“Герб на Отманската държава”

По повод заявлението подадено от христианиите в с. Ореш, Свщовско, с което искат да им се разреши да поправят старата църква, тъй като досегашната църква, която е била с дължина 28, на ширина 7,5 на височина 5 аршина и която не подирага цялото християнско население. След като се направи нужното проучване се установило, че действително е имало нужда от такава църква и за която им се разрешава с настоящия ферман да поправят и разширят нова такава църква с дължина 15, с височина 11 аршина. Като с изтъгненето на настоящия ферман натоварваме Вагия на Видинската област и Мюфтията в Свщов да бъдат върху точното му изтъгнение и за непочуването и от някоя друга страна.

...../подпис не се четет/

1265 година.

Handwritten text in a cursive script, likely a letter or document. The text is arranged in several lines, with some words appearing to be in a different language or dialect. There are two small sketches of a bird or insect, possibly a fly, drawn in the left margin. The paper shows signs of age and wear.

Handwritten text in a cursive script, similar to the left page. This page features a large, dense, and somewhat chaotic scribble in the center, which appears to be a stylized or abstract drawing. The text is written in a similar cursive style to the left page.

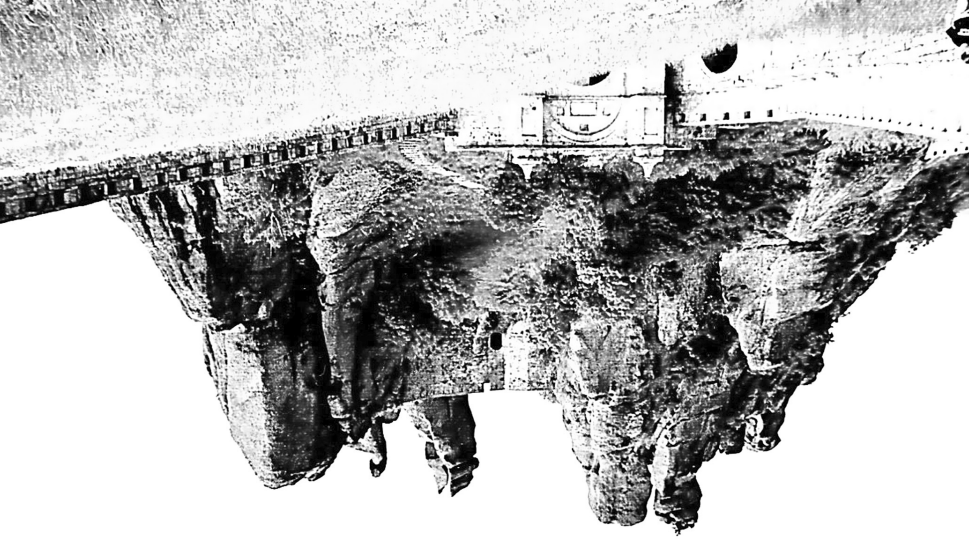

Fernani o permessi rilasciati dalle autorità turche verso la metà del XIX sec., per la costruzione delle chiese cattoliche a Malcika, Oresc, Belene e Trancioviza e custoditi nell'archivio statale bulgaro a Russe.

APPENDICE

**LE ROCCE DI BELOGRADCIK
(nei pressi di Ciprovi)**

SPERANZE ARDENTI

400 anni dalla fondazione della prima scuola in Bulgaria

Finalmente una nuova cappellina presso il museo storico vicino ai ruderi della cattedrale cattolica, costruita dopo la prima zolla, fatta il 3 settembre 2018 e benedetta dall'ideatore della costruzione Padre Ivan Topalski, parroco della parrocchia di Sant'Andrea a Kalojanovo, diocesi di "SofiaPlovdiv". La cappellina cattolica è di 35 m.q. In essa hanno trovato riposo le ossa dell'arcivescovo Petar Bogdan, del vescovo Elia Marinic, di diversi frati francescani e di altri fedeli, venute alla luce durante gli scavi archeologici degli anni Ottanta del secolo scorso e depositati in alcuni sacchi in un soffitto.

Ciprovi, 2020

Chiesa parrocchiale dei discendenti di Ciprovez che ritornarono in Bulgaria nel 1892 e fondarono Asenovo.

3 settembre 2015

**Alcuni sacerdoti della diocesi di "Termoli-Larino" in occasione della visita a Ciprozi, sono ben accolti ad Asenovo.
Da sinistra: Gianfranco, Nicolino, Nicolino, Matteo, Petar, Angelo, Silvio, Maria, Julia e Ivaylo.**

Ciprovi, 2001

**Benedizione della statua del vescovo Petar Bogdan...
Tra i presenti: il sindaco della città Signor Liusien Simeonov; il Metropolitica di Vidin Domitian (1932 – 2017) il Nunzio Apostolico Antonio Mennini, ecc.**

Ciprovi, nel proprio stemma, tessuto a mano secondo una antica tecnica del posto, con i simboli del bosco e delle miniere, ha un originale leone a due code simbolo della casata di Petar Bogdan Bakšić e un capro simbolo della casata di Petar Parcević.

FOTO E RICORDI

Padre nostro... Ave Maria... Gloria al Padre... Vergine Miracolosa di Ciprovi – Preghiera per noi.

si benigne anche verso di noi: implora da tuo figlio e nostro Signore Gesù Cristo la Grazia di cui ora necessitiamo...

Oh, miracolosa Santa Madre di Dio:
 – che per tre volte sei miracolosamente apparsa e in tuo onore è stata costruita
 la cattedrale; - che hai protetto il tuo popolo dalla siccità, dalle inondazioni e dalla
 peste;
 – che sei stata invocata come “Madre di Misericordia”;
 – che con le tue lacrime hai profetizzato la distruzione della città;
 – che hai restituito ai ciechi la vista, ai sordi l’udito e ai malati la salute;
 – che con la tua luminosa ed eterna santità sei di nuovo tra i tuoi fedeli;

Preghiera alla Vergine Miracolosa di Ciprozi

Nel 2002, in occasione della visita apostolica in Bulgaria del Papa, l'immagine viene ridipinta a Ciprovi, secondo i rigorosi e classici canoni iconografici del tempo (vedi foto).

Su tale modello viene tessuta a mano una copia su telaio verticale secondo una tecnica antica e originale di Ciprovi.

Il 18 maggio 2002, all'interno dei ruderi della cattedrale cattolica, l'icona viene solennemente benedetta dal vescovo cattolico locale e "dall'egumeno" del convento ortodosso di Ciprovi.

Il 26 maggio 2002, a Plovdiv, durante l'offerta della Santa Messa, l'icona viene offerta a San Giovanni Paolo II, qual segno di amicizia e gratitudine (vedi foto successive).

Con l'insurrezione di Ciprovez, soppressa nel sangue, l'icona è portata miracolosamente in salvo a Sibiu (Transilvania – Romania), dove continuerà ad operare prodigiosi miracoli a cechi, sordi e ad altri ammalati.

Custodita nel convento dei Frati Francescani ad Alba Iulia, purtroppo, il 29 novembre del 1751 viene distrutta da un incendio.

Fortunatamente una copia della stessa icona viene trovata a Roma. Verrà pubblicata in bianco e nero, sul giornale cattolico bulgaro "Istina" e sulla rivista cattolica bulgara "I Santi Cirillo e Metodio" durante l'anno 1938 in occasione dei 250 anni dall'insurrezione di Ciprovez.

Nel 1366, otto Frati Francescani Minori, quando da Olovo (Bosnia) arrivano a Ciprovez (Bulgaria) portano con loro una copia dell'icona miracolosa della loro città.

Un giorno, dalla cappella dei Frati Francescani l'icona scompare. Viene ritrovata su una collina tra alcuni rovi avvolta da una luce misteriosa. Riportata indietro, per altre due volte da sola si trasferisce miracolosamente di nuovo sulla collina. Il segno è interpretato come divino: alla Vergine viene promessa la costruzione di una Chiesa in suo onore, proprio lì sulla collina. Accadrà nel 1371, quando la città di "Ciprovez" verrà posta sotto la sua protezione. Protezione che si realizzerà in momenti di siccità, di inondazioni e di peste.

Ricoperta d'argento, soggetta a saccheggi e devastazioni, sarà difesa e sostegno per gli abitanti di Ciprovez che solo nel 1601 vedranno la loro chiesa sede episcopale e consacrata alla Vergine Assunta. Da qui partiranno vescovi e missionari che evangelizzeranno gli eretici in tutta la Bulgaria, in tutto il sud della Romania fino in Moldavia.

Per tutto il XVII secolo Ciprovez sarà centro propulsore della cultura bulgara. L'immagine taumaturga di Ciprovez venerata come "Madre di Misericordia", per ben due volte piangerà.

Saranno lacrime di predizione per la distruzione della città e del suo popolo (1688).

BREVE STORIA DELL'ICONA MIRACOLOSA DI CIPROVZI

Nicola Nikolov, professore di storia, profondo conoscitore dei vescovi cattolici vissuti in Bulgaria durante il XVII secolo.

– Don Angelo Giorgetta

– Siyka Tacheva, tessitrice di tappeti originali di Ciprovzi secondo una tecnologia tradizionale. È lei che fece l'icona al telaio donata a S. Giovanni Paolo II.

Il cattolicesimo in Bulgaria ha una sua storia. Ha radici veramente profonde. Non si potranno conoscere mai fino in fondo la fede e l'eroismo di vescovi come:

- Petar Solinat. Fondatore della diocesi di Sofia.
- Elia Marinč. Fondatore della prima scuola umanistica in Bulgaria.
- Petar Bogdan Bakšić. Apostolo e storico. Primo promotore per la liberazione del popolo bulgaro dai turchi.
- Petar Parčević. Primo bulgaro laureato. Instancabile diplomatico. Lottò "senza sosta" per la liberazione dai turchi.
- Filip Stanislavov. Autore di "Abagar". Documento stampato con elementi letterali nuovi per la lingua bulgara del tempo.
- Pavel Dovanlia. Cultore di lingua bulgara. Poeta eccellente.

La loro fede e il loro eroismo sono il frutto di un lungo e paziente progetto divino che ci ricorda come la nostra vita è una pianta sempre-verde desiderosa di essere periodicamente innaffiata.

Parlare di storia significa "tenere vive le nostre radici" e fortificarle con il ricordo della vita e delle opere di persone che, ieri, oggi e sempre, donano con gioia la vita per il Bene di tutti.

"L'alberello" dell'odierno cattolicesimo in Bulgaria è simile alla pianta del seme di senapa della parabola di Gesù, una pianta dalle radici profonde e vigorose. Quante volte è stata recisa, tante volte è rihorita. Radicata in Cristo nessuno può estirparla.

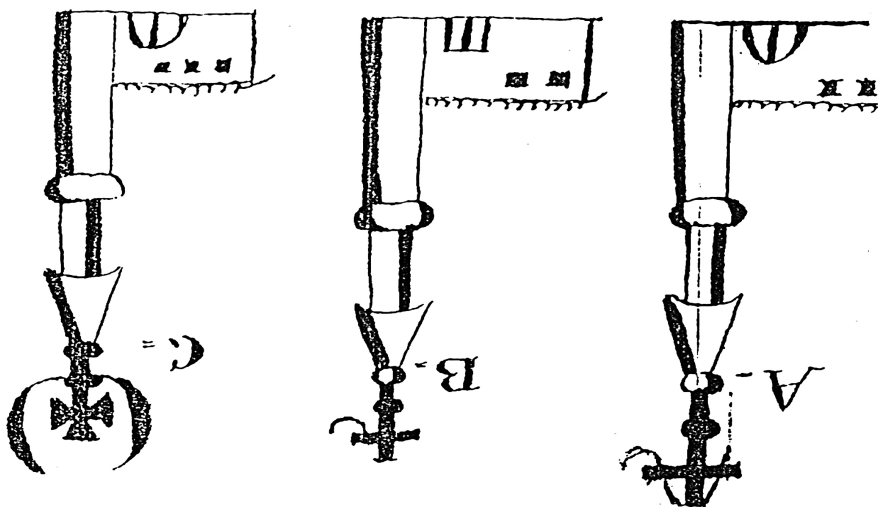
La vita di questo "piccolo arbusto" è una testimonianza d'Amore, è certezza che le radici delle nostre croci affondano in un cuore vivo, quello di Cristo Risorto. Grazie al sangue di cattolici e ortodossi, attualmente fioriscono parrocchie, chiese e vocazioni.

Un Grazie che, partendo dal vescovo Petar Solinat (morto il 4 aprile 1623), passando attraverso tutti i vescovi, francescani, passionisti e clero locale fino al vescovo Kiril Kurtev (morto il 9 marzo 1971), *non avrà mai fine...*

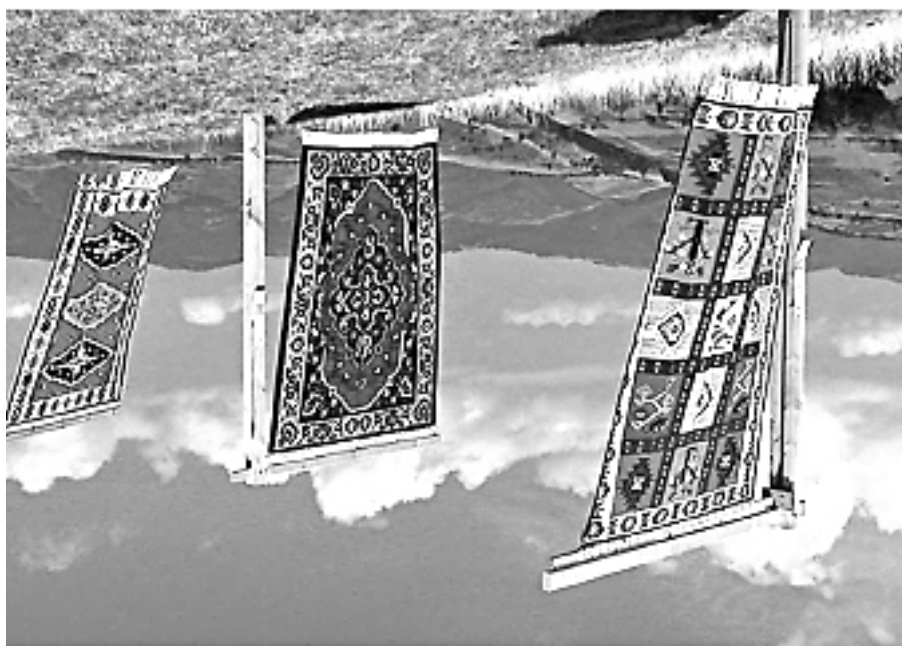
FEDE

La miracolosa apparizione iniziò nel 1826 e terminò nel 1835. Una voluminosa testimonianza scritta parla di tre croci apparse all'interno di tre mezze lune sui minareti di tre moschee a Nikopol, una delle quali per ben 9 anni. Le croci erano visibili solo dal basso, nel momento in cui ti avvicinavi ad esse, scomparivano alla vista... Dal disegno sopra riportato, i minareti "A" e "B" hanno la mezza luna distrutta da fucilate, con lo scopo di distruggere le croci, ma senza risultato. Dopo di che decidono di buttare giù i due minareti. Il minareto "C" resta in piedi e abbandonato fino al 1835, anno in cui cade da solo. Il segno verrà visto come imminente vittoria della Bulgaria cristiana sulla tirannia turca.

L'APPARIZIONE DELLE CROCI SUI MINARETI A NIKOPOL

Si ripetono gli anni tenebroso del giogo turco!
 I beni ecclesiastici sono confiscati.
 Usciti dal carcere, i sacerdoti vengono segregati nelle sacrestie. Il controllo è
 periodico.
 Di giorno come di notte.
 Pochissime e nascoste sono le vocazioni al sacerdozio.
 Ciò che in cinque secoli non sono riusciti a distruggere i turchi, lo hanno fatto
 i comunisti...
 Tutto questo per fortuna finisce con il famoso e provvidenziale 1989.
 Ora, come allora, si ricomincia... e solo per Amore...

AMORE

Fondata da S. Paolo della Croce (1694 – 1775), la Congregazione Passionista nel 1781 decide di aprire la sua prima missione all'estero proprio in Bulgaria. I missionari partono senza sapere se tornano. Soldati e araldi del Cristo Crocifisso intraprendono un viaggio che li porterà ad essere i primi missionari di una lunga serie. Dal 28 luglio 1781 al 30 Aprile 1782, da Roma a Trancioviza in Bulgaria, solo per Amore affrontano freddo, carceri e incomprensioni. Solo per Amore condividono la vita difficile dei pochi cattolici a loro affidati. Solo per Amore vivono situazioni precarie e altamente pericolose. Muoiono anche di peste. Solo per Amore riorganizzano i cattolici che ritornano in Bulgaria dopo la liberazione dai turchi nel 1878. Solo per Amore istituiscono scuole, seminari e centri sociali per educare i giovani a vivere e ad amare secondo gli insegnamenti di Cristo. Solo per Amore, durante il regime comunista, donano la propria vita senza rinnegare la propria fede! Dal 1393 al 1878, per quasi cinque secoli il "turco tiranno", ora in modo subdolo, ora in modo cruento, impone il suo giogo sulle spalle del popolo bulgaro. La minoranza cattolica, decimata e smembrata, indebolita e afflitta, non cede. Sostenuti dal sublime eroismo dei loro pastori, restano coraggiosamente fedeli a Cristo, alla Chiesa e non per ultimo alla Patria. Il 3 marzo 1878, in seguito ai moti insurrezionali di Aprilzi del 1876, durante i quali nel paese di Batak furono trucidati e decapitati più di 5000 persone, perlopiù donne e bambini, la Bulgaria, dopo 5 secoli di orrori e tirannie, ottiene la sua liberazione dal giogo turco. E' il periodo del rinascimento. Anche la chiesa cattolica rifiorisce. Nel 1861 nasce la Chiesa Cattolica di Rito Bizantino Slavo. Nel 1892 una parte dei cattolici discendenti dei bulgari in Banat ritornano. Arrivano missionari dall'estero. Vengono costruite chiese grandi e spaziose. Il clero c'è e soddisfa le esigenze delle numerose parrocchie. Grazie alla presenza del futuro San Giovanni XXIII, dal 1925 al 1934, i cattolici bulgari vivono uno dei momenti più belli della loro storia. Purtroppo però tutto finisce nel 1944. L'armata rossa è a Sofia! Nel 1949 tutto il clero straniero è costretto ad abbandonare il Paese. Nel 1952, due vescovi e cinque sacerdoti cattolici sono martirizzati dal regime! Quasi tutti gli altri sacerdoti sono rinchiusi in carcere.

Il 6 aprile 1777, a Costantinopoli è ordinato vescovo Nicopolitano un sacerdote bulgaro della diocesi del sud, già amministratore apostolico della diocesi di Sofia, Pavel Dovanlia (1734–1804). Vescovo altamente intelligente, temuto e rispettato da tutti. Uomo di grandi penitenze e di grande cultura. Poeta e scrittore. 120 sono le composizioni poetiche conosciute. Le sue lettere pastorali, raffinate e profonde, sono un riflesso del suo “essere pastore fino in fondo”.

Stupendi, purtroppo non conosciuti, sono i suoi “Cantici spirituali”. Opera poetica perfetta secondo la letteratura bulgara del tempo. È straordinario come molti elementi letterali delle sue poesie sembrino essere del XX secolo!

La sua sede sarà Belene, poi Russe e infine Bucarest presso i Frati Francescani, dove muore il 6 luglio 1804. Il suo funerale è un trionfo. Sono presenti i consoli d’Inghilterra e di Russia, tutte le autorità civili, il picchetto d’onore, tutto il clero e migliaia di fedeli. Le strade sono affollate dalla gente più comune. Non è un funerale di stato.

È qualcosa di più: è l’espressione sincera di cattolici e ortodossi uniti per manifestare il loro “Grazie” ad un “Vero e Grande Pastore”. In quel tempo amato e stimato, oggi sconosciuto.

Un grande pastore con un piccolo gregge. La sua diocesi dispone di soli due o tre sacerdoti. Circa 2000 sono tutti i cattolici. Non ci sono chiese ma stalle. E’ lui ad invitare i Padri Passionisti...

(1734 – 1804)

IL VESCOVO PAVEL DOVANLIA

Nel 1760 fa costruire nella sua sede una grande chiesa in pietra, ma dopo qualche anno viene distrutta da un incendio! Nel 1766 al suo posto si cerca di scavarne una nuova piccola abitazione che possa fungere anche da chiesa. Il nuovo scavo però, è visto dai turchi con sospetto. Si pensa a un tunnel sotto il Danubio come passaggio segreto per gli austro-ungarici!

Il Vescovo, i due sacerdoti e sei aiutanti vengono arrestati. L’edificio viene bruciato nuovamente.

Condotti a Nikopol, di fronte ad una protesta del popolo, i sei aiutanti vengono rilasciati e i tre clerici vengono rimandati al di là del Danubio.

Il 26 giugno 1768 a Costantinopoli è consacrato il nuovo vescovo Nicopolitano, il Battistino Padre Sebastiano Canepa. Esempio per tutti, grande predicatore, uomo di alte virtù. Dopo neppure un anno, nel mese di gennaio 1769 durante la sua visita canonica in diocesi, a Oresc ha un principio di congelamento e muore. Con la sua morte, la sede episcopale Nicopolitana resta vacante per sette anni.

SPERANZA

Durante tutto il XVIII secolo i cattolici, tormentati dai turchi, emigrano in Valacchia e nel sud della Bulgaria.

La situazione dei pochi cattolici rimasti nel nord della Bulgaria è estremamente misera, ma loro sanno che la speranza non muore.

L'abbandono è totale. Si necessita ogni forma di assistenza: materiale e spirituale.

I cattolici del sud restano senza sacerdoti.

In una lettera del 14 giugno 1704 (Acta Bulgaria) si legge che i cattolici del nord hanno solo due sacerdoti.

Nel 1708 il nuovo arcivescovo di Sofia riesce a mandare un sacerdote ai cattolici del sud e un altro ai cattolici del nord, dove ci sono ancora 7 comunità cattoliche con circa 600 famiglie, molte delle quali potrebbero abbracciare la fede ortodossa per mancanza di sacerdoti cattolici.

Il 20 marzo 1714 papa Clemente XI viene informato da Fra Antonio Guncic che negli ultimi 30 anni in Bulgaria non è stata fatta nessuna funzione episcopale.

Nel 1725 da Sofia, il governo turco, espelle l'arcivescovo Marco Andriasci, già vescovo Nicopolitano, con tutti i suoi missionari.

Nel 1728 si viene a sapere di nuove persecuzioni in Bulgaria. Anno in cui la diocesi Nicopolitana passa sotto l'amministrazione del nuovo vescovo Nicola Stanislavovic, parente del vescovo Filip Stanislavov. Dalla sua residenza in Valacchia, il 4 marzo del 1729 descrive lo stato deplorabile della sua diocesi in cui operano solo tre sacerdoti. L'unica nota positiva è che le chiese di Trancioviza e di Oresc vengono ricostruite.

Il 23 giugno 1729 Raffaele Biagi – missionario apostolico a Belene – descrive la situazione critica dei sacerdoti missionari sempre in pericolo di morte a causa della persecuzione turca, che nel 1732 vieta a ortodossi, armeni e cattolici di costruire nuove chiese in pietra.

Nel 1737 Mons. Stanislavovic è costretto a fuggire in Banat, regione dell'impero Austro-ungarico, oggi nel nordovest della Romania. Qui trovano rifugio quasi tutti i cattolici bulgari scappati dopo l'insurrezione di Ciprovez. Una parte di essi ritorna in Patria solo dopo il 1878, anno della liberazione dai turchi e fondano 5 nuove parrocchie.

Con la dipartita di Mons. Stanislavovic la diocesi Nicopolitana resterà senza vescovo per ben 16 anni.

Nel 1753 Padre Nicolò Pugliesi, di Dubrovnik, è consacrato vescovo Nicopolitano. Parte per la pianura danubiana con tre sacerdoti missionari Battistini, la cui congregazione nasce a Roma solo tre anni prima.

Il nuovo vescovo, residente a Belene, combatte per distruggere ogni forma di superstizione e per installare il calendario gregoriano al posto di quello giuliano.

“Cari ascoltatori!

Quando, secoli fa, nel Colosseo si mostravano i gladiatori, pronti a morire per la soddisfazione del pubblico, si presentavano davanti all'imperatore con queste parole:

“Ave, Caesar, morturi te salutant”.

Cittadini di Ciprovi, quando 250 anni fa i vostri antenati entrarono nell'arena per lottare a favore della libertà, non avendo altra guida che Dio, stesero le proprie braccia in segno di sincera e forte preghiera verso il Signore Onnipotente e protettivo da tale preghiera, si buttarono nell'impari lotta, per rompere le catene della secolare oppressione e schiavitù e morire gloriosamente come martiri della libertà e della fede. Tra quei fortunati che si salvarono, alcuni ritornarono alle case paterne ormai bruciate, edificando nuove abitazioni, altri fuggirono in terra straniera per trovare rifugio. Nonostante questi esuli si fossero insediati più o meno bene, la nostalgia per la propria patria non dava loro pace. Alcuni di loro, cinquant'anni fa, trovarono di nuovo la strada verso la nazione e vissero una vita tranquilla.

In nome di questi bulgari oppressi, lontani dalla cara nazione e in nome dei bulgari Banati che sono ritornati, quali discendenti dei cittadini di Ciprovez – noi piccola delegazione, oggi offriamo il nostro saluto alla rinata Ciprovez. Con loro, con orgoglio e gioia esaltiamo le figure degli eroi eterni, come Parcevic, Bogdan, Marinov, Petacevic e tanti altri sconosciuti abitanti di Ciprovez.

Bulgari e Bulgare, oggi camminiamo su una terra, che per noi è santa, irrorata e imbevuta con il sangue dei primi combattenti per la libertà bulgara. E se da una parte siamo in lutto per la loro tragica morte, d'altra parte esultiamo, perché con la loro morte eroica hanno lasciato dopo di sé una grande gloria e un così grande eroismo.

Perché come dice un poeta rivoluzionario: “Chi cade nella lotta per la libertà, più non muore”. Come oggi in questa giornata solenne, così per sempre, i monti Balcani canteranno la loro eterna epopea ed elogeranno le nostre anime, allo stesso modo, le loro cime, imbiancate di neve, manderanno alle future generazioni il saluto dei nostri antenati, che ci hanno insegnato come amare la nazione: con la loro fede incommutabile e con il sangue versato nel campo di battaglia; e con esso che scrissero parole inuocate a eredità della Bulgaria, i cui figli – degni successori degli insorti cittadini di Ciprovez – più tardi conquistarono anche loro, con il proprio sangue la dolce libertà, per la quale oggi gioiamo. Essi hanno avuto le ali dello spirito combattivo da Petar Bogdan, da Elia Marinov, da Filip Stanislavov, da Georghi Petacevic e da tanti altri che accesero le fiamme nel cuore delle Plejadi.

Adesso, quando in questa ora solenne, il grembo dei monti Balcani di Ciprovez ha ospitato così tanti discendenti, venuti per festeggiare i propri vecchi e gloriosi difensori, di fronte a questa schiera di araldi soldati bulgari - giovani studenti d'oro – e di fronte a tutte le associazioni, salutiamo il nostro supremo capo, il nostro amato Re: dal più profondo dei polmoni gridiamo un vittorioso e guerriero urrà – per il re e la Bulgaria urrà!”

Discorso del Beato Eugenio Bosilkov a Ciprovi l'8 novembre 1938 (articolo pubblicato sul giornale "Istina" N° 730 del 16 novembre 1938 custodito nell'archivio del monastero delle suore Eucaristiche di Sofia):

**Beato Eugenio Bosilkov, Passionista (1900 – 1952)
Vescovo Nicopolitano, Martire per la fede.**

come scritta una parola su di sé, parola santa, infuocata, risvegliante... la parola: "libertà o morte".

Bulgari e Bulgare! Questa parola ha trasmesso grande soddisfazione a questo popolo e prima che apparisse quel grande uomo che con le sue parole bisognava che risvegliasse la Bulgaria – Paisij, l'eremita del monte Athos – un figlio di questa terra, diffondeva, non solo in tutta la Bulgaria lo stesso grido di libertà e autocoscienza, ma anche in tutte le nazioni europee. E costui è: il gigante tra i giganti, il patriota più ardente tra i patrioti davanti al cui nome noi ci prostriamo: il grande, l'ardente, il sublime Petar Parcevic, Arcivescovo di Marciapanopoli.

Ma, ahimè! Tutti questi sforzi sovrumani per la libertà compiuti da lui e dalla piccola manciata di persone con totale altruismo, sono stati tragicamente repressi dal tiranno turco. E anche se questa prima rivolta è venuta fuori senza successo, il segnale di libertà è stato dato. I bulgari dei secoli passati non rimasero tranquilli fino a quando non si realizzò lo slogan di Parcevic e dei suoi concittadini di Ciprovez: "Libertà o morte!"

Bulgari e Bulgare! Oggi, dopo 250 anni, i monti Balcani nuovamente canteranno il loro canto secolare; però non è più triste, ma piacevole, perché conquistammo la libertà. E in questo grande giorno noi tutti gioiamo poiché ci troviamo in questa terra, che è la culla della libertà bulgara.

Bulgari e bulgare! Su questi Balcani e su questi boschi, libra ancora oggi lo spirito del grande Parcevic. Noi bulgari banati, discendenti da questa terra, noi oggi vi assicuriamo, che custodiremo e difenderemo questo totale altruismo, questo amore disinteressato, questo testamento, a noi lasciatici da Parcevic.

Prostrandoci sulle ossa di questi grandi eroi, caduti per primi per la libertà della Bulgaria e per la loro fede, diciamo col cuore: "Dio li abbia in gloria. Eterna sia la loro memoria"

Cari ascoltatori! 250 anni fa, qui sono vissuti in pace, nel silenzio e felici gli abitanti di questi Balcani. Ma questo vivere pacifico e felice è stato solo esteriore, apparente. I monti Balcani cantarono il loro canto secolare. Per loro questo canto ha nascosto qualcosa di triste e straziante. Ogni foglia, di ogni singolo albero ha avuto

impregnata del sangue dei nostri antenati. Questo luogo meraviglioso, veniamo a ossequiare le ossa dei nostri antenati, noi lo stesso ci prostriamo e bacciamo con riverenza questa nostra e per tutti santa terra, E quando noi oggi, un piccolo gruppo di bulgari banati, lontani discendenti di

Kosloduy e con il suo distaccamento mise piede sul suolo bulgaro, il primo ordine che diede fu: "Bacciate tutti la terra madre".

Quando, dopo un lungo esilio, Botev fermò il piroscato "Radetzki" davanti a Ciprovez (articolo pubblicato sul giornale "Istina" N° 730 del 16 novembre 1938, in occasione della commemorazione dei caduti nell'insurrezione di 1938, nel monastero di Ciprovez il 7 novembre, nel monastero delle suore Eucaristiche di Sofya):

Dopo più di cinquant'anni di terribile esodo, soggetta ad ogni genere di pericoli, la colonia bulgara, solo nell'ottobre del 1741 poté insediarsi nel paese di Vinga, dove il 1° agosto 1744, dalla regina Maria Teresa, ottiene privilegi particolari.

“Fu dato tutto a ferro e fuoco. Molti bulgari furono catturati, resi prigionieri e portati al di là del mar Nero, mentre altri furono decapitati... questa fu una disgrazia tale che, da quel che si ricordi, non si è mai vista una cosa peggiore, né per la provincia franesca, né per il popolo bulgaro... Alla fine del mese di gennaio tutti i superstiti, totalmente privi del necessario - sia donne che bambini - oltrepassano i monti Carpazi e durante il mese di febbraio raggiungono la città di Brasov”.

Il 10 Aprile 1689 il cardinale Bonvisi - Nunzio a Vienna - scrive al vescovo Stefanov invitandolo con i suoi circa 3.000 fedeli a trasferirsi in Ungheria. Il 5 marzo 1690, a Vienna mons. Stefanov descrive la situazione deplorabile del vescovo di Sofia Fra Giovanni Stefano Conti e dei Frati Francescani rifugiatisi in Transilvania dopo essere scappati dai turchi in Bulgaria e dai tartari in Valacchia dove:

Il 10 Aprile 1689 il cardinale Bonvisi - Nunzio a Vienna - scrive al vescovo Stefanov invitandolo con i suoi circa 3.000 fedeli a trasferirsi in Ungheria. Il 5 marzo 1690, a Vienna mons. Stefanov descrive la situazione deplorabile del vescovo di Sofia Fra Giovanni Stefano Conti e dei Frati Francescani rifugiatisi in Transilvania dopo essere scappati dai turchi in Bulgaria e dai tartari in Valacchia dove:

Il 10 Aprile 1689 il cardinale Bonvisi - Nunzio a Vienna - scrive al vescovo Stefanov invitandolo con i suoi circa 3.000 fedeli a trasferirsi in Ungheria. Il 5 marzo 1690, a Vienna mons. Stefanov descrive la situazione deplorabile del vescovo di Sofia Fra Giovanni Stefano Conti e dei Frati Francescani rifugiatisi in Transilvania dopo essere scappati dai turchi in Bulgaria e dai tartari in Valacchia dove:

L'INSURREZIONE DI CIPROVEZ

IL VESCOVO ANTONIO STEFANOV

(1617 – 1692)

Il 17 marzo 1677 Papa Innocenzo XI nomina vescovo Nicopolitano Fra Antonio Stefanov – francescano di Ciprovez (1617 – 1692). Il 20 agosto dello stesso anno è consacrato nella chiesa del suo paese natio.

Il 30 agosto 1685 mons. Stefanov firma la relazione della seconda visita canonica fatta in diocesi. Descrive lo stato deplorabile delle parrocchie dei cattolici, costretti a fuggire da villaggio a villaggio a causa dei turchi.

Petokladenzi è il più tormentato. Il parroco – costretto a vivere a Tranciovizza – è un vero e proprio martire. Il paese meno tormentato è Belene - residenza vescovile. In tutto visita circa 10 centri cattolici.

Nel mese di settembre del 1688 il vescovo A. Stefanov è testimone dell'insurrezione di Ciprovez, una indimenticabile e sanguinosa epopea: <<L'armata alleata a pochi chilometri da Ciprovez. Cattolici e ortodossi insieme, al suono delle campane, insorgono contro il turco invasore. Ironia del destino l'armata amica indietreggia. L'insurrezione è soppressa, tutto viene messo a ferro e fuoco>>.

Il 30 gennaio 1689 il vescovo così descrive la tragedia immane: *"Le turbolenze delle presenti guerre hanno causato estremo danno e ultima rovina di quei poveri cattolici della mia patria di Ciprovez e delle annesse terre"* - in tutto 900 famiglie circa - "dove con i suoi monasteri e chiese è stato dato tutto a ferro e fuoco in perpetua desolazione... I Frati Francescani in Valachia sono tutti salvi, ma sui monti sono stati derubati di tutto.

I ladri hanno sparato e ucciso al superiore provinciale, Fra Giovanni Radotic. [...] Un quarto degli uomini sono stati uccisi. Quasi tutte le donne sono state maltrattate. Tra donne e bambini, i prigionieri sono circa 800".

Per circa un trentennio Ciprovez avrà le sembianze di un deserto. Nel 1703, grazie al coraggio di Pop Jivko, monaco ortodosso, la prima struttura ad essere restaurata sarà proprio un monastero, che fungerà anche da scuola teologica e come la fenice rinasce dalle proprie ceneri, così inizia a risorgere una nuova città: Ciprovi, sapendo che **la vecchia e cara Ciprovez amata fiori, distrutta non morì.**

Dopo l'insurrezione del 1688, in tutta la Bulgaria si apre la caccia a coloro che sono originari di Ciprovez. Mons. Stefanov, rifugiatosi a Belene, è costretto alla fuga in Valacchia. In diocesi restano solo 3 sacerdoti con pochissimi fedeli. Quasi

Petar Solimat, Elia Marinic, Petar Stanislavov e Petar Parcevic, Filipp Bogdan, Filipp Stanislavov e Petar Parcevic, portano sulle proprie spalle lo spirito e la fiamma dei grandi apostoli di tutti i tempi: i santi fratelli Cirillo e Metodio.

Nel loro impegno pastorale è evidente un febbre, ininterrotto e instancabile apostolato, come se avessero sentito e previsto che gli anni di quella libertà relativa, di cui godevano i cattolici di Bulgaria, erano contati.

Ricevono sussidi che usano nel modo più razionale per la costruzione di chiese, monasteri, canoniche, seminari e scuole, per le quali, tutti e senza eccezione, spendono grandi energie, e nelle quali i ragazzi bulgari crescono in sapienza e grazia.

Mentre gli adulti e gli anziani imparano molte cose tra le mura della chiesa, la giovane generazione impara anche le leggi divine, a fare i conti, a leggere e a scrivere, tra le mura scolastiche. Risorge l'opera scolastica dei discepoli dei Santi Cirillo e Metodio. E' anticipata di due secoli la scuola del Rinascimento bulgare.

Il coraggio e l'ingenuità di questi vescovi sono meravigliosi. Per un attimo si ha l'impressione che essi non vivano costantemente in pericolo in una Bulgaria schiavizzata. Sembra quasi che i fedeli a loro affidati siano numerosissimi.

Una cosa è certa: il loro amore va oltre il semplice fedele cattolico, arriva nel cuore di ogni bulgare, in patria e all'estero.

Nella storia cristiana bulgara, Petar Solimat, Elia Marinic, Petar Bogdan, Filipp Stanislavov e Petar Parcevic lasciano tracce profonde, durature e indelebili.

Grazie a questi eroi, la prima scuola bulgara a Ciprovez ci ha lasciato in insegnamento lettere d'oro, cioè eterne e brillanti stelle d'amore, di fede e di speranza e parole di fuoco per essere una cosa sola uniti nella fede e nella cultura per sconfiggere l'ignoranza e la tirannia – le vere piaghe della nostra società.

Nella lunga storia secolare della Bulgaria, anche i cattolici hanno il loro secolo: il XVII. Essi non sono mai stati numerosi, ma sono stati sempre fedeli. Per tanti secoli, i cattolici bulgari vissero solo in una regione del Paese: Ciprovez, Copilovaz, Jelesna e Klisura. Solo quando iniziò la conversione ad opera dei pauliciani, all'inizio del XVII sec., i cattolici compaiono anche nel centro-nord e nel sud della Bulgaria. Il loro numero limitato, però, non impedì loro di lasciare durante i tanti secoli di schiavitù turca, negli annali della Bulgaria, meraviglie e luminose espressioni di alta coscienza slavo-bulgara.

Artigiani e abili orfici, persone laureate – religiosi, clerici, umanisti, laici intelligenti e colti – imparano le lettere di S. Cirillo, scrivono e leggono in lingua bulgara, antica e moderna, e i laici di Ciprovez – per primi – sentono la responsabilità di rappresentare tutto il popolo bulgaro schiavizzato, a suo nome parlano e con speranza guardano verso la fevole luce della libertà.

Meravigliose sono le parole relative al vescovo Nicopolitano Filip Stanislavov: “Come l'ape raccoglie il miele e la cera dai fiori profumati, così Filip Stanislavov, vescovo della Grande Bulgaria, raccoglie ed estrae da libri di diversi santi padri, questo <<Abagar>> e lo offre al suo popolo, perché lo porti con sé al posto di preziose reliquie”.

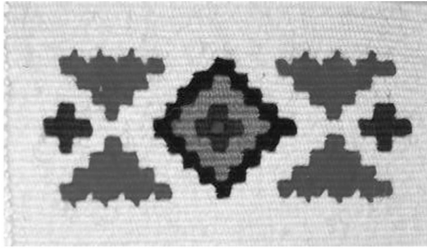
Negli anni difficili e duri, vescovi, religiosi, sacerdoti e laici, manifestano il proprio amore filiale verso il proprio Paese, custodendo l'alfabeto slavo, sviluppando la lingua bulgara, benché a volte scritta con lettere latine.

Secondo l'esempio dei luminari fratelli slavi, Cirillo e Metodio, e dei loro discepoli, realizzano e custodiscono per molto tempo, come pupilla dei propri occhi, vere e proprie scuole a Ciprovez, a Copilovaz, a Jelesna e a Trančoviza, e centri scolastici in tutte le parrocchie della diocesi.

In queste scuole i ragazzi imparano le leggi divine, a fare i conti, il latino e il cirillico “con le lettere di S. Cirillo”. Alcuni di loro diventano sacerdoti, altri si dedicano a libere professioni. Diventano artigiani, maestri di preziose decorazioni d'oro e d'argento, mercanti col permesso di viaggiare in tutto l'impero e fuori di esso.

Ci chiediamo: da dove viene questo alto così benefico, questa abilità, questa intraprendenza così incontentibile, questa carica, presente nei laici e nei religiosi che, sull'esempio dei primi padri spirituali, partono per le zone d'Europa più diverse e più lontane, quando, all'epoca, la stragrande maggioranza dei loro fratelli bulgari schiavizzati e “con le schiene schiacciate” non potevano vedere altro che il loro posto nato? Ciprovez, questo fiore della Bulgaria del XVII secolo, attraverso la propria scuola “bulgara” – cattolica, allata ed educa religiosi forti e zelanti, bulgari ingegnosi e virili, che per primi sacrificano le terre e la propria vita per la libertà della Bulgaria.

LETTERE D'ORO – PAROLE DI FUOCO

- 1) D. 10 Sept. 1601: Ecl. Sardinien. sub metrop. Antibaren. (bulla provisionis pro Petro Salinate apud S. Br. 377 f. 498). A. 1624: Civitas Sophien. in partibus Bulgariae Turcarum immanitati subiecta habet circ. 9000 animarum, quarum omnium vix centum sunt de religione Catholica, ecl. cathedr. antiquitas in illa extabat sub titulo S. Sophiae, quae conversa est in Meschitam Turcarum, ad praesens autem in ea extat unum oratorium mercatorum Raguseorum, in quo publice celebratur Missa, ep. autem residet in oppido Chipruvez [*Chiprovatz*] cui nuper a Sacra Congr. Prop. fuerunt assignata scuta ann. 200 pro eius sustentatione; dioec. est ampla sed numerus Catholicorum non ascendit nisi ad 8000 animarum (AM 98 f. 621). A. 1637. In vesidat f. 523). D. 6 Dec. 1642: Per bullam datam octavo Idus Dec. 1642 ecl. Sardinien. [sen Sophien.] restituitur in ecl. am *archiepalem* (S. Br. 974 f. 252).
- 2) Promovetur cum cond. iur. Camerae Apost. et Sacri Coll. (AC 13 f. 158), ob. 4 Apr. 1623. (Arch. Prop., Memoriali 384 f. 75) in mon. "Gradouvarh" (l. c. 406 f. 127).
- 3) Promovetur cum cond. iur. (AV 17 f. 33); originem duxit ex oppido "Chipruvez" [*Chiprovatz*], fuit alumnus in Urbe in collegio Clementino, pbr. a 10 annis citra, O. M. Obs. (AM 98 f. 621). Apud AC 15 f. 238 erronee vocatur "Honuphrus a Verma".
- 4) Fit ep. Callipollitan. et deput. coadi. c. f. s. Sophien. etc. (cf. Calliopollitan.); nat. in loco "Ciproaz", aet. 35 an. [m. Dec. 1637], iam vic. epi Sophien. (P. Dat. a. 1637 ff. 521—523), a. 1642 successit Eliae defuncto, deinde 6 Dec. 1642, ecl. Sardinien. [sen Sophien.] in Sardinien., et 9 Febr. 1643 conc. ei pallium (AC 18 f. 138), deinde 23 Dec. 1662 committitur ei admin. dioec. Nicopolitan. in Bulgaria et dioecesium adiacentium solatio pastoris destitutarum ob suspensionem epi Nicopolitan. non residentis (breve, S. Br. 1270 f. 17), ob. a. 1672—1673.

certo modo
ob. Petri
Petrus Sathnates, O. M. Obs.?)
Eliaz Marini, O. M. Obs.?)
Petrus Deodatus al. Deodatus, O. M. Obs., lit ep. Cal-
Hopohtan. et coadl. c. f. s.?)

10 Sept. 1601 | AC 13 f. 158
29 Iul. 1624 | AV 17 f. 33
13 Febr. 1638 | S. Br.

Sophien(isis) seu Sardinensis(isis) (Sardica, hodie Sophia) in Bulgaria.?)

MONASTERII MCMXXXV
SUMPTIBUS ET TYPIS LIBRARIAE REGENSBERGIANAE

HIERARCHIA CATHOLICA
MEDII ET RECENTIORIS Aevi
SIVE
SUMMORUM PONTIFICUM, S. R. E. CARDINALIUM,
ECCLESIARUM ANTIQVITVM
SERIES
E DOCUMENTIS TABULARI PRÆSENTIM VATICANI
E COLLECTA, DIGESTA, EDITA
VOLUMEN QVARTVM
A PONTIFICATV CLEMENTIS PP. VIII (1592)
VSQVE AD PONTIFICATVM ALEXANDRI PP. VII (1667)
PER
PATRIVM GAUCHAT, O. M. CONV.
PHILOSOPHIAE DOCTOREM ET SACRAE THEOLOGIAE MAGISTRVM

DOCUMENTO RELATIVO
AI PRIMI VESCOVI BULGARI
CON LE DATE UFFICIALI DEI DECRETI PAPALI

Noi ringraziamo tutti gli studenti della nazione che hanno organizzato questo giorno e che con la loro partecipazione hanno venerato il vescovo Filip Stanislavov. Abbiamo un debito da saldare: tutti dobbiamo custodire e mettere in pratica i consigli che questo grande bulgare ci ha lasciato come testamento.>>

Possibile che tra i figli di questa Bulgaria – con la quale un tempo Carlo Magno, i magiari e i crociati si alleavano e l'impero bizantino tremava – non debba venir fuori qualcuno che con la sua parola, con il suo valore e con il suo coraggio possa scuotere il popolo bulgaro così depresso?

Sì, Signori. Dal grembo di uno dei due colli sui cui è disposto un paese di nome Oresc, venne fuori colui che nei tempi più duri della Bulgaria forgiò un'arma necessaria per la tremenda battaglia per la libertà - costui è il Vescovo Filip Stanislavov. Nonostante tutte le difficoltà e gli impedimenti, egli riuscì e seppe dare al popolo bulgaro il primo libro stampato "Abagar" col quale egli costruì l'arsenale nel quale, da adesso in poi, si forgeranno armi potenti per conquistare la libertà. E' vero o no, che tutti i nostri eroi per la libertà come Rakovski, Botev, Levski e altri, nella propria battaglia per la libertà misero al primo posto e si servirono prevalentemente della parola stampata?

Egredi Signori. L'anno in cui uscì il primo libro stampato in bulgaro è una famosa data. L'occhio profondo e penetrante dello storico non guarda solo i fatti nudi della storia, ma si mette a cercare principalmente anche le ragioni di questi fatti. Ecco perché noi osiamo affermare che il 1877 non è l'anno determinante della libertà bulgara, ma è la data che porta in sé, come in un embrione, il ben evidente 1651.

Signori, quando Filip Stanislavov, con il suo libro in mano andava e veniva per paesi e borghi, predicando la parola di Dio, risvegliando il popolo e suscitandogli la coscienza nazionale, nell'altro capo del nord della Bulgaria, un suo contratto, Petar Parcevic da Ciprovez, lasciava il Paese per andare all'estero presso i forti del tempo, cercando la loro protezione nella battaglia contro la dominazione turca.

Va sottolineato che sullo schermo della storia bulgara, tra i primi lottatori per la libertà, si manifestano due vescovi cattolici. Il primo, Filip Stanislavov, antenato e padre di tutti i nostri giornalisti, scrittori e illuministi bulgari; il secondo, Petar Parcevic, primo bulgaro diplomatico, padre e maestro della diplomazia e della politica bulgara.

Signori, mentre noi oggi costruiamo una nuova Bulgaria e contenuti ne viviamo l'unione, con gioia dobbiamo sottolineare che, quasi 300 anni fa, nella situazione più disperata del nostro Paese, il vescovo Filip Stanislavov, osandosi firmare "vescovo della Grande Bulgaria", ebbe il presentimento dell'avverarsi delle aspirazioni del popolo bulgaro.

Signori, mentre la Bulgaria ha aspettato 250 anni perché nascesse un suo figlio che diffondesse in tutto il Paese la scintilla per la lotta per la liberazione, scintilla che più in la come una potente corrente abbraccerà tutto il Paese, questo figlio, Filip Stanislavov, ha aspettato 290 anni questo giorno per ricevere pubblicamente la meritata riconoscenza da parte della comunità bulgara. Nella sua tomba oggi lui sorriderà soddisfatto per questa profonda e popolare venerazione.

Primo documento
stampato in
bulgaro:
"Un prontuario
di preghiere"
arrotolato e
custodito in una
custodia in pelle,
detto Abagar, in
latino "Abagarus"

È la prima pubblicazione stampata in bulgaro con elementi nuovi per la lingua di allora.

Una particolare raccolta di preghiere scritta in cirillico e illirico, fatta stampare a Roma il 6 maggio 1651 dal vescovo Stanislavov, in onore del leggendario re Abgar V Ukkama.

Il testo è stampato solo su un lato di 5 fogli e ci sono nove diverse illustrazioni di Santi. Le pagine sono uniformate in 4 colonne. Contiene preghiere e racconti apocriti di carattere religioso. Il titolo proviene dall'incluso messaggio apocritico del re di Edessa Abgar a Gesù. Secondo un antico racconto Gesù lo guarisce attraverso la forza della Parola di Dio e attraverso il "mandylion" o sudario dove rimase impresso il volto di Gesù Cristo. Il testo è stampato a mo' di pergamena su cinque grandi fogli di carta con una larghezza di 44,5 centimetri e una altezza di 33,5 centimetri. I caratteri cirillici furono realizzati dal noto incisore francese Robert Granjon (1582) su commissione del Papa Gregorio XIII e abbellito con nove incisioni lignee (6,5x10 cm) disposte tra i diversi testi, le quali, ad esclusione della prima, sono opera di un autore slavo.

Ad oggi nel mondo sono conosciuti 17 esemplari, uno dei quali è a disposizione del pubblico in Bulgaria nella Biblioteca Nazionale "SS. Cirillo e Metodio" a Sofia.

Discorso di Padre Eugenio Bosilkov a Sofia il 21 dicembre 1941, in occasione dei festeggiamenti in ricordo del primo testo stampato in bulgaro – "Abagar" (articolo pubblicato sul giornale "Istina" № 877 del 30 dicembre 1941. Custodito nell'archivio del monastero delle suore Eucaristiche di Sofia).

"Siamo nel 1651. La Bulgaria ha già superato metà della strada della sua paurosa schiavitù. Il tiranno oppressore, con i suoi crudeli tentacoli, si è infiltrato dappertutto tra l'infelice popolo bulgaro, che gradualmente perde le sue forze.

Alouisi Gardinal Francesco e Gardinal Antonio Barbarini, e hora sono noveli
Eccellentissimi Gardenali, li quali non li cognosco, e cuscì mi son dementicato
a chi concorerò, e scriverò, ma hora per Gratia di Dio, e per Gratia di Vostra
Eccellenza mie stata restituita Mitra, e la Chiesa di Nicopoli per Favore di Vostre
Eccellenze li rendo Mille Gratie, e resto obbligatissimo in vita di pregare la Sua
Divina Maestà per li boni successi di Vostra Eccellenza. Avevo scritto prima alle
Eccellenze della sacra Congregazione con Visite Inluse delli Novelli Christiani
Pauliciani miei diocesani, per cinque Ville bisognose delli Padri spirituali
per aiuto di doi sacerdoti cinquanta o scesanta scudi anonati, che si possono
mantenere fra di essi, acio non perischino senza Santissimi Sacramenti, e ora
scrivo Alla Sacra Congregazione pregandola si degnino dar ordine in subvenienti
doi sacerdoti, et anche ame, e arivata la Vecchiaia di 78 Anni in circa, e di questi
Cristiani Novelli non ho manco un quatrino For di Grano apena mi bastara mezzo
anno. Pero supplico Vostra Eccellenza con li altri Eccellentissimi si degnino per
carita asegniarmi qualche elemosina a nonati, acio mi possi sustentare nella mia
Vecchiaia, e per non infastidire piu vostra Eccellenza faccio fine, e mi offero di corre
da Nicopoli

Li 2 di Maggio 1674
Vostro Humilissimo, e Devotissimo Servitore

Corrispondenza personale del vescovo, in cui è dimostrata la sua età e la sua riabilitazione.

L'epigrafe, con qualche abbreviazione in latino, è in dialetto pauliciano con lettere latine e non cirilliche:
 „1674 – QUI RIPOSA PER GRAZIA DEL SIGNORE FILIP STANISLAVOV
 VESCOVO DI NICOPOLI RIPOSI IN PACE – IL 8 AGOSTO?.”

**PIETRA TOMBALE DI FILIP STANISLAVOV
 CUSTODITA NEL MUSEO STORICO DI PLEVEN**

Nativo di Oresc, varie e voluminose sono sue le iniziative. Oltre al bulgaro, conosce l'italiano, il turco, il latino, il greco, il tartaro e altre lingue.

Nel 1643 con il suo vescovo Petar Bogdan, va a Roma dove resta come traduttore presso Papa Urbano VIII.

Nel 1647 è eletto vescovo Nicopolitano e nel 1648 è consacrato tale direttamente dal Papa. Lo stesso anno ritorna in patria e a Trancioviza, dove, insieme al sacerdote locale Ivan Pavlov, erige una scuola per la quale fa stampare un prontuario di preghiere detto "Abagar".

Il 23 dicembre 1662, in seguito a calunnie infondate, nonostante la difesa di Mons. Petar Bogdan, Mons. Filip Stanislavov è sospeso dalla giurisdizione episcopale. A nulla vale la sua lettera di protesta. Amareggiato e rassegnato, obbedisce. Il 4 settembre 1663 la sua carica è assunta da Mons. Francesco Soimirovic, arcivescovo di Ohrid.

Nonostante la sospensione, Mons. Stanislavov si trasferisce in Valacchia e successivamente in Moldavia. Nel 1666 è a Costantinopoli. Nel 1667 è a Nikopol. Finalmente, il 18 aprile 1673, dopo 11 anni di ingiuste sofferenze e di delittuose calunnie, riceve l'inaspettata dichiarazione reintegrato, però, con l'obbligo di residenza. Il 23 luglio 1674 gli fu pure restituito il sussidio annuale di cui già beneficiava prima della sospensione. Il vecchio e ormai felice prelato è di nuovo pastore del suo gregge. I suoi ultimi giorni li vive avvolto da una vera pace interiore. La sua morte, che viene descritta come edificante, avviene l'8 agosto 1674. La sua pietra tombale è tuttora conservata nel museo storico di Pleven.

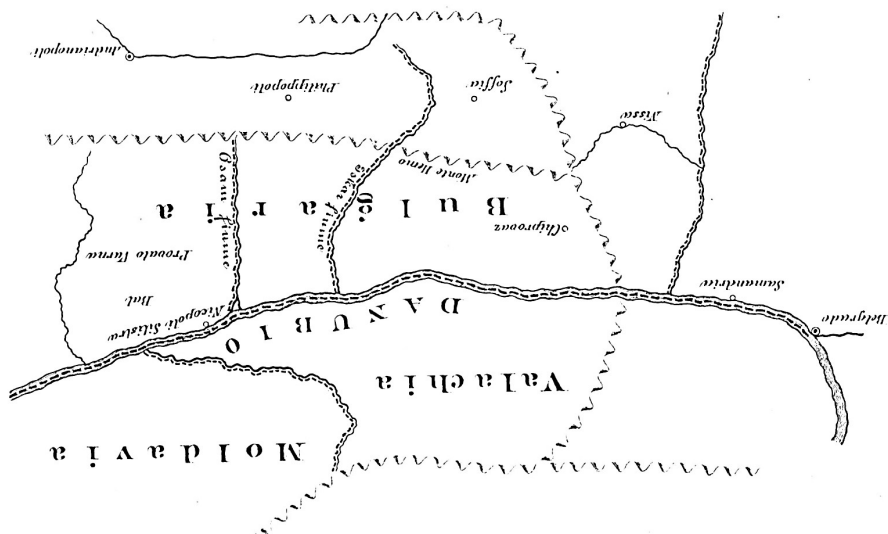
(1596 – 1674)

FILIP STANISLAVOV

LA DIOCESI NICOPOLITANA. IL VESCOVO

La diocesi di Soha nel XVII secolo

ancora schiava del "tiranno turco", si abbandona all'ultima chiamata del suo Signore.

Le sue spoglie si conservano a Roma nella basilica di "Sant' Andrea delle Fratte".

Di lui si scriverà: "L'arcivescovo Petar Parcević è uno dei bulgari più importanti del XVII sec.: per conoscenza, per capacità e per carattere; emerse dalle prime file del clero cattolico e durante tutta la sua carriera ebbe un solo ideale: la resurrezione della Bulgaria".

Dopo 18 anni di enormi sforzi diplomatici e religiosi, dopo aver spiegato sempre ed ogni cosa alla Santa Sede, a volte rimpoverato e non compreso, consumato esteriormente da viaggi estenuanti, corroso interiormente da amare delusioni, a Roma il 23 luglio 1674, lontano dalla sua amata patria

perduta.
 Incoraggiato, aiutato, difeso e accompagnato dalle lettere dell'intrepido Petar Bogdan, Mons. Petar Parčević, forte dei suoi studi e confidando nella sua arte diplomatica, inizia a tessere pazientemente alcuni rapporti politici capaci di creare un'alleanza tra Austria, Polonia, Venezia, Moldavia e Valacchia contro la Turchia, affinché il suo amato popolo riacquisti la libertà

Marcianopolita e nel 1656 ne viene eletto arcivescovo.

Nato a Ciprovez nel 1612, appena undicenne, Parčević parte per il collegio illirico di Loreto, dove vi rimane per sette anni. Nel 1630 è a Roma, dove alcuni anni più tardi si laurea in teologia e in diritto canonico. Nella primavera del 1644 torna in Bulgaria. Lo stesso anno, ormai sacerdote, va in Moldavia in qualità di segretario dell'arcivescovo di Marcianopoli – Marco Bandulović, che muore nel 1654.

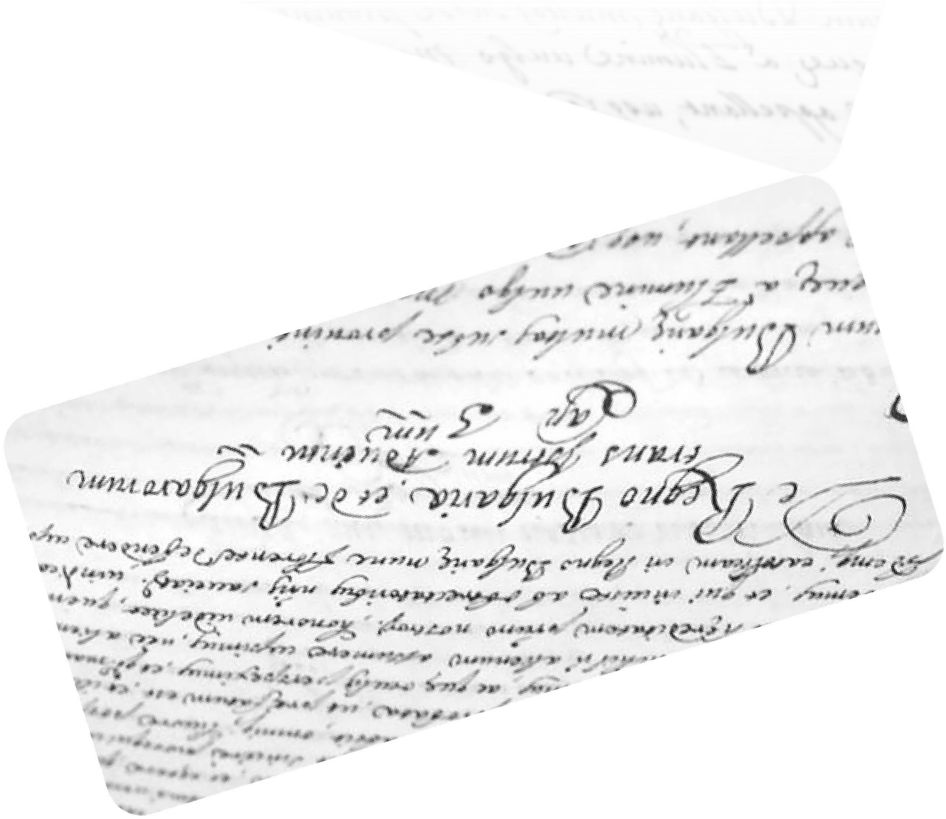
L'ARCIVESCOVO PETAR PARČEVIĆ (1612 – 1674)

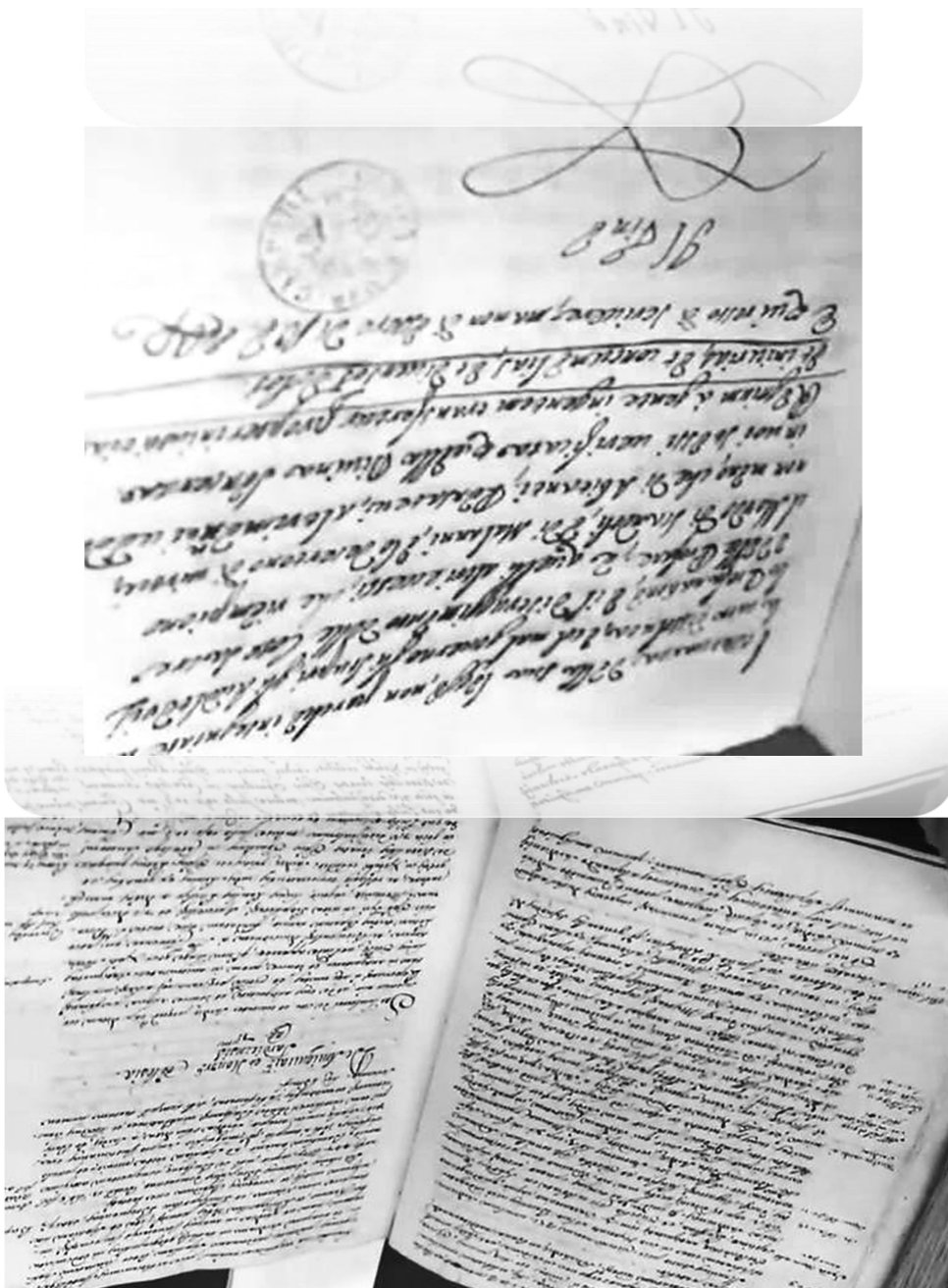

Il 14 aprile 1643, su decreto cardinalizio, viene eretta l'Arcidiocesi Marcianopolitana con sede a Dorostorum (Sillistra). La nuova arcidiocesi ha 7.757 fedeli residenti in Moldavia e nel nord-est della Bulgaria. L'arcidiocesi di Sofia ha 5.681 fedeli residenti in Valacchia, nel nord-ovest e nel sud della Bulgaria.

L'ARCIDIOCESI MARCIANOPOLTANA

I resti della cattedrale cattolica a Ciprovi

Lo scritto restò sconosciuto fino al 1979, quando negli archivi della biblioteca vaticana, il signor B. D. Stojanov trovò nove pagine trascritte del testo: la premessa, tre capitoli e una parte del quarto. Fino ad allora non si sapeva nulla se non ciò che era scritto nelle lettere di Bogdan.

Nel 2017 nella biblioteca dell'università di Modena, la signora Lilia Ilieva scoprì l'intero manoscritto e disse che il testo in lingua latina comprende circa 200 pagine, divise in 70 capitoli, premessa, conclusione e diversi allegati.

La storia della Bulgaria scritta da Petar Bogdan

“Fratris Petri Decodati à Chiprovatio, Ordinis minorum de Observantia Archiepiscopus Sardicensis Sophiensis nuncupati de antiquitate Paterni soli et de rebus Bulgaricis ad suos Compatriotas.”

“Fra Pietro Decodato di Ciprovez, dell’Ordine dei Minori Osservanti nominato Arcivescovo di Sardica (di Sofia) a riguardo del passato della propria terra natia e a riguardo dell’operato bulgaro fatto dai suoi connazionali.”

Finita di scrivere intorno al 1668, è il più antico e famoso lavoro storiografico sulla storia della Bulgaria, antecedente di circa 100 anni di quella del cattolico Blasius Klayner scritta nel 1761 e della storia slavo-bulgara di Paisiy Hileendarski del 1762.

Di lui si scriverà: “*L’ardente patriottismo e la sconfinata fedeltà verso il suo gregge al quale fu così strettamente legato con la vita, fecero elevare Petar Bogdan agli occhi dei suoi contemporanei e lo fanno diventare una delle personalità più importanti del passato bulgaro. Perché in un’epoca in cui il lume della ragione considero i bulgari culturalmente non istruiti e in un’epoca in cui il nostro popolo era in miseria spirituale e materiale, Petar Bogdan parlò e predicò in bulgaro*”.

l’infaticabile arcivescovo muore all’età di 73 anni. Nel 1674, esattamente come una candela che illuminando si consuma, croce piangono e implorano perdono. Da quel giorno la pesta cessa.

“Madre di Misericordia”. Giunti su una collina, cattolici e ortodossi, ai piedi di una piena peste quando fu portata in processione l’icona miracolosa venerata come della Vergine taumaturga nel precedente mese di settembre a Ciprovez. Si era in

Il 15 marzo 1672 il Vescovo Bogdan descrive il miracolo ottenuto dall’icona Bulgaria!

riporta la notizia di una corale composta da soli bambini: la prima nella storia della vescovo, quella del 10 novembre 1670 è particolarmente interessante, poiché a Venezia, a Vienna e a Varsavia. Tra le tante relazioni scritte da questo fantastico il Gran Visir. Il suo amore per il suo popolo e per la sua cattedrale lo porta a Roma, piccolo seguito, valica a cavallo i Balcani innevati e a Tessalonica si incontra con tutti i dovuti permessi, giungesse al termine, il vescovo, accompagnato da un Nel dicembre del 1669, purché la costruzione della nuova cattedrale di Ciprovez,

Il 18 Novembre dello stesso anno, ritornando dalle foci del Danubio, avendo visitato tutta la Moldavia con le sue grandi chiese, i suoi 3.000 cattolici e i suoi cinque sacerdoti, il vescovo trova le parrocchie di Ciprovci e di Copilovaz infestate dalla peste.

Ciprovzi – Monumento a Petar Bogdan

Nel 1643, dopo che il 9 febbraio dello stesso anno Bogdan ottiene il titolo di Arcivescovo, viene fatto il primo censimento di tutti i cattolici e di tutto il clero della diocesi che conta: 13.438 fedeli e 33 sacerdoti.

Lo stesso anno nasce la nuova diocesi Marianaopollitana e la diocesi di Sofha viene divisa in due parti. Nella relazione del 1 dicembre 1652, durante la sua sesta visita, descrivendo la città di Sofha parla di Papa Clemente I, fondatore e primo vescovo della prima comunità cristiana di Serdica (Sofha):

“Clemente, vescovo di Serdica; più tardi romano Sommo Pontefice... Clemente...”

il primo tra i pagani credette in Cristo; fu vescovo di Serdica”.

Fraasi scritte su un catalogo scoperto nel 1516 e su un manoscritto cirillico in pergamena, bosniaco, vecchio più di 400 anni che Petar Bogdan portava con sé. Nel 1667 Mons. Bogdan fa la sua decima e forse ultima visita canonica.

Gigante di santità. Storico e apostolo instancabile.
 Primo promotore per la liberazione del popolo bulgaro dai turchi. Amante del popolo bulgaro.
 Scrive la prima storia della Bulgaria.
 Esempio di vescovo. Amato e benvenuto da tutti.
 Nasce a Ciprovez nel 1601. Dal 1618 frate francescano.
 Vescovo di Sofia dal 13 febbraio 1638.
 Appena vescovo, nel 1639 scrive a Roma informando che il giovane gregge cattolico nella Bulgaria del nord è terribilmente perseguitato dal giogo turco.
 Molti fedeli sono costretti a scappare in Valacchia.
 Il 1640 è un anno molto importante per il vescovo: fa e descrive la sua prima visita canonica dal 20 maggio al 4 novembre: 52 pagine dettagliate e nutrite di particolari relativi a cattolici, ortodossi e mussulmani.
 Il viaggio copre il territorio di tutta l'odierna Bulgaria, la Moldavia e la Valacchia (Romania del sud). In tutto 24 comunità cattoliche.
 Dal 18 al 20 Agosto 1641, a Ciprovez è indetto il primo sinodo diocesano. Sono presenti 23 Padri.

L'ARCIVESCOVO PETAR BOGDAN BAKŠIĆ (1601 – 1674)

(Archivio storico "de Propaganda Fide" – Roma – Fondo: "S.O.C.G." Vol. 219 pag. 13)

Atfssmo come fratello
fra Elia Marini vescovo di Soiffa
La prego ora salutarimi il Sig.r Illustrissimo Gardenal Bandino et
il Illustrissimo Melino da mia parte come esa meglio sa

di Sua Sig.ia Ressa
et felice vita. di Chiprovaz alli 12 di Aprile 1625

Ressma pregare Signor Iddio per lunga
restereмо obbligati come ancora siamo per molti benefici ricevuti da Sua Sig.ia
potere fare qualche bene in queste misere parte a queste poveri catolici. Io et loro
duoi parti Minis... Li asegni qualche bon loco dove potessero imparare qu... per
per questo prego Sua Sig.ia Ressa ... ocorera qualche bisona raccomandarli alli
imparare duoi nella profentia di Bologna... (Bologna) ... duoi in profentia di Bresa.
adeso mando quatro frati nostri di Chipro... (Chiprovaz) ... bonissimi sogeti da
piu di otocento puti et quanto prima andar per nova ... sacrismare e visitare.
fato Giovedi Santo Crisma nova et ho fato Crisma nell... (nello periodo) di passca
et La prego che mi scriva si posso mandare un mio nepot... (nepote) ... adeso. ho
acioche li posso sforzare di cavare ogni cosa vescovale. et ancora un b... anno santo.
adeso nisuna cosa prego Sua Sig.ia Ressa che mi mandi una Scomunica p...
nella sua patria delli festimenti del mio antecessore non mi hanno dato ...
Signor Dom Luca non ha voluto venire qui per maestro come promese ma a...
restarano imperpetuo obligati a pregar Sig.r Iddio per Sua Sig.ia Ressa...
Sig.ia Ressa fara grandissima opera di pieta verso questi mis... (miseri) populi
alcuna del pagamento di maestri. per li loro continui tribu... (tributi) avanie. Sua
che imparano la Dotrina Charisiana (cristiana) ma non poss... (possono) di cosa
tra questi populi. perche li ho constreto che ogni ... (ci) manti figlioli alla scola
maestri perche in poco tempo con questa scola si f... (fa) grandissimo progresso
Sig.ia Ressa che esseguiscono quel decreto che mi hanno fato per questi duoi
collegio Clementino sono bonissim... (bonissimi) umanisti. per ques prego Sua
li ho trovato duoi bons... (bonissimi) maestri li quali sono stati nel studio in
dieci quali saranno religiosi e sei g... zi li qualli si sono vestiti dopola mia venuta.
sino adeso sono piu di sesanta pu... (puti) che vengano alla scola del borgo et
massimamente della scola che ho sobito fata come arivai qui in Chiprovaz perche in
in quanto della mia venuta hanno hauto gran... (grande) alegrezza tutti quanti e
quotidiani di Turchi per le continue guerre hora qua hora li mai non stano fermi.
Sig.r Iddio stano tutti bene e forti nella fede catolica ma asai agravati di tributi
(stare) e di questi nostri catolici che si trovano in Bulgaria Per grazia ... (del)
Con questa vengo salutare sua Sig.ia Ressa e darli raguglio del mio ben star...

Monsig.r Resso

Dall'Acta Bulgarie, pag. 26 - 27, abbiamo una lettera che testimonia la fondazione e lo scopo della prima scuola umanitaria a Chiprovaz.

XXIV. A. 1625, 12. Aprilis. Ciprovacii.

Idem de schola Ciprovacensi et quibusdam aliis referit.

Mons. Rmo! Con questa vengo salutare sua Sig. Rssma. et darii raguaglio del mio ben stare et di questi nostri Cattolici, che si trovano in Bulgaria; per gratia del Sig. Iddio stanno tuti bene e forti nella fide Catholica, ma assai aggravati delli tributi quotidiani dei Turchi, per le continue guerre, hora qua, hora la mai non stano fermi. In quanto della mia venuta, hanno hauto grandissima allegrezza tuti quanti, e massimamente della scola, che ho subito fatta come arrivi qui in Chiprovaz, perchè insino adesso sono più di sessanta puti, che vengono alla scola del borgo, et dieci dei quali saranno religiosi e sei... Il quali si sono vestiti dopo la mia venuta. Li ho trovato duoi bonissimi maestri, li quali sono stati nel studio in Collegio Clementino, sono bonissimi humanisti; per questo prego sua Sig. Rma, che eseguiscano quel decreto, che mi hanno fatto per questi duoi maestri; perchè in poco tempo con questa scola si farà grandissimo progresso tra questi populi; perchè li ho constretti che ognuno mandi gliuoli alla scuola, che imparano la dottrina Christiana; ma non posso alcuna del pagamento dei maestri per li loro continui tributi e avarie. Sua Signoria Reverendissima farà grandissima opera di pietà verso questi miseri populi; resteranno in perpetuo obbligati a pregare il Sig. Iddio per sua Sig. Rever. Il Sig. Don Luca non ha voluto venir qui per maestro come promise; ma andò nella sua patria; delli vestimenti del mio antecessore non mi hanno dato in sin adesso missuna cosa; prego sua Sig. Rma, che mi mandi una scomunica papale, acciòche li possa sfiorare di cavare ogni cosa vescovale, et ancora un breve per l'anno santo. Et la prego, che mi scriva, se posso mandare un mio nepote in Cal... adesso. Ho fatto Giovedì Santo puti, et quanto prima andrò per... mia diocesi a crismare e visitare. Adesso mando quattro frati nostri di Chiprovaz, bonissimi soggetti, da imparare, duoi nella provincia di Bologna et duoi in provincia di Brescia. Comandarli alli detti patri Ministri, che li assegnerà qualche bisogno rac dove potessero imparare qualche... per potere fare qualche bene in queste misere parti a questi poveri cattolici. Io et loro resteremo obbligati, come ancora siamo, per molti benefici ricevuti da sua Signoria Reverendissima pregare Signore Iddio per lunga et felice vita. Di Chiprovaz alli 12 di Aprile 1625. Di sua Sig. Rma. Affmo. come fratello: Ira Elia Marini Vescovo di Sofia.

La prego ora salutarvi il Sig. Ilmo. Cardinale Bandino et l' Ilmo. Mellino da mia parte come essa meglio sa

Archiv. Propag. Orig. vol. 219, fol. 1.

Frate Francescano di Ciprovez. Vescovo dal 29 luglio 1624 al 15 giugno 1641, data in cui viene sepolto nella chiesa della sua città.

Famoso, in quanto al suo ingresso come vescovo a Ciprovez, fonda la prima scuola di scienze religiose e umanistiche.

Nell'Acta Bulgarie a pag. 26, in una lettera del 1625, tra l'altro c'è scritto che, non essendoci il seminario, un frate francescano insegna ai fanciulli, alcuni dei quali diventeranno frati, mentre gli altri saranno esperti in qualche professione.

Questo significa che la scuola nasce non solo per una formazione teologica, ma anche per quella umanistica e professionale, per questo può essere ritenuta, a tutti gli effetti, la prima scuola in Bulgaria, dalla quale usciranno sacerdoti, mercanti, linguisti e incredibili orfici.

Ciò che meraviglia è che nel periodo più buio per la Bulgaria, in un angolo periferico della nazione "si è accesa la Speranza", il primo lumicino della rinata cultura bulgara: una scuola con un maestro e qualche alunno, ma la fiamma poi si propagherà subito, già dopo qualche anno sono più di cento i giovani che sanno leggere e scrivere (un vero pericolo per gli Ottomani al potere).

Tale scuola forgerà famosi vescovi come Petar Parcevic – primo bulgare a conseguire una laurea.

Nel 1635, anno in cui la scuola umanistica di Ciprovez è ufficialmente riconosciuta, viene costruito un edificio apposito.

IL VESCOVO ELIA MARINIĆ (1577 ? – 1641)

Va e converte anche a Veliko Tarnovo e a Varna.

In questo suo enorme apostolato, Mons. Pietro Budi è esposto a pericoli, freddo, percosse, malattie, paure, minacce di morte, ecc., che sopporta eroicamente.

Il 4 aprile 1623 in Bosnia, dopo 28 anni di eroico apostolato, Mons. Petar Solinat, celebra il suo "Die Natalis" lasciando una diocesi saldamente fondata: circa 8.000 fedeli in 15 parrocchie.

Chiamato anche "da Soli" per via del paese natio Soli o Tusla in Bosnia. Frate francescano. Pastore autorevole. Apostolo fino alla fine.

Molto sicuramente su domanda della popolazione di Ciprovez, da papa Clemente VIII, nel 1595 è mandato come visitatore apostolico in Bulgaria con lo scopo anche di informarsi in merito alla questione degli eretici pauliciani.

Visita la città di Ciprovez e i tre paesi limitrofi di Jelezna, Copilovaz e Klisura. Il 10 settembre del 1601, a Roma dallo stesso Papa è consacrato primo vescovo cattolico di Sardia (Sofia) con sede a Ciprovez, dove inizia la sua azione apostolica durante il 1604.

La città è abitata da circa 4.000 persone di cui poco più della metà sono cattolici di origine sassone, con due sacerdoti locali. La vecchia chiesa in pietra di "Santa Maria Assunta" diventa sua sede episcopale.

A Jelezna vi trova un'altra chiesa in pietra consacrata a "Sant'Antonio Abate" e circa 600 abitanti, di cui circa i due terzi sono cattolici di origine sassone.

A Copilovaz ci sono circa 1500 abitanti e tutti cattolici di origine albanese. Vi costruisce una chiesa consacrata a S. Pietro apostolo. La consacra il 10 maggio 1610.

AKlisura ci sono circa 300 abitanti di cui circa i due terzi sono cattolici di origine sassone. Nel 1613 vi fa costruire una chiesa consacrata a S. Michele Arcangelo.

In tutto quattro comunità cristiane in cui trova ancora conservate due vecchie chiese in pietra, ma senza campanile.

In seguito visita 17 paesi di eretici pauliciani, circa 1330 famiglie con circa 8.000 persone in tutta la Bulgaria.

Converte 12 villaggi nei pressi di Nikopol e due vicino a Plovdiv, dove non si reca personalmente, ma manda due dei suoi sacerdoti.

Le prime cento famiglie ad essere convertite nel gennaio del 1606, sono quelle di Petokladenzi. Paese vicino al Danubio, dove il 25 dello stesso mese, Mons. Pietro Budi vi celebra la sua prima Santa Messa. Nel 1609 vi costruisce una chiesa in pietra dedicata ai Santi Pietro e Paolo, lasciando due dei suoi sacerdoti.

Petokladenzi, purtroppo, è un crocevia per mercanti e soldati turchi. I cattolici sono costantemente tormentati. Nel 1659 saranno 1200.

Nel 1832 andranno via gli ultimi rimasti.

Va anche nei paesi di Tranciovizza, Belene, Oresc e l'odierna Malicka.

Va in tanti altri villaggi, ora non più cattolici.

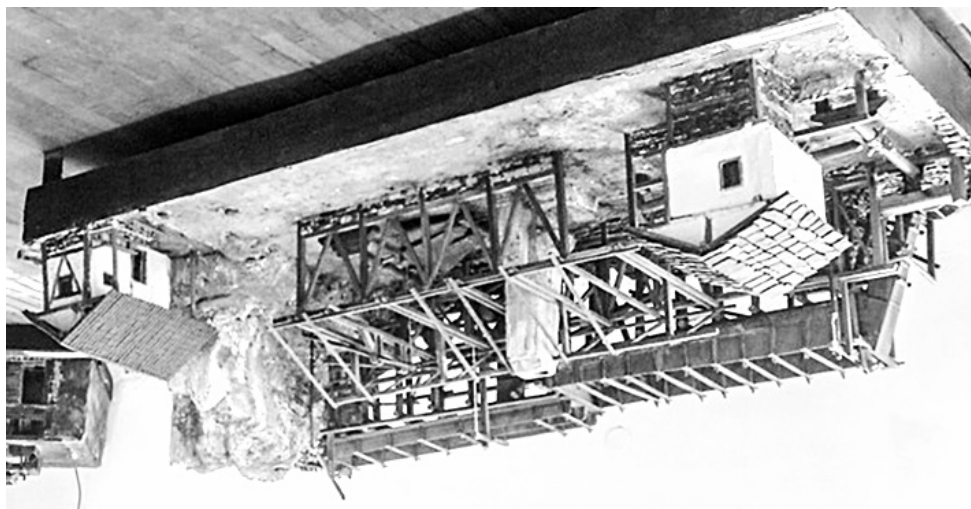
(1565 – 1623)

IL VESCOVO PETAR ZLOJUTRIC (BUDI)

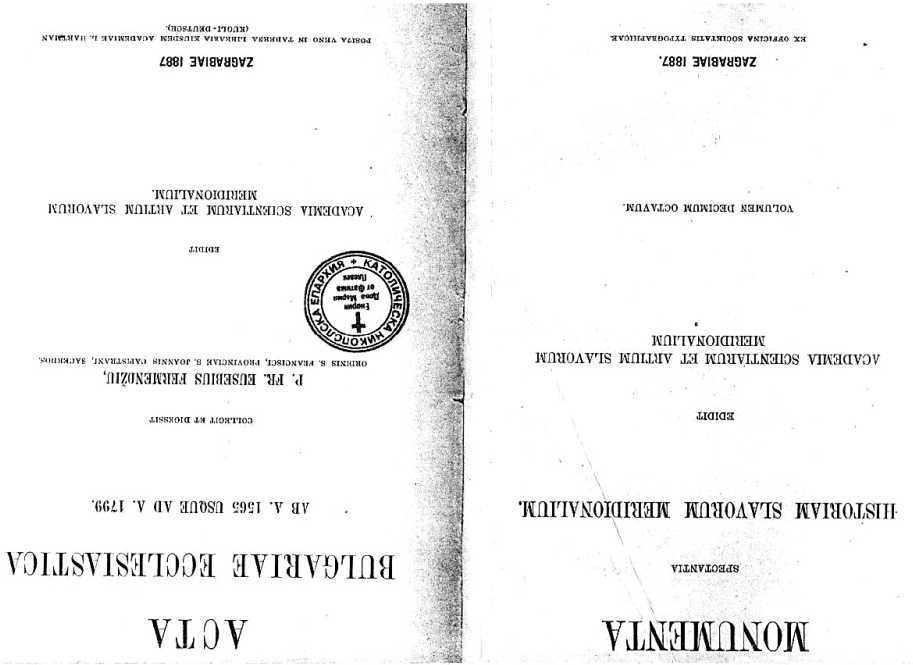
1. Una curiosità: la Bosnia si chiamava anche Argentina per via delle numerose miniere d'oro e d'argento, che facevano gola all'Impero Ottomano.

Tra il XIII e il XIV secolo si insediarono anche intorno a Ciprovi nel nord-ovest della Bulgaria, all'epoca facente parte del secondo regno bulgaro e iniziarono ad estrarre i minerali nella parte occidentale dei balcani bulgari.
 Nel 1581, Fra Geronimo Arsenigo dai mercanti di Dubrovnik viene informato che: "...tra Nikopol e Russe ci sono circa 12 villaggi di eretici detti paulini... fanno professione di dipendere dal Papa e di essere di rito latino..."
 (Cfr "Acta Bulgarie" pag. 7)

SPERANZE ARDENTI

La prima lettera del 1565 del libro "Acta Bulgariae Ecclesiastica" dello stesso autore, riporta la notizia sulla presenza di sacerdoti cattolici in Bulgaria.

Da una lettera anonima del 1578, nello stesso libro a pag. 393 – 394, si parla espressamente di 2.000 cattolici a Ciprovez con due sacerdoti di rito latino. Sono cattolici di origine sassone e albanese ormai assimilati e di lingua bulgara. Come mai in tutta la Bulgaria, oltre alla presenza sporadica dei mercanti cattolici di Dubrovnik, solo a Ciprovez e dintorni trovano posto tutti questi cattolici? È difficile specificare quando i sassoni hanno preso di mira le terre bulgare e in particolare Ciprovez. Essi sono parte di un insediamento di minatori sassoni insediatisi nelle ricche regioni minerarie dell'Europa sud-orientale (vedi foto sotto di una miniera in miniatura nel museo di Ciprovi).

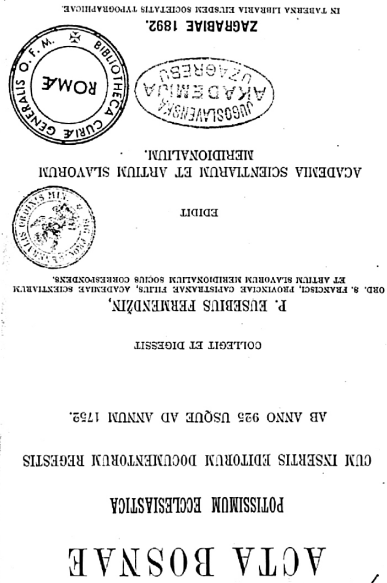

IL SECOLO D'ORO

Nell'anno 1365 il re ungherese Ludovico il Grande conquista il regno di Vidin. Lo stesso anno, per ordine della Santa Sede e su invito del re, otto missionari dell'Ordine dei Frati Francescani Minori della custodia bosniaca, entrano per la prima volta nell'ex regno di Vidin e nell'arco di 50 giorni battezzano migliaia di persone. La loro residenza fu Ciprovez, cittadina ricca di miniere.

Nel 1369 gli ungheresi vengono sconfitti e la città di Vidin ritorna al Regno di Bulgaria. Gran parte dei cattolici rinuncia al cattolicesimo e cinque Frati Francescani muoiono martiri.

Nel 1393 i turchi invadono la zona. Molti cattolici bulgari emigrano in Ungheria. Storia che si ripeterà nei secoli XVII e XVIII. Dall'"Acta Bosnae" di Frateusebius Fermeudziu, emergono sette notizie certe della missione francescana in Bulgaria dal 1366 al 1451. (Vedi il testo nella pagina successiva preso a pag. 35 dello stesso libro.)

OXCI. 1366.

Fr. Marcus a Viterbio, minister generalis ordinis minorum, ministro provinciali provinciae seraphicae scribit de felici progressu fratrum vicariae Bosnensis in Bulgaria ad fidem catholicam convertendis, zelo Ludovici regis, operariorum paucitate et Bulgariae pia docilitate; hortaturque eum, ut cum fratribus festo "Portuunculae" Assisi congregandis haec communique, et ut in eas partes irent, provecet.

Apud *Wadding*: Annal. minor. tom. VIII, p. 196. *Urban. Fritrich*: in historia provinc. ss. Salvatore p. 8.

Dall'852 al 927 l'impero bulgaro va da Budapest al mar Egeo, dal mar Adriatico al mar Nero (vedi sotto). Nel 926 le potenze europee temono che Simone il Grande invada la Croazia. Bisogna fermarne l'avanzata verso l'occidente. Il Papa

gli manda due ambasciatori nella capitale Preslav promettendogli la corona reale e la chiesa autocefala (intimo desiderio di Boris I). Il 27 maggio 927 tuttavia, il re muore prima ancora di ricevere la corona promessa.

Nel 1018 la Bulgaria passa sotto il dominio politico dei bizantini. Viene trasformata in provincia.

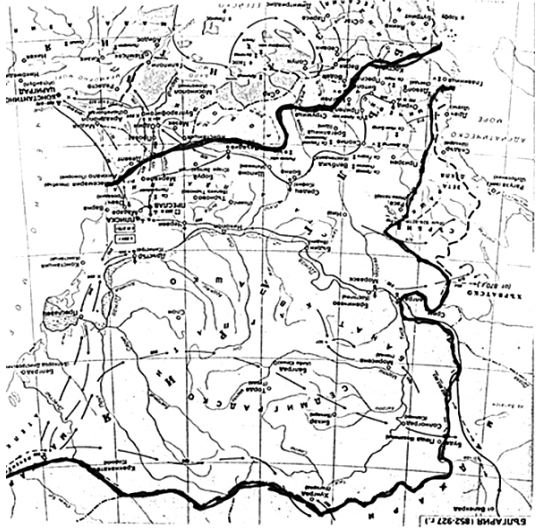
Nel 1054 il mondo cristiano è definitivamente diviso dallo Scisma. Nel 1204 Costantinopoli passa al dominio dell'impero delle potenze latine. Sarà sottomessa per circa 50 anni.

L'8 novembre 1204, dopo lunghe trattative viene stipulata l'unione fra re Kalojan di Bulgaria e Papa Innocenzo III. Il sovrano bulgaro viene consacrato re dal cardinale Leone, mandato personalmente dal Papa.

La chiesa bulgara ottiene l'autonomia sotto la giurisdizione suprema del Papa. Più tardi, il re Boril (1207 - 1217) accoglie il cardinale delegato dal Papa Innocenzo III, mandato per indire il concilio contro l'eresia dei bogomili. Tutto però finisce nel 1237, quando il re Ivan Asen II (1218 - 1241) ritorna al cristianesimo ortodosso.

Il 15 giugno 1253, sotto il regno di Michele-Asen, i mercanti cattolici della città di Dubrovnik stipulano con il re un contratto commerciale (confermato più tardi anche dai turchi) che difende i diritti dei commercianti bulgari a Dubrovnik e i diritti dei commercianti di Dubrovnik in Bulgaria, permettendo loro di farsi accom-

pagnare anche da sacerdoti. Il re Ivan-Asen II considerò i mercanti di Dubrovnik come "i più veri e cari ospiti del regno". Nel 1371 un'armata cristiana di 30.000 soldati è sconfitta a Cernomen, sul fiume Mariza; nel 1393 gli ottomani invadono la Bulgaria e si considerano padroni della penisola Balcanica. L'identità politico-religiosa bulgara è delimitata dalla politica turca.

I >> Nicopolis ad Istrum. Città romana fondata nel 102 d.C. dall'imperatore Traiano in onore della sua vittoria sui Daci. Dall'inizio del II secolo alla metà del IV è uno dei centri cittadini più importanti all'interno della Misia tra il Danubio e i Balcani. Dopo aver sofferto la prima e la seconda ondata dei Goti viene rinnovata dai Bizantini tra il IV e il V secolo insieme ad altre fortificazioni a nord dei Balcani. >>

Fin dall'inizio, i bulgari sono stati sempre nemici dell'impero romano d'oriente. Le guerre e gli assedi a Costantinopoli hanno causato la cattura di molti prigionieri bizantini, che così introducono la propria fede nei territori della Bulgaria pagana. Nell'862 il re Boris I si allea con Ludovico il Germanico contro i bizantini, da qui parti la conversione dei bulgari al cristianesimo. Nell'863 i bizantini attaccano la Bulgaria. La firma del trattato di pace obbliga il sovrano bulgaro a rompere l'alleanza con il re germanico e a far convertire tutto il popolo, passando sotto la giurisdizione di Costantinopoli. All'inizio dell'864 il re Boris, si fa battezzare facendosi chiamare col nome di Michele. Nell'866 la Bulgaria esprime al Papa Nicolò I il desiderio di passare sotto la giurisdizione della Chiesa di Roma. Nell'867 nel Paese arrivano i vescovi Paolo e Formosa. Nell'878 però, l'VIII Concilio Ecumenico decide che la Chiesa bulgara deve rimanere sotto la giurisdizione del Patriarcato di Costantinopoli. Il clero romano è costretto ad abbandonare il Paese. Precedentemente a tale evento, i Santi Cirillo e Metodio, dopo essere stati mandati dall'imperatore bizantino nella Grande Moravia (858), considerati i contrasti con i vescovi locali, vanno a Roma (867) per ottenere dal Papa il permesso per l'uso di un nuovo alfabeto. Vi arrivano portando i resti del corpo del quarto Papa di Roma: San Clemente, ritrovato prodigiosamente da San Cirillo nella penisola di Crimea. Dopo aver ottenuto il permesso di celebrare i riti in lingua slava, purtroppo San Cirillo muore il 14 febbraio 869. Viene sepolto nella chiesa di San Clemente. San Metodio, ordinato successivamente vescovo dal Papa, riparte per la Moravia, dove, accusato di eresia, viene incarcerato. Subito dopo la sua morte – il 6 aprile 885 – molti dei suoi discepoli vennero venduti come schiavi a Venezia, altri fuggirono in Dalmazia, altri ancora trovarono rifugio a Pliska, l'allora capitale bulgara.

LA BULGARIA E IL CRISTIANESIMO

Proprio in seguito all'assedio dei Goti, nel 430 il vescovo Nicopolitano Policarpo (Russe) dove avrà come successori i vescovi Marcello e Amanthus. Da Nicopolis ad Istrum prende il nome l'attuale diocesi cattolica nel nord della Bulgaria: "Diocesi Nicopolitana". Ciò testimonia come le radici del cattolicesimo contemporaneo affondino fino al IV – V sec. d.C.

Dorostori in Mysia sancti Dasi Episcopi, qui cum nollet in festo Saturni impudicitis ejus consentire, sub Basso Preside cretus est.

Dorostori in Mysia natales sanctorum Martyrum Pasiscatis, Valentinis, et aliorum duorum simul coronatorum.

Dorostori in Mysia passio beati Julii, qui tempore Alexandri Imperatoris, cum esset veteranus et emeritae militiae, comprehensus ab officibus, Maximo Preside offertur: quo praesente cum idola excreretur, et Christi nomen constantissime confiteretur, capitalli sententia punitus est.

Dorostori in Mysia sanctae Melitinae Martyris, quae sub Antonio Imperatore et Antiocho Preside ad Gentilium fana scelus et fierum ducta, cum idola semper corrent, suspensa et lamata, ac demum capite plexa est.

Dorostori in Mysia sancti Hesyhii Militis, qui cum beato Julio comprehensus, sub Maximo Preside post eum martyrio coronatus est.

Dorostori in Mysia passio beati Julii, qui tempore Alexandri Imperatoris, cum esset veteranus et emeritae militiae, comprehensus ab officibus, Maximo Preside offertur: quo praesente cum idola excreretur, et Christi nomen constantissime confiteretur, capitalli sententia punitus est.

Dorostori in Mysia sancti Emiliani Martyris, qui tempore Juliani Apostatae sub Capitolino Preside in fornacem injectus, martyrii palmam accepit.

In Bulgaria sanctorum plurimorum Martyrum, quos Nicéphorus Impius Imperator Ecclesias Dei devastans, diverso mortis genere, in laqueo, sagittis, diluino carcere, et fame necari fecit.

liturgico, le leggi, le preghiere canoniche, ecc. Il tutto secondo le due lingue principali dell'impero romano: latino e greco. Con l'espansione dell'impero romano verso la pianura danubiana e con lo sterminio dei Daci da parte dell'imperatore Traiano (101 – 106 d.C.) dall'occidente emigrano contadini e mercanti che, nel corso di qualche secolo, colonizzano la pianura del Danubio. Tra di loro c'erano anche cristiani. Nel martirologio romano vengono menzionati martiri uccisi in Misia Inferiore, nel III sec. d.C., già al tempo degli imperatori Alessandro e Antonino; inoltre, dal III al IX secolo, sono menzionati numerosi martiri uccisi a Dorostorum (Sistra), Marcianopolis (Preslav), Bononia (Vidin), ecc., incluso un genocidio di cristiani nella Bulgaria di allora (*cf: a pag. seguente l'estratto dal martirologio*).

Mentre il IV secolo vede fiorire il cristianesimo con la creazione delle prime basiliche e delle prime scuole teologiche, il V secolo vede il cristianesimo affrontare l'arrivo dei barbari. I cristiani sul Danubio sono i primi a subirne le dure conseguenze. I Visigoti, i Goti, i Proto-bulgari. Le piccole comunità cristiane già presenti sulla fertile pianura, sono smembrate e disperse. Dobbiamo aspettare il battesimo del re Boris I per veder rifiorire il cristianesimo.

Il riconoscimento pubblico della fede cristiana del 313 d.C. da parte dell'imperatore Costantino e il primo concilio ecumenico a Nicea del 325, permettono a tutti i cristiani di organizzarsi a livello universale. Le persecuzioni precedenti ostacolavano le chiese locali a confrontarsi tra di loro. Le lingue, le culture e i modi di fare diversi avevano generato rituali non uguali tra loro. Si rischiava l'eresia. C'era bisogno di un ordine. Dai concili vennero alla luce, il Credo, i rituali, il calendario

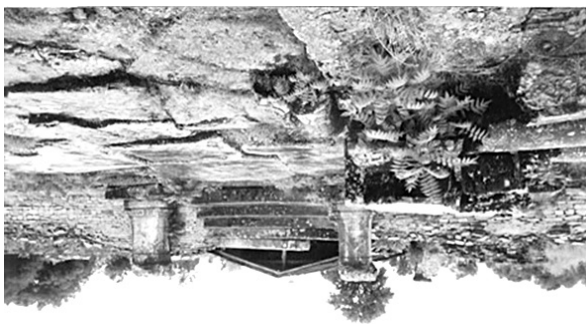
CRISTIANESIMO LA PIANURA DANUBIANA E IL SUO PRIMO

PS Per sottolineare la bellezza di Ciprovi, il libro è stato abbellito con foto di arazzi e tappeti caratteristici della città.

Queste sono in sintesi le radici dell'attuale cattolicesimo in Bulgaria. Nel periodo più buio della nazione, insieme ai fratelli ortodossi, i cattolici hanno accesso la luce della cultura, per far trionfare la libertà e la dignità dell'intero popolo bulgare, che ai nostri tempi, vede in queste radici, un esempio da offrire a tutto il mondo: uniti nella fede e nella cultura, come un solo corpo, per vincere ogni forma di ignoranza e tirannia – le vere piaghe della nostra società.

Ciprovi, la sua cultura e la sua distruzione. di Vidin, l'icona miracolosa, i mercanti di Dubrovnik, la ricca città mineraria di Kalojan, la caduta del regno barbariche, il re Boris, il re i martiri, le migrazioni L'impero romano,

Penetrare là dove affondano le radici dell'odierno cattolicesimo in Bulgaria è come scrivere ...sull'acqua! Si parte dal IV secolo per poi giungere fino al XVII secolo, un secolo d'oro per il cattolicesimo in Bulgaria.

Nella biografia paleoslava dei Santi Cirillo e Metodio, si narra che San Cirillo alla richiesta di formulare un alfabeto per i popoli slavi senza per questo essere considerato eretico, abbia risposto: "E' come scrivere sull'acqua?".

PREMESSA

Prof.ssa Lilya Ilieva

un bulgaro è riuscito ad unirsi con successo nel processo della scienza europea dell'epoca contribuendo al suo sviluppo. Questo non è un caso isolato, ma la ricerca in questo settore è ancora in fase di sviluppo e di approvazione nel mondo scientifico.

L'opera di padre Giorgetta è il frutto di un accurato lavoro e di una buona conoscenza della bibliografia, che in pratica iniziò ad accumularsi dopo la fondamentale opera dell'accademico bulgaro del Banato, Eusebio Fermejnjin, *Acta Bulgariae ecclesiastica* ab anno 1565 usque ad annum 1799, pubblicato nel 1887, da cui l'autore ha citato alcuni documenti, praticamente sconosciuti al pubblico culturale bulgaro. Risulta un contributo essenziale dell'autore la messa in primo piano di uno dei primi nuovi poeti bulgari – Pavel Dovanliyski (Duvanliyski), presentato anche con notizie biografiche sconosciute nel nostro Paese. Questo rappresentante dei cattolici di Plovdiv padroneggiava le tecniche dei versi sviluppati nelle tradizioni letterarie europee principalmente quella italiana e croata, applicandole con successo per la creazione di poesie in lingua popolare bulgara.

Grazie al libro di padre Giorgetta si apre una nuova pagina negli studi della sua poesia, che, tuttavia, è ancora in attesa del suo devoto ammiratore e divulgatore. Il libro di padre Giorgetta darà molto al suo lettore, ad un bulgaro, a un nostro contemporaneo che si immergerà in un mondo insospettabile di cultura evoluta e di ardente patriottismo, nonché di cristianesimo ispirato, le cui tre virtù sono messe in rilievo nel contenuto del libro proposto: SPERANZA, AMORE, FEDE.

Si ritiene comunemente che la produzione letteraria e scientifica dei cattolici bulgari non abbia suscitato l'interesse degli scienziati dell'Europa culturale ed avanzata. Negli ultimi anni, tuttavia, sono emerse prove che non è affatto così. Ad esempio, il libro di Krastjo Pejkic di Chiprovets "Specchio della verità tra la Chiesa d'Oriente e quella d'Occidente" (stampato per la prima volta a Venezia nel 1716) ebbe un'altissima valutazione: è stato recensito nell'autorevole rivista scientifica francese Journal de Trevoux, nel numero pubblicato a febbraio del 1731. Per il XVIII secolo questo è un enorme riconoscimento, tale fatto dimostra che

di vista scientifico, ma anche quello letterario.

Dall'altro canto nelle terre bulgare, in accordo con le ultime scoperte, furono aperte cinque scuole di natura laica. Una prima scuola si trova a Chiprovets e su di essa possediamo molteplici informazioni. I bambini li imparavano a leggere e a scrivere con l'ausilio di due alfabeti (cirillico e latino), ma imparavano anche la lingua latina, la logica e altre discipline che sviluppano la mente e promuovono la cultura dei bulgari. Uno degli allievi di questa scuola, Marko Pejachevic, difese la sua tesi in teologia e filosofia a Praga "sul modello dello spirito del raffinato dottor Duns Scoto". I dati su ciò sono emersi negli ultimi anni, e sul frontespizio dell'edizione rilasciata da Praga Tesi sulla dissertazione nel 1679, è chiaramente precisato che l'autore è un allievo della scuola Chiprovets. E' ancora in corso d'opera il lavoro scientifico del dottor Yanko Dimitrov, in cui viene declinato che codesta è la seconda edizione delle Tesi, e l'anno passato ce n'era un altro, con una diversa dedica che parla di un interesse per la tesi del bulgare di Chiprovets Marko Peyachevic, fino a poco tempo fa sconosciuto da noi non solo dal punto

Sacro Romano Impero.

In primo luogo, i cattolici bulgari hanno apportato un enorme contributo allo sviluppo del lavoro educativo nelle terre bulgare, nel lontano XVII secolo, quando l'apprendimento della lettura e della scrittura sulla pratica esaurisce le conoscenze offerte. Proprio durante questo periodo i giovani bulgari riuscirono a trarre vantaggio dall'atteggiamento favorevole da parte della Chiesa Romana nei loro confronti e di ricevere un'istruzione europea a Roma, a Loreto, e successivamente anche a Praga, all'epoca grande centro culturale al centro del

diversi valori rilevanti.

Sulla storia e la cultura dei cattolici bulgari è stato scritto tanto (sia dagli autori bulgari che da altri autori europei), ma quasi esclusivamente negli studi a carattere rigorosamente scientifico, destinati ad essere conosciuti in una cerchia relativamente ristretta. Ecco perché il libro "Speranze ardenti", scritto con grande ispirazione, si è rivelato un contributo incoraggiante per la divulgazione dell'importanza della cultura bulgara prodotta dai cattolici bulgari. Presenta

PREFAZIONE

Autore: padre Angelo Gabriele Giorgetta
Titolo: Speranze ardenti

Editore: Azbuki
Edizione bilingue

Il libro è pubblicato nell'ambito del progetto dell'associazione culturale "Parallel 43", Roma, Programma nazionale "Storie non raccontate della Bulgaria", Ministero dell'Istruzione e delle scienze, Bulgaria

Consulente scientifico e autore della prefazione: prof.ssa Liliya Ilieva
A cura di: Venera Nenkova, Maya Padeshka, Zumurud Dzhararova
Redattore: Anelia Vracheva

ISBN 978-619-7667-67-7

Ancora sul tema:
Potete vedere il film IN NOMINE FIDEI, dedicato al 350-imo anniversario dalla morte di Petar Parchević, Petar Bogdan Bakšić e Filip Stanislavov e la rivolta di Ciprovci del 1688.

400 ANNI DALLA FONDAZIONE
DELLA PRIMA SCUOLA
IN BULGARIA

1624 – 2024

SPERANZE
ARDENTI

Dedicato a tutti coloro che
ieri, oggi e sempre offrono con
gioia la propria vita per il bene
dell'umanità.

